

На основу члана 46. став 1. Закона о јавним агенцијама („Службени гласник РС“, бр. 18/05, 81/05-исправка и 47/18) и члана 237. тачка 1) Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23),

Управни одбор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ОДЛУКУ

о усвајању Извештаја о раду Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије за 2023. годину

1. Усваја се Извештај о раду Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије за 2023. годину.
2. Ова одлука ступа на снагу даном доношења.
3. Ову одлуку доставити Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре ради подношења Влади Републике Србије.

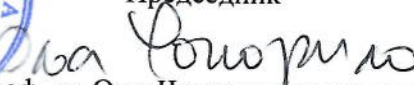
Број: 110-01-0002/2024-0008

У Београду, 28 FEB 2024

УПРАВНИ ОДБОР

Председник

Проф. др Оља Чокорило, дипл. инж.

**ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
ЗА 2023. ГОДИНУ**

САДРЖАЈ

I.	УВОД.....	4
1.	Основни подаци о Директорату.....	4
2.	Оснивање Директората.....	4
3.	Послови Директората.....	5
4.	Организација Директората.....	6
5.	Финансирање Директората.....	7
II.	АКТИВНОСТИ И ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ.....	7
1.	Нормативно правни послови из области ваздухопловства.....	7
2.	Давање мишљења у вези са прописима.....	9
4.	Међународни послови.....	10
4.1	Мултилатерална сарадња.....	10
4.2	Међународне провере (одити).....	22
4.3	Регионална сарадња.....	22
4.4	Билатерална сарадња.....	25
4.5	Послови у вези са управљањем кризним ситуацијама (ACM – Aviation Crisis Management).....	27
5.	Послови инспекцијског надзора.....	27
5.1	SAFA инспекције.....	27
5.2	Инспекцијски надзор у области саобраћајне делатности.....	28
5.3	Инспекцијски надзор у области пловидбености.....	29
5.4	Инспекцијски надзор ваздухопловног особља.....	29
5.5	Инспекцијски надзор у области ваздухопловне медицине.....	30
5.6	Инспекцијски надзор у области заштите права путника.....	30
5.7	Инспекцијски надзор у области ваздушне пловидбе.....	31
5.8	Инспекцијски надзор у области аеродрома.....	33
5.9	Инспекцијски надзор у области обезбеђивања у ваздухопловству.....	34
5.10	Инспекцијски надзор у области трагања и спасавања.....	36
6.	Тест мера обезбеђивања у ваздухопловству.....	37
7.	Основне провере.....	37
7.1	Основне провере у области саобраћајне делатности.....	37
7.2	Основне провере у области пловидбености.....	37
7.3	Основне провере у вези са ваздухопловним особљем.....	38
7.4	Основне провере у области ваздухопловне медицине.....	38
7.5	Основне провере у области аеродрома.....	38
7.6	Основне провере у области обезбеђивања у ваздухопловству.....	38
8.	Периодичне провере.....	39
8.1	Периодичне провере у области саобраћајне делатности.....	39
8.2	Периодичне провере у области пловидбености.....	39
8.3	Периодичне провере у области ваздухопловног особља.....	40
8.4	Периодичне провере у области ваздушне пловидбе.....	40
8.5	Периодичне провере у области аеродрома.....	40
8.6	Периодичне провере у области обезбеђивања у ваздухопловству.....	40
8.7	Периодичне провере у области трагања и спасавања.....	41
9.	Остали управни послови на основу поверених јавних овлашћења.....	41
9.1	Послови надзора над спровођењем корективних мера.....	41
9.2	Промене у функционалном систему.....	41
9.3	Послови у вези са пријављивањем догађаја.....	42
9.4	Заштита права путника.....	42
9.5	Послови вођења евиденција, база, регистра и сл. прописаних ЗВС.....	44
9.6	Послови издавања, измене, стављања ван снаге и суспензије дозвола, одобрења, потврда и др. који не произилазе из поступка надзора/одита.....	45
10.	Остали послови на основу поверених јавних овлашћења.....	49
10.1	Аеродроми.....	49
10.2	Одобравање летова.....	49
10.3	Ваздухопловно особље.....	50
10.4	Обезбеђивање у ваздухопловству.....	50
10.5	Трагање и спасавање.....	51
11.	Остали послови.....	52
11.1	Обуке запослених и други послови у вези са људским ресурсима.....	52

11.2	Интерне провере из области ваздухопловства (compliance monitoring), провере система менаџмента, финансијско управљање и контрола и интерна ревизија	54
11.3	Израда приручника, процедура, упутстава и других интерних аката ДЦВ	55
11.4	Послови у вези са информационо-комуникационим технологијама	56
11.5	Општи послови	57
11.6	Правни и општи послови	57
ПРИЛОГ: СКРАЋЕНИЦЕ		63

СПИСАК СЛИКА И ТАБЕЛА

Слика 1: Објекти одита и инспекцијског надзора	5
Слика 2: Органиграм Директората	7
Табела 1: Основни подаци о Директорату	4
Табела 2: Стручна редактура по Решењу ВРС	10
Табела 3: SAFA инспекције	28
Табела 4: Инспекције из области јавног авио превоза	28
Табела 5: Остале инспекције из области саобраћајне делатности	29
Табела 6: Инспекције из области транспорта опасне робе	29
Табела 7: Инспекције из области пловидбености	29
Табела 8: Инспекције из области ваздухопловног особља	30
Табела 9: Инспекције из области ваздухопловне медицине	30
Табела 10: Инспекције из области заштите права путника	31
Табела 11: Инспекција из области ваздушне пловидбе	32
Табела 12: Инспекција из области аеродрома	34
Табела 13: Инспекција у области обезбеђивања у ваздухопловству	36
Табела 14: Инспекција у области трагања и спасавања	36
Табела 15: Тест мера обезбеђивања	37
Табела 16: Основне провере у области пловидбености	38
Табела 17: Основна провера у области ваздухопловног особља	38
Табела 18: Основна провера у области ваздухопловне медицине	38
Табела 19: Основна провера у области аеродрома	38
Табела 20: Основна провера у области обезбеђивања у ваздухопловству	39
Табела 21: Периодичне провере у области саобраћајне делатности	39
Табела 22: Периодичне провере у области пловидбености	39
Табела 23: Периодичне провере у области ваздухопловног особља	40
Табела 24: Периодичне провере из области ваздушне пловидбе	40
Табела 25: Периодичне провере из области аеродрома	40
Табела 26: Периодичне провере из области обезбеђивања у ваздухопловству	40
Табела 27: Периодичне провере из области трагања и спасавања	41
Табела 28: Надзор над спровођењем корективних мера	41
Табела 29: Промене у функционалном систему	42
Табела 30: Врсте рекламација у 2023. г.	43
Табела 31: Евиденције, базе, регистри и сл. прописано ЗВС	45
Табела 32: Област саобраћајне делатности – издавање, измена и др. дозвола, одобрења и сл.	45
Табела 33: Област пловидбености – издавање, измена и др. дозвола, одобрења и сл.	46
Табела 34: Област ваздухопловних дозвола – издавање, измена и др. дозвола, одобрења и сл.	46
Табела 35: Одобравање /измена приручника у PEL	46
Табела 36: Област ваздухопловне медицине – издавање, измена и др. дозвола, ...	47
Табела 37: Област ваздушне пловидбе – издавање, измена и др. дозвола, одобрења и сл.	47
Табела 38: Област аеродрома – издавање, измена и др. дозвола, одобрења и сл.	47
Табела 39: Област обезбеђивања у ваздухопловству – издавање, измена и др. Дозвола, одобрења и сл.	49
Табела 40: Област обезбеђивања у ваздухопловству – испитивање стања обезбеђивања	49
Табела 41: Област одобравања летова – издавање, измена и др. дозвола, одобрења и сл.	50
Табела 42: Провера услова и спровођење теоријских и практичних испита	50
Табела 43: Израда интерних аката у складу са SRPS ISO	56
Табела 44: Јавне набавке	62

I. УВОД

Правни основ за израду годишњег извештаја о раду Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат), представља члан 46. став 1. Закона о јавним агенцијама („Сл. гласник РС“, бр. 18/05, 81/05-исправка и 47/18), према којем Управни одбор јавне агенције усваја и подноси оснивачу годишњи извештај о раду за протеклу годину најкасније до 1. марта текуће године.

У Извештају о раду Директората за 2023.г. приказане су активности и резултати пословања које се односе на доношење прописа из области ваздухопловства, међународне активности, као и међународних одита, спровођење инспекцијског надзора и провера (одита) у земљи, пријављивањем догађаја, вођења евиденција, база, регистара и др. у складу са Законом о ваздушном саобраћају („Сл. гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15-др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23; даље у тексту: Закон).

1. Основни подаци о Директорату

Назив:	Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије	
Седиште и адреса:	Скадарска 23; 11000 Београд	
Телефон:	+381 (11) 292 7000	
Факс:	+381 (11) 311 7579	
Е-mail / интернет адреса:	dgca@cad.gov.rs	www.cad.gov.rs
Година оснивања:	2003	
Матични број / ПИБ:	17521128	
ПИБ:	103191841	
Решење о регистрацији:	1 Fi 385/10 (Привредни суд у Београду)	
Делатност:	8411 - делатност државних органа	
	8413 - уређење пословања и допринос успешнијем пословању у области економије	
Величина правног лица:	Разврстано у групу средњих правних лица	
Облик својине:	без ознаке својине	
Просечан број запослених:	2023 година: 156	
Структура запослених и руководиоца по полу на дан 31.12.2023.г.:	Структура запослених према полу	Структура руководиоца према полу
		

Табела 1: Основни подаци о Директорату

2. Оснивање Директората

Директорат је основан Одлуком о оснивању Директората цивилног ваздухопловства државе Србије и државе Црне Горе („Сл. гласник РС“, број 102/03 и „Сл. лист РЦГ“, број 61/03), коју су у истоветном тексту усвојиле Влада Републике Србије и Влада Републике Црне Горе. Иступањем Црне Горе из државне заједнице, Влада Републике Србије доноси Одлуку о вршењу оснивачких права у Директорату цивилног ваздухопловства државе Србије и државе Црне Горе („Сл. гласник РС“, број 53/06), а потом 2007.г. мења и његов назив у „Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије“.

Директорат је основан 2003.г. између осталог и као резултат предузимања корективних мера тадашње Савезне Владе за отклањање негативних налаза о организацији ваздухопловне власти, које су претходних година дале Међународна организација цивилног ваздухопловства

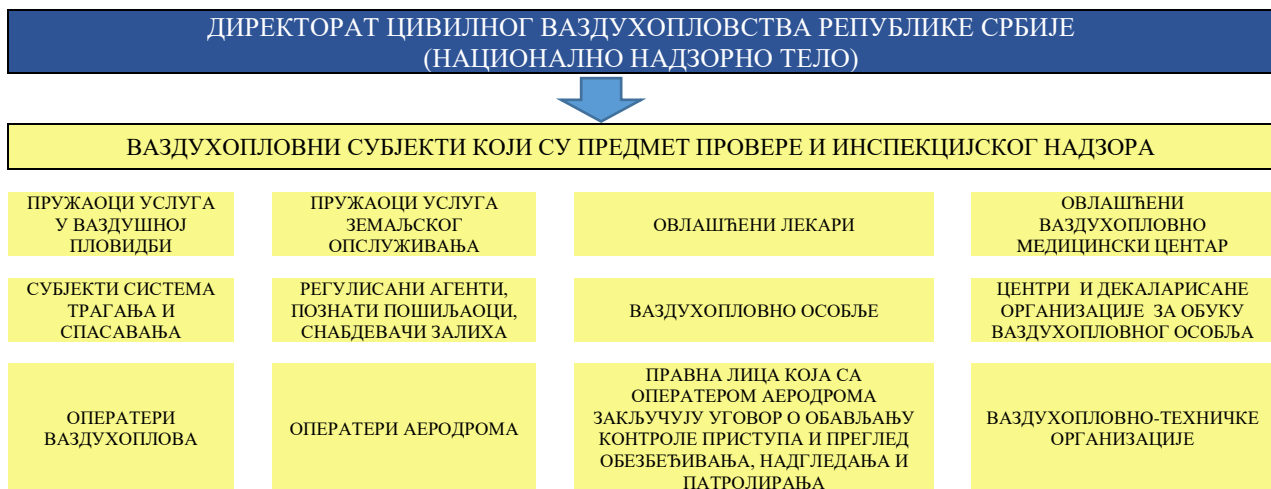
(ICAO), као и Федерална ваздухопловна администрација Сједињених Америчких Држава (FAA), у оквиру програма провере безбедности у ваздухопловству (ICAO USOAP и FAA IASA). Успостављање Директората, начин његовог организовања и пословања је обавеза проистекла из потврђених међународних уговора у области цивилног ваздухопловства, што је препознато у извештајима релевантних међународних институција, и то: ICAO, Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA), Европске комисије, као и FAA.

У форми јавне агенције над којом оснивачка права врши Влада у име Републике Србије и која, као јавна овлашћења, обавља послове државне управе, Директорат је основан 2010.г. Законом о ваздушном саобраћају, са својством правног лица које има права, обавезе и одговорности утврђене овим законом и другим прописима (члан 233. Закона). Примена других прописа на Директорат регулисана је чланом 242. Закона. Сходно ставу 1. овог члана, Закон о јавним агенцијама примењује се на питања која се односе на положај Директората која нису уређена Законом.

3. Послови Директората

Директорат као јавно овлашћење, обавља послове државне управе који су му Законом поверени и који непосредно и посредно утичу на безбедност ваздушног саобраћаја. Сходно члану 234. Закона, Директорат доноси прописе и првостепене управне акте, издаје јавне исправе и води евиденције за које је овлашћен овим Законом или другим прописом, обавља одит (проверу) и инспекцијски надзор над ваздухопловним субјектима, учествује у раду међународних ваздухопловних организација и институција и њихових радних тела, сарађује с надлежним органима других држава и обавља друге послове одређене Законом или другим прописом.

У складу са чланом 234. став 3. Закона, Директорат је национално надзорно тело у области ваздушне пловидбе према прописима Европске уније.

Слика 1: Објекти одита и инспекцијског надзора

Директорату су одредбама Закона о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају, такође, поверени послови државне управе који се односе на права путника у ваздушном саобраћају. Овим законом је прописано да је Директорат тело Републике Србије, према прописима ЕУ, које се стара о примени одредаба које се односе на поштовање права гарантованих путницима и лицима са инвалидитетом, односно са смањеном покретљивошћу и обавештавање тих лица о њиховим правима. О свему наведеном, а у складу са преузетим међународним обавезама, Европска комисија се обавештава о овлашћењима Директората, као и о казним одредбама прописним за кршење одредаба овог закона које се односе на права лица са инвалидитетом и лица са смањеном покретљивошћу. Инспекцијски надзор над применом овог закона, релевантних међународних прописа и подзаконског акта

донетог на основу овог закона, у делу права путника код ускраћивања укрцавања, отказивања летова и кашњењу летова, врши Директорат преко ваздухопловног инспектора.

Директорат је организован на начин да испуњава обавезе које проистичу из:

- 1) Закона о ваздушном саобраћају („Сл. гласник РС“, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15-др. закон, 83/18, 9/20 и 62/23);
- 2) Закона о облигационим и основама својинско-правних односа у ваздушном саобраћају („Сл. гласник РС“, бр.87/11 и 66/15);
- 3) Конвенције о међународном цивилном ваздухопловству („Сл.лист СФРЈ“–Међународни уговори, број 11/80);
- 4) Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244) о успостављању заједничког европског ваздухопловног подручја (у даљем тексту: ЕСАА споразум) - („Сл. лист РС“–Међународни уговори, број 38/09), који Србију у области цивилног ваздухопловства интегрише у Европску унију; ЕСАА споразум посебно захтева усаглашавање националне регулативе Републике Србије са *Acquis Communautaire*;
- 5) Међународне конвенције о сарадњи у области безбедности ваздушне пловидбе ЕВРОКОНТРОЛ од 13. децембра 1960. године („Сл.лист СЦГ“–Међународни уговори, бр. 18/04, 19/04 и 4/05);
- 6) Закона о ратификацији Мултилатералног споразума о рутним накнадама („Сл. лист СЦГ“–Међународни уговори, број 4/05);
- 7) Закона о јавним агенцијама, („Сл. гласник РС“, бр. 18/05, 81/05-исправка и 47/18);
- 8) Закона о инспекцијском надзору („Сл. гласник РС“ бр. 36/15, 44/18-др.закон и 95/18);
- 9) Закона о општем управном поступку („Сл. гласник РС“, бр. 18/16, 95/18-аутентично тумачење и 2/23-УС);
- 10) Закона о родној равноправности („Сл. гласник РС“, број 52/21);
- 11) правилника и других подзаконских прописа усаглашених са прописима ЕУ;
- 12) осталих закључених и потврђених међународних уговора.

У складу са чланом 44. став 1. Закона о јавним агенцијама, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (даље у тексту: МГСИ) врши надзор над радом Директората у повереним пословима државне управе.

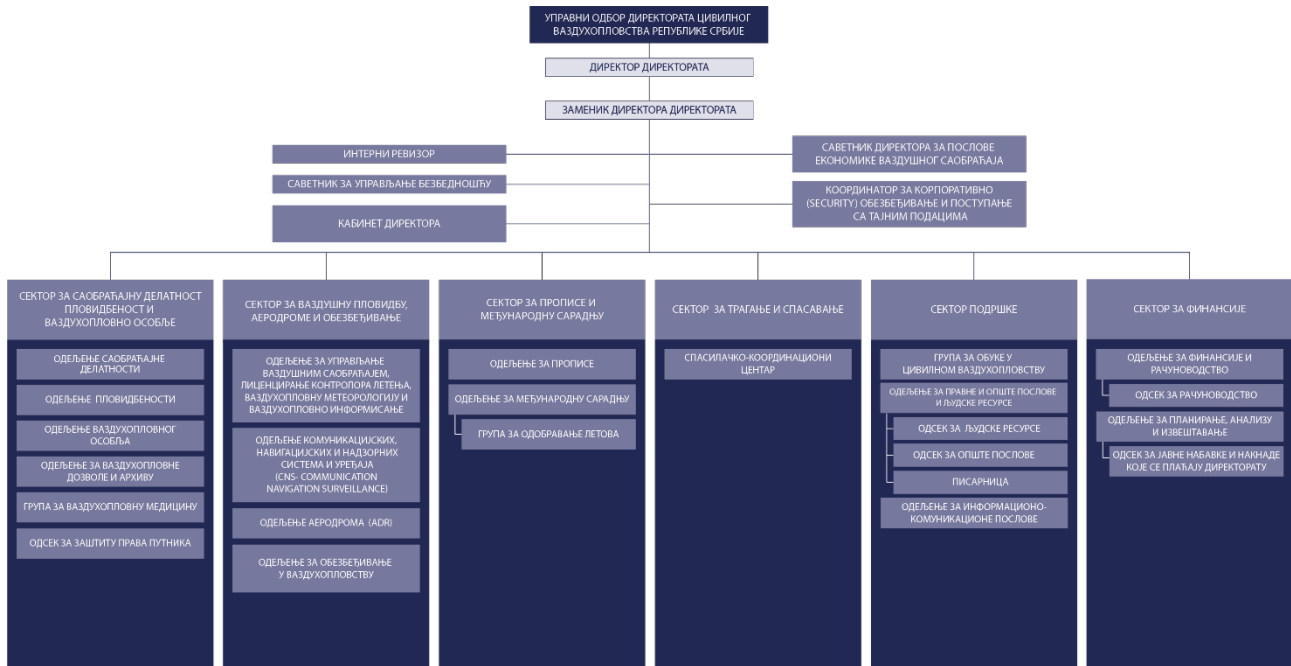
Рад Директората, његова организација и запослени су подложни проверама међународних организација: Међународне организације за цивилно ваздухопловство (ICAO), Европске организације за безбедност ваздушне пловидбе (Eurocontrol), Агенције Европске уније за ваздухопловну безбедност (EASA), Европске конференције цивилног ваздухопловства (ECAC), Агенције за обезбеђивање ваздушног саобраћаја САД (TSA) и Федералне ваздухопловне администрације САД (FAA), као и експерата Европске комисије за оцену примене ЕСАА споразума.

4. Организација Директората

У складу са чланом 236. Закона, органи Директората су:

- 1) управни одбор (у даљем тексту: УО) који има пет чланова које, на предлог министра надлежног за послове саобраћаја, именује Влада на период од пет година и који могу бити поново именовани, и
- 2) директор Директората.

Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Директорату, уређена је унутрашња организација Директората како је дата на следећој слици:

Слика 2: Организам Директората

5. Финансирање Директората

За обављање послова из своје надлежности Директорат не користи средства из буџета Републике Србије, већ иста обезбеђује самостално, из накнада и такси у складу са Законом, од чега највећим делом из накнада која се остварују у складу са потврђеним међународним уговорима за обављање регулаторних и надзорних послова у складу са потврђеним међународним уговорима (Чикашка Конвенција, Евроконтрол Конвенција и Мултилатерални споразум о рутним накнадама).

II. АКТИВНОСТИ И ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ

Полазећи од Законом утврђених надлежности, Директорат је у извештајном периоду реализовао следеће активности како су дате даље у тексту по областма пословања:

1. Нормативно правни послови из области ваздухопловства

У току 2023.г. Директорат је наставио са интензивном регулаторном активношћу, која је првенствено усмерена на даље усклађивање домаћег законодавства са европским прописима из области ваздушног саобраћаја.

1.1. Учешће у изради аката из надлежности Народне скупштине, Владе и МГСИ

У извештајном периоду Директорат је учествовао у изради следећих аката:

- 1) Нацрт закона о изменама и допунама Закона о ваздушном саобраћају;
- 2) Национални програм за обезбеђивање у ваздухопловству (Закључак Владе П 05 број: 00-623/2023 од 25.08.2023. г.)

1.2. Прописи из надлежности Директората

У току извештајног периода донети су следећи подзаконски акти чије је доношење у надлежности Директората:

- 1) Листа аката о издавању, суспензији или стављању ван снаге оперативних дозвола у 2022. години („Сл. гласник РС”, број 1/23);

- 2) Наредба о времену отворености аеродрома за одвијање ваздушног саобраћаја („Сл. гласник РС”, број 21/23);
- 3) Правилник о измени и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Сл. гласник РС”, број 46/23);
- 4) Правилник о дозволама и центрима за обуку и здравственој способности летачког и кабинског особља („Сл. гласник РС”, број 53/23);
- 5) Наредба о измени и допуни Наредбе о времену отворености аеродрома за одвијање ваздушног саобраћаја („Сл. гласник РС”, број 54/23);
- 6) Правилник о дозволама и центрима за обуку ваздухопловних диспечера („Сл. гласник РС”, број 55/23);
- 7) Одлука директора Директората којом се омогућава слободан приступ тржишту у погледу пружања свих врста услуга земаљског опслуживања и стављања ван снаге Одлука о ограничењу броја пружалаца услуга земаљског опслуживања на аеродрому „Никола Тесла”-Београд, број 5/0-01-0002/2015-0007 од 7.04.2015. („Сл. гласник РС”, број 56/23);
- 8) Правилник о измени и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја балонима („Сл. гласник РС”, број 65/23);
- 9) Правилник о измени и допунама Правилника о обављању ваздушног саобраћаја једрилицама („Сл. гласник РС”, број 65/23);
- 10) Наредба о времену отворености аеродрома за одвијање ваздушног саобраћаја („Сл. гласник РС”, број 90/23);
- 11) Правилник о услугама везе за пренос података за Јединствено европско небо („Сл. гласник РС”, број 96/23);
- 12) Правилник о изменама и допунама Правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Сл. гласник РС”, број 105/23);
- 13) Правилник о изменама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Сл. гласник РС”, број 115/23);
- 14) Извод из Одлуке Проширене комисије Евроконтрола број 23/176 од 28. новембра 2023.г. („Сл. гласник РС”, број 115/23);
- 15) Одлука Проширене комисије Евроконтрола број 23/177 од 28. новембра 2023.г. („Сл. гласник РС”, број 115/23);

У току 2023. године је започет рад на изради следећих закона и подзаконских аката:

- 1) Предлог правилника којим се регулише организација радног времена чланова посаде ваздухоплова;
- 2) Предлог правилника о изменама и допунама Правилника о обезбеђивању континуиране пловидбености ваздухоплова и других ваздухопловних производа, делова и уређаја и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља који се баве овим пословима;
- 3) Предлог правилника о изменама и допунама Правилника о пријављивању догађаја у цивилном ваздухопловству;
- 4) Предлог правилника о изменама и допунама Правилника о потврдама о обучености ваздухопловно-метеоролошког особља и центрима за обуку;
- 5) Предлог правилника о захтевима за пројектовање и производњу система беспилотних ваздухоплова и података за даљинску идентификацију;
- 6) Предлог правилника о изменама и допунама Правилника о утврђивању и обележавању препрека у ваздушном саобраћају;
- 7) Предлог правилника о мерилима за обрачун и одређивање висине накнада за пружање услуга у ваздушној пловидби;
- 8) Листа аката о издавању, суспензији или стављању ван снаге оперативних дозвола у 2023. години.

2. Давање мишљења у вези са прописима

На захтев надлежних државних органа и организација, ваздухопловних субјеката и других странака, у току 2023.г. припремљена су одговарајућа мишљења о предлозима прописа и других аката, као и мишљења о примени прописа, и то:

- 1) мишљење на иновирани текст Предлога уредбе о врстама података, органима и организацијама и другим физичким и правним лицима која достављају податке за израду инвентара гасова са ефектом стаклене баште;
- 2) мишљење на иновирани текст Предлога правилника о садржини Инвентара гасова са ефектом стаклене баште и Извештај о инвентару гасова са ефектом стаклене баште;
- 3) мишљење на Нацрт уредбе о условима и критеријумима усклађености државне помоћи учесницима на тржишту који обављају делатности у сектору ваздушног саобраћаја;
- 4) мишљење о примени Закона о посредовању у промету и закупу непокретности („Сл. гласник РС“, бр. 95/13, 41/18 и 91/19) при правном промету ваздухоплова;
- 5) мишљење на захтев Авио-службе Владе о обављању хитног медицинског превоза.
- 6) мишљење о старосној граници за полагање испита за оператере беспилотних ваздухоплова;
- 7) мишљење о појединим питањима која се тичу накнада за коришћење аеродромске инфраструктуре, по захтеву оператера аеродрома *Belgrade Airport*;
- 8) мишљење у оквиру *ex post* анализе Закона о инспекцијском надзору;
- 9) допис Министарству државне управе и локалне самоуправе у вези тумачења ЗОУП-а;

3. Послови европских интеграција

У извештајном периоду из области европских интеграција реализоване су следеће активности и то:

- 1) Активности у вези са НПАА – праћење реализације и ажурирање НПАА и електронске базе која га прати:
  - обавештавање МГСИ о објављивању прописа у циљу промене њиховог статуса у бази која прати НПАА
  - допис МЕИ у вези захтева да се ЕК достави на консултације Правилник о изменама и допунама Правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби
  - припрема аката, која по смерницама ЕК, прате пропис који се доставља ЕК на консултације, за Правилник о изменама и допунама Правилника о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби;
- 2) Активности у вези са Пододбором за транспорт, енергетику, заштиту животне средине, климатске промене и регионални развој:
  - Припрема прилога из надлежности Директората за састанак Пододбора за транспорт, енергетику, заштиту животне средине, климатске промене и регионални развој (Београд, 8.децембар 2023.г.);
- 3) Послови стручне редактуре:
  - Учешће на састанку Радне групе за стручну редактуру правних тековина ЕУ;
  - Израда листе приоритета за стручну редактуру превода правних тековина ЕУ;
  - Предлог за именовање/разређење чланова РГ, као и ажурирање листе чланова РГ за стручну редактуру превода правних тековина ЕУ.
  - у складу са Решењем Владе о именовању председника и чланова Радне групе за стручну редактуру превода правних тековина ЕУ (24 број 119-6214/2014 од 26.6.2014.г.), извршена је стручна редакција превода следећих прописа ЕУ:

Ред.бр.	Назив прописа
1.	Спроведбена уредба Комисије (ЕУ) 2018/55 од 9. јануара 2018. године о измени Спроведбене уредбе (ЕУ) 2015/1998 у погледу додавања Републике Сингапур трећим земљама које су признате као земље које примењују безбедносне стандарде еквивалентне заједничким основним стандардима у области безбедности цивилног ваздухопловства

Ред.бр.	Назив прописа
2.	Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) 2017/815 од 12. маја 2017. године о измени Сprovedбене уредбе (ЕУ) број 2015/1998 у погледу појашњења, хармонизације и поједностављења одређених посебних безбедносних мера у области ваздухопловства
3.	Сprovedбена уредба Комисије (ЕУ) 2020/111 од 13. јануара 2020. године о измени Сprovedбене уредбе (ЕУ) 2015/1998 у погледу одобравања безбедносне опреме цивилног ваздухопловства, као и о трећим земљама које су признате као земље које примењују безбедносне стандарде, еквивалентне заједничким основним стандардима у области безбедности цивилног ваздухопловства

Табела 2: Стручна редактура по Решењу ВРС

- 4) Израда прилога за Информацију о текућим активностима у процесу приступања РС ЕУ за:
  - Годишњи извештај о напретку за Поглавље 14, за први и други део;
  - Годишњи извештај о напретку за Поглавље 21, за први и други део.
- 5) Праћење примене ЕСАА споразума у Републици Србији из домена права путника
- 6) Остале активности из области европских интеграција:
  - мишљење на Предлог закључка о усвајању Извештаја о преговорима о приступању РС ЕУ.
  - достава података о реализованим активностима из Акционог плана за Поглавље 19 које су у надлежности Директората у 2022.г. и првом кварталу 2023.г.
  - предлог за именовање представника Директората у Подгрупи 27.

4. Међународни послови

4.1 Мултилатерална сарадња

У циљу активног праћења кретања у области међународног цивилног ваздухопловства и реализације обавеза које проистичу из чланства Републике Србије у међународним ваздухопловним организацијама, током 2023.г. припремљени су материјали за састанке и реализовано учешће представника Директората на истим, и остварено је учешће у раду радних група формираних у оквиру међународних ваздухопловних организација у којима је Република Србија пуноправни члан или има статус посматрача.

Сарадња са ИСАО

- 1) Учесће на састанцима и радионицама у организацији *ICAO EUR/NAT* и др.:
  - Испуњавање обавеза према *ICAO* у вези са Пекиншким протоколом из 2010 г. којим се допуњује Хашка конвенција о сузбијању незаконитих радњи у цивилном ваздухопловству и Пекиншком конвенцијом из 2010.г. о сузбијању незаконитих радњи у цивилном ваздухопловству: анализа и припрема одговора на коментаре Републичког секретаријата за законодавство у вези са текстом:
    - Протокола на српском језику, као и израда Нацрта Закона о потврђивању Протокола којим се допуњује Конвенција о сузбијању незаконите отмице ваздухоплова (Пекиншки протокол);
    - Конвенције на српском језику и израда Нацрта закона о потврђивању Конвенције о спречавању незаконитих аката повезаних са међународним цивилним ваздухопловством (Пекиншка конвенција);
  - Директор Директората узела је учешће на састанку генералних директора цивилног ваздухопловства држава чланица *ICAO EUR/NAT* региона одржаног 20.06.2023.г. у Паризу на тему „Удруживање снага“. Састанак се фокусирао на сарадњу између заинтересованих страна у циљу осигурања одрживости у будућност мреже ваздушног саобраћаја на безбедан, обезбеђен, ефикасан, отпоран и свеобухватан начин, дискутовало се о благовременим акцијама и сарадњом за постизање Глобалног аспиративног циља (*Long term Aspirational Goal*) - *LTAG*- нулте нето емисије угљен диоксида до 2025.г. Дискутовало се о напорима за повећање отпорности сектора ваздушног саобраћаја, као што су приправност и управљање кризама, са фокусом на догађаје у вези са јавним здрављем и сајбер безбедношћу. Покренута је нова

иницијатива за развој „Мапе пута за подршку имплементације сарадње“ (*Collaborative implementation Support Roadmaps-CISRO*) на нивоу државе, заједно са „Стратешким акционим планом држава“ (*Country Strategic Plans of Action- COSPA*) за одређене државе и *EUR/NAT* региону. Последња тачка састанка односила се на ратификацију шест међународних уговора о ваздушном праву и договорене акције које ће помоћи у побољшању благовремености ратификације мултилатералних уговора о ваздушном праву. Република Србија је депоновала ратификационе инструменте за прва три међународна уговора¹. У складу са релевантним закључцима Владе Републике Србије, Директорат је током извештајног периода израдио нацрте закона о потврђивању Монреалског протокола, Пекиншке конвенције и Пекиншког протокола² и проследио их МГСИ на даље поступање, када се за то стекну услови. Министарство правде је усменим путем, изразило резерву у погледу потврђивања Пекиншке конвенције и протокола до момента док Кривични законик РС не буде измењен тако да истим буду обухваћена сва кривична дела дефинисана у поменутиим документима;

- Учешће директора Директората на 54. међународном аеро митингу;
- Учешће представника Директората у активностима *ICAO EUR/NAT* радних група одржаних у априлу 2023.г. у Бечу. које су обухватиле: анализу Извештаја са 41. састанка Генералне скупштине *ICAO* и извештаја са састанка *ICAO EASPG PCG/04*; преглед доступних података од значаја за безбедност и анализу које идентификују нове могуће безбедносне ризике, укључујући и резултате *USOAP CMA*, као и инпуте из *EPAS* и др. питања;
- Припрема и учешће на 6. састанку Регионалне експертске групе за безбедност *EASPG RESG/06* у комбинацији са *RESG/RASP WG/05* одржан је 19-21.09.2023.г. у Паризу у Регионалној канцеларији *ICAO* за Европу и Северни Атлантук. Групе су разговарале о регионалним приоритетима безбедности, договориле се о специфичним активностима регионалне помоћи безбедности (укључивање вебинара о безбедности на писти и безбедном транспорту литијумских батерија), расправљали о могућим изменама *EUR RASP 2023-2025* и договориле накнадно ажурирање Савета за безбедност *EUR*;
- Учешће на међурегионалној *ICAO* радионици *EUR/MID Workshop on AIM Digital Datasets* и конференција *IFAIMA³ Global AIM* одржаних у периоду 22-25.06.2023.г. у Каиру. На конференцији *Global AIM* у организацији *IFAIMA* је кроз 29 презентација и 7 панел-дискусија груписаних у 6 сесија приказан напредак постигнут у дигитализацији ваздухопловног информисања, у складу са циљевима постављеним на нивоу *ICAO*, кроз Документ 9750 (*Global Air Navigation Plan*) и формулисаних помоћу *Aviation System Block Upgrades (ASBU)*;
- Учешће на радионици *Civil Aviation Master Planning (CAMP)* одржаној у периоду 22-26.05.2023.г. у Истанбулу у организацији *ICAO* и *CHINA FUND* у вези са управљањем мастер плановима цивилног ваздухопловства државе и интегрисање сектора цивилног ваздухопловства у националне развојне планове;
- Шеф СКЦ је наставио председавање радом *ICAO EUR SAR/TF*, где је и водио 12. састанак који је одржан 04.10.2023.г. на Кипру, у просторијама *JRCC Larnaca*. На састанку су учесницима презентоване важне теме из области трагања и спасавања у области цивилног ваздухопловства из *EUR* региона, са освртом на Глобални систем за

¹ Протокол о измени члана 50(а) Конвенције о међународним цивилном ваздухопловству, Протокол о измени члана 56. Конвенције о међународном цивилном ваздухопловству и Конвенција о обједињавању извесних правила за међународни превоз ваздушним путем, тзв. Монреалска конвенција из 1999.г.

² Протокол о измени Конвенције о кривичним делима и неким другим актима извршеним у ваздухопловима, тзв. Монреалски протокол из 2014.г., Конвенција о спречавању незаконитих аката повезаних са међународним цивилним ваздухопловством, тзв. Пекиншка конвенција из 2010.г. и Протокол којим се допуњује Конвенција о сузбијању незаконите отмице ваздухоплова тзв. Пекиншки протокол из 2010.г.

³ *IFAIMA* - Међународна федерација удружења за управљање ваздухопловним информацијама (*International Federation of Aeronautical Information Management Associations*)

ваздушну помоћ и безбедност (*GADSS* пројекат) и активности у вези имплементације овог пројекта. Такође, учесници су имали прилике да чују информације у вези важних састанака из области *SAR* (*IAA SAR Workshop on SAR Oversight*), цивилно-војне сарадње, статуса рада међународног *Cospas-Sarsat* програма, извештаја рада *ICAO/IMO JWG on SAR*, развоја *SAR* обука, активностима рада *RASARAC*-а, предлога за даљу анализу *SAR* система у *EUR* региону, као и активностима у вези организованих вежби и спроведених *SAR* операција заинтересованих земаља.

Друга *ICAO EUR SAR* радионица одржана је на Кипру 05-06.10.2023.г. са циљем подизања свести о тренутним *SAR* активностима, размене искустава и решавања питања регионалне имплементације. Учесници су имали прилику да чују о моделима организације *SAR* система са Кипра, прегледу *SAR* активности Канцеларије *EUR/NAT*, *SAR* активностима из *APAC* региона, *Cospas-Sarsat* програма и др. *SAR* вежба пуног обима одржана је другог дана радионице. Учесници су били позвани да посматрају рад *SAR* сервиса, активирање аеродромских планова за ванредне ситуације и испоруку помоћи жртвама авионске несреће и њиховим породицама. Шеф СКЦ је, на радионици, представио извештај рада *ICAO EUR SAR/TF*.

- У Директорату је 07-08.11.2023.г. одржана *ICAO EUR/NAT* радионица у вези са *USOAP CMA (Universal Safety Oversight Audit Programme Continuous Monitoring Approach)* и протокола у домену *ANS*.
- У просторијама *ICAO EUR/NAT*, у периоду 29.11-01.12.2023.г, одржан је 5. састанак *EASPG*-а, на којем су учествовали и представници Директората. На састанку су разматране теме у вези одржавања 14. *Air Navigation* конференције, питања поводом утврђивања *FIR* и *SRR* граница, пораст ваздушног саобраћаја, безбедности на маневарским површинама, годишњег извештаја о раду *ICAO EUR SAR/TF*, који је презентовао шеф СКЦ, *RVSM* ваздушног простора у *EUR* региону, сметње на *GNSS* сигнаlima и др.

2) Учешће у заједничкој радној групи *ICAO* и *IMO* за област трагања и спасавања - *ICAO/IMO JWG-SAR* групи:

- Размена информације за *ТО* из Монреаала у вези са организацијом *JWG⁴* и *ICAO EUR SAR Workshop-a*.
- СКЦ је добио званичан позив за учешће на наредном састанку 30 *JWG*. Спроведена је координација у вези са учешћем на састанку са представником *ICAO* Секретаријата из Монреаала, али представници Србије нису учествовали на предметном састанку.

3) Сарадња са *ICAO* у области животне средине:

- Попуњавање *ICAO* упитника заинтересованих страна у ваздухопловству о климатским променама (*ICAO Climate Adaptation Aviation Stakeholder Survey*).

4) Координација припреме и израде одговора на *ICAO* државна писма (пријава одступања од међународних стандарда и препоручене праксе (*ICAO-SARPS*):

- примљено и прослеђено на даљу обраду (**93**) *ICAO* и (**109**) *ICAO EUR/NAT⁵* државна писма;
- одговорено на (**9**) *ICAO* и (**9**) *ICAO EUR/NAT* државних писама;
- прослеђено (**36**) билтена.

5) Остале активности из области сарадње са *ICAO*:

- Слање обавештења директору Регионалне *EUR/NAT* канцеларије о потписивању Мултилатералног *SAR* споразума;
- Рад на додели бројева *SBAS⁶* за аеродром Батајница кроз *ICAO* апликацију;

⁴ *JWG-Joint Working Group*

⁵ *ICAO EUR/NAT* државна писма - *ICAO* државна писма за регион Европе

⁶ *SBAS- (Satellite Based Augmentation Systems)*

Сарадња са ЕСАС

1) У току 2023.г. остварено је учешће на следећим састанцима ЕСАС:

- Припрема и реализација посете председника ЕСАС-а и директора цивилних ваздухопловних власти Италије у периоду 16-18.01.2023.г. Циљ посете је било присуство потписивању Меморандума о разумевању о међусобној сарадњи у ваздухопловству (детаљније у делу о регионалној сарадњи) и разговор са представницима држава региона о начинима пружања помоћи од стране ЕСАС. Том приликом је предложено потписивање Меморандума о разумевању у ваздухопловству између Директората и италијанских цивилних ваздухопловних власти у Риму (детаљније у делу о билатералној сарадњи);
- Учешће на 65. састанку *EMTO*⁷ радне групе ЕСАС путем видео конференције дана 15.02.2023.г. На састанку је разматрана тренутно важећа верзија ЕСАС регистра ризика и договорено низ амандмана који одражавају укидање *Covid-19* ограничења путовања у Европу и већину региона, недавна дешавања у активностима ЕСАС-а и акције које су договорили генерални директори након прегледа учинка радних група ЕСАС-а који је спроведен средином 2022.г. Измењена верзија регистра ризика биће представљена Координационом комитету у априлу 2023.г.;
- Учешће директора Директората на 160. ЕСАС састанку генералних директора одржаног 23.05.2023.г. у Паризу. На састанку се дискутовало о оптимизацији производње и могућој дистрибуцији *SAF*-а у државама, као и припреми да се на најбољи начин искористи енергетска револуција у авијацији, дискутовало се о иновацијама, укључујући зелене иновације и важност решења и изазова који се решавају на координиран начин, као и важност да државе и ваздухопловна заједница остану ангажовани на јачању спремности да одговоре на могућу глобалну здравствену кризу и да управљају истом. Уважавајући све већи значај олакшица у ваздухопловству, генерални директори су донели одлуку да ЕСАС Програм процене квалитета помоћи особама са инвалидитетом и особама са смањеном покретљивошћу треба успоставити као део понуде за изградњу капацитета организације од 2024.г. Усвојена је нова Повеља ЕСАС-а о разноликости и инклузији;
- Учешће директора Директората на 161. ЕСАС састанку генералних директора одржаног 07.12.2023.г. у Паризу. Током састанка прихваћен предлог да се допунски критеријуми подобности (који се односи на препоруке РГ на високом нивоу о изборима у ИКАО Савет), односе на потенцијалне кандидате за наредне изборе у ИКАО Савет само за делове I и II Савета ИКАО-а а не на део III, како би се у Савету обезбедила заступљеност свих географских области света), усвојен предлог за Програм рада 2025-2027 и договорено да нема смањења активности ЕСАС-а. Генерални директори затражили од Секретаријата да коначну верзију буџета представи на следећем састанку генералних директора, планираном за 25.04.2024.г. Прихваћен предлог да се Дипломатска конференција одржи у првом кварталу 2025.г, а пред-дипломатски састанци током 2024.г. На састанку се дискутовало о могућим решењима у вези са заосталим доприносима у случају дуготрајних кашњења и учесници састанка су затражили од Секретаријата да припреми ревидирани предлог који би разјаснио шта би било разумно време за отплату заосталих дуговања и евентуално одредити временски оквир.
- На 72. специјалном састанку генерални директори су: разменили своја искуства и изазове са којима су се суочавали током сезоне Лето 2023, разматрали питања заштите животне средине и након анализе ЕСАС програма рада за 2022-2024, напоменуто да ће *EMTO* РГ ажурирати документ и представити га на наредном састанку *DGCA/161* који је планиран да се одржи 07.12.2023.г.; договорили да домаћини Специјалног састанка

⁷ *EMTO*-Радна група за средњорочне циљеве ЕСАС-а (*ECAC Medium-Term Objectives Task Force*)

- генералних директора за 2024.г. буду земље Бенелукса као и да се Специјални састанак у 2025.г. одржи у Швајцарској; упознати са Привременим програм *ECAC/EU* дијалога са европском ваздухопловном индустријом која се одржава у Валенсији 24-25.10.2023.г.; начелно прихватили распоред *ECAC* састанака у преосталом делу 2023. и у 2024.г.; дискутовали о представљеном Програму рада за 2025-2027.г.
- *Online* учешће на 39. *ECAC* Форуму обезбеђивања у ваздухопловству, као и учешће представник Директората на 40. састанку у Тирани је узео учешће на истом;
  - Припрема материјала и *online* учешће на 197. састанку *ECAC* Координационог комитета одржаног 04.04.2023.г.;
  - Припрема материјала и учешће на 198. састанку *ECAC* Координационог комитета, 41. специјалном пленарном заседању *ECAC-a* и 72. специјалном састанку генералних директора чланица *ECAC-a* који су одржани у периоду 07-09.09.2023.г. у Валети на Малти. На иницијативу Координационог комитета *ECAC* уз једногласну подршку генералних директора *ECAC-a*, директор Директората изабрана је на место председавајућег и кључне особе радне групе за системе беспилотних ваздухоплова (*Unmanned Aircraft Systems -UAS*);
  - Припрема материјала и учешће директора Директората на 199. састанку *ECAC* Координационог комитета одржаном 03.11.2023.г. у Паризу. На састанку се дискутовало о: напретку у вези са ратификацијом два протокола за измену Чикашке конвенције; исходу разговора у оквиру Групе на високом нивоу о изборима у *ICAO* Савет; размотрени прелиминарни нацрти *ECAC* Програма рада и Буџета за период од 2025. до 2027.г. Програмом рада за период 2025-2027 годину обухваћене и две нове области интересовања *ECAC*, тј. комуникације, као и разноликост и инклузија.; размотрен предлог за измену *ECAC* Регистра ризика, тако да истим буду обухваћени и „носиоци ризика“, као и могућност за будуће представљање приоритетних ризика Координационом комитету као и предлози за будуће именовање *ECAC* извршног секретара; размотрени предлози текстова Пословника и описа послова и задатака Координационог комитета;
  - На 41. пленарном заседању је: прихваћен предлог којим се у *ECAC* статут уводи улога *Focal point* за различитост и инклузију као и опис посла и задатака за све *focal points* који покривају различите области. Усвојена Резолуција о организацији и сазивању Дипломатске конференције, са напоменом да ће датум одржавања бити утврђен на ДГЦА/161 07.12.2023.г. Генерали директори су постигли договор да се да мандат Групи за управљање безбедносним програмом да настави са радом и да их извештава о напретку као и одлукама које би требало донети на следећем састанку;
- 2) Сарадња са *ECAC* у области заштите животне средине:
- *ECAC*-ов програм за изградњу капацитета за животну средину организује месечне вебинаре за упознавање о основним знањима о ваздухопловству и животној средини (*ENV-FAMWEB*) са циљем јачања компетенција и знања људи који се баве питањима животне средине у државама чланицама *ECAC-a*, као и промовисање и подршку размени информација и подизању свести о истом.
  - У извештајном периоду представник Директората је узео учешће на видео конференцији *РГ EAEG (Expanded)* на 15. месечном вебинару (*ENVFAMWEB/15*) за упознавање са основним знањима о ваздухопловству и животној средини који је одржан 25.01.2023.г.на тему: Разумевање критеријума одрживости који се примењују на *SAF*⁸ и њихов процес сертификације (*Understanding the Sustainability Criteria applicable to SAF (CORSA and EU RED II)*) са посебним фокусом на захтеве *CORSA* и *EU* Директиве о обновљивој енергији (*EU Renewable Energy Directive requisites(RED II)*). Секретаријат

⁸ *SAF*- одржива ваздухопловна горива (*Sustainable aviation fuels*)

- ECAC-a је представио преглед постојећих критеријума одрживости који се примењује на SAF, истичући последње критеријуме које је Савет ICAO одобрио у новембру 2022.г. Вођа тима за авијацију и поморство на Међународној сертификацији одрживости и угљеника (*International Sustainability and Carbon Certification- ISCC*) представио је преглед кључних разлика у усклађености између CORSIA и EU RED II, као и преглед процеса сертификације одрживости и ISCC приступа да процени усаглашеност.
- Такође, узета су учешћа на 18. месечном вебинару (*ENVFAMWEB/18*) који је одржан 25.04.2023.г. на тему како развити националну мапу пута за одржива ваздухопловна горива (SAF) и на 19. месечном вебинару (*ENVFAMWEB/19*)- Потенцијал водоника за авијацију (*The potential of Hydrogen for aviation*) о потенцијалу водоника за ваздухопловство и његовој интеграцији у систем аеродрома који је одржан 24.05.2023.г.
  - Учешће на видео конференцији РГ EAEG/58 (*Expanded*) одржане 22.02.2023.г. на којој су учесници упознати са документацијом у области заштите животне средине, након чега је Директорат извршио анализу исте.
  - Учешће на вебинару који је одржан 21.03.2023.г: ICAO РГ за животну средину, ICAO активности на изградњи капацитета за животну средину. На састанку се дискутовало о следећим темама: ICAO ажурирање глобалне иницијативе у међународном ваздухопловству у вези са решавањем емисија CO₂, ICAO иницијатива о акционим плановима држава, CORSIA и одрживим ваздухопловним горивима и активностима на изградњи капацитета и др.питања;
  - У Београду је 03-04.10.2023.г. у организацији ECAC одржана радионица „Одржива ваздухопловна горива“ (*Sustainable Aviation Fuels -SAF*) за представнике Директората, министарстава Србије и ваздухопловну индустрију Србије.
- 3) Остале активности из области сарадње са ECAC:
- Израда информације за разговор са председником ECAC-a у вези са иницијативом Србије за успостављањем SAR WG ECAC-a, за састанак директора ДЦВ и председника ECAC-a одржаног 16-17.01.2023.г.
  - Слање дописа у ECAC у вези са потписивањем Мултилатералног SAR споразума.
  - Израда Информације за Владу РС о предложеној промени ECAC правног статуса.
  - Превод чланка за ECAC News – Искуства РС са ограниченим путовањима услед Covid пандемије.
  - Израда мишљења на ECAC Work on security technology.
  - Преглед измена и допуна ECAC Doc 30 (Part II), Amandman 17.
  - Праћење рада РГ за олакшице и подгрупе о путницима са смањеном покретљивошћу online (када је било омогућено), анализа материјала и закључака са истих.
  - Праћење измена у ECAC CEP бази.

Сарадња са EASA

- Састанак делегација EASA и ДЦВ у вези са закључивањем Аранжмана о партнерству, одржан 01.03.2023.г. у седишту EASA у Келну; На састанку се дискутовало око проблема у вези са закључивањем нових радних аранжмана по питању учешћа Републике Србије у програму надзора страних ваздухоплова на платформи аеродрома-SAFA програм. У другом кварталу о.г. EASA је обавестила Директорат да је поступак израде нових радних аранжмана у току. Обзиром да у међувремену није било нових информација од EASA по овом питању, Директорат се 20.09.2023.г. и писаним путем обратио EASA и изразио спремност за закључивање нових радних Аранжмана.
- Учешће на EASA ATM/ANS TeB састанцима у Келну који се одржавају бар два пута годишње: ATM/ANS TeB 1-2023, одржан 04-05.05.2023. године и ATM/ANS TeB 2-2023, одржан 30.11-01.12.2023. године, на којима учествују представници EASA, Eurocontrola и цивилних ваздухопловних власти држава чланица и посматрача и који служе као

- јединствен форум за дискусију о актуелним питањима о примени и надзору *ATM/ANS* регулативе (ЕУ Уредбе 373, 469, 340).
- Достављање доказне документације за затварање налаза за *Air Traffic Safety Electronics Personnel (ATSEP)* одн. техничког особља контроле летења.
  - Одржан састанак путем *EASA webinar: Post Implementation Webinar on Global Reporting Format for Runway Surface Conditions*. Након што је на нивоу *ICAO* успостављена нова методологија за процену и извештавање о стању површине полетно-слетне стазе, названа *Global Reporting Format (GRF)*, и она преузета у регулаторни оквир ЕУ, *EASA* је организовала *webinar* са циљем да се размене искуства у практичној примени те методологије између различитих заинтересованих страна, продискутују идеје и предлози за унапређење и промовише добра пракса унутар ЕУ и изван ње. Највише је било речи о аеродромима са посебно припремљеним зимским полетно-слетним стазама, проблемима у пракси са којима се оператери и корисници тих аеродрома сусрећу и предлозима како да се они превазиђу и методологија унапреди.
  - Учешће Директората у Пројекту *EASA IPA* (пројекат подршке земљама Западног Балкана). С тим у вези, у јануару 2023.г. у Келну је одржан састанак на коме су представници Директората изложили потребе за обукама свих запослених. Представници *EASA* су истакли да је Србија у погледу цивилног ваздухопловства далеко одмакла и да је најнапреднија у овој области.
  - Учешће на *EASA Teb Aircrew* који је одржан 01.02.2023.г. На састанку су, између осталог, разматране следеће теме: Обука за хеликоптере на *FFS*, Проширење права *FI, ARB* самостално летење и Спровођење теоријских испита *online*;
  - Учешће на *EASA* састанцима путем *webexa*: 17.01.2023.г. у вези са планом надзора над *EASA 145*. организацијама, као и 27.01.2023.г. у вези са правилима и одговорношћу особља у базном одржавању;
  - Учешће на *EASA 14*. састанку *ADR TEB 2023–01* у Келну, Немачка у периоду од 29-30.03.2023.г. Састанак је био редован састанак чланова техничког тела за аеродроме (*ADR TEB*). Договорен је термин за наредни састанак који ће се одржати у Келну или путем вебexa од 22-23.11.2023.г.
  - Учешће у раду *EASA SM Teb* одржаног 07.06.2023.г. у Хелсинкију. На састанку је разматран извештај са састанка, приоритети и напредак РГ, одн. Групе за међународну сарадњу за управљање безбедношћу (*Safety Management International Collaboration Group-SMISG*) и како *EASA SM Teb* може да допринесе активностима и одлукама *SMISG*, процена „Безбедносне културе“ (*Safety Culture*) тј. процена безбедносне културе авио-оператера; као и надзор над способношћу са фокусом на „безбедносну културу“;
  - Учешће у раду *EASA Medical expert group* у периоду 03-05.05.2023.г. на којем је разматран тренутни статус регулаторних измена *Part MED* и планирано спајање регулатива *Part MED* и *ATCO MED* у јединствен документ; представљени су практични примери који се односе на трансфер дозволе и начин достављања медицинске документације; дат је приказ планираних стандардизационих инспекција за 2023.г., укључујући и приказ најчешћих неусаглашености у државама чланицама; као и статус овлашћених лекара и *AeMC* из трећих држава.
  - Учешће у раду Техничког комитета за производњу и континуирану пловидбеност (*P&CA Teb* комитета *EASA*) одржаног у периоду 03-04.05.2023.г. у Келну. Учешће у раду Комитета и размена искустава са члановима комитета из различитих земаља.
  - Учешће на *EASA Aircrew Teb* одржаног 24-26.05.2023.г. у Келну. Представници *EASA* су одржали 8 презентација које се односе на: стандардизацију, *KSA 100 forum*, *BASA update*, *RMT.0196 status*, *Task Force FTD*, *Standardised medical certificate number*, *Report*

from the Medical Expert Group (MEG), Transfer medical certificates for student pilots, FSTD Expert Group meeting 2023. Највећи број питања се односио на обуку на хеликоптеру. Било је дискусије о вежби ауторотације која се спроводи на обуци за инструктора на хеликоптеру као и обавеза да се поменута вежба спроведе током обуке али не и током АоС-а. Поново је скренута пажња на обавезу спровођења обуке и провера на Уређају за потпуно симулирање лета (*Full Flight Simulator-FFS*). Планирано је да се у септембру 2023.г. одржи *online* радионица која ће се односити на 100 KSA⁹ а да се у октобру о.г. отпочне са израдом прописа у вези са ограничењем радног времена (*Flight time limitation*) у АТО;

- Учешће на EASA ECQB састанку путем *webex* 28-29.06.2023.г. Дискусија о ревизији питања за ECQB базу у којој учествују запослени у Директорату;
- Учешће медицинског оцењивача у својству члана EASA тима у стандардизационој инспекцији (*CAA Norway - medical*)
- Учешће на EASA Medical assessors symposium 25.09.2023.г. у Келну. Циљ симпозијума је обнова знања за медицинске оцењивање, а истовремено и едукација недавно именованих или будућих медицинских оцењивача. Презентоване теме односиле су се на: доношење медицинских оцена, спровођење надзора и компетентности лекара и овлашћених центара;
- Учешће у раду EASA Medical expert group у периоду 14-15.11.2023.г. на којем је: представљена регулатива која ће према плану бити објављена током 2024.г, дискутовано о практичним примерима који се односе на трансфер дозволе код кандидата који немају важеће лекарско уверење, приказан је план инспекција за 2024.г., укључујући и састанак чланова тима из ваздухопловних власти других држава са члановима тима из EASA, дате су информације о медицинским активностима и истраживањима које спроводи EASA.
- Учешће на EASA Aircrew Teb одржаног 06-07.12.2023.г.у Келну. Представници EASA су одржали 6 презентација које се односе на: ECQB release, MED report, EU/US BASA, Report form EU Rotors and EATS, RMT 737 ELP, RMT 0196 FSTD. Расправљало се о правима инструктора летења који је под ограничењем, потврђено је да ће се спроводити *online* радионица која ће се односити на 100 KSA, у плану је израда прописа који се односи на ограничење радног времена (*Flight time limitation*) у АТО (почетак је одложен за 2024.г).
- Учешће на EASA Webinar on Area 100 KSA 13.12.2023.г. Представници EASA су одржали презентације које се односе на: KSA implementation with examples of best practices, Course design, KSA assessment grading, TKI and KSA Assessment Training including an exercise on inter-rater reliability.
- Учешће представника Директората на састанцима Управног одбора EASA одржаним 6-7.06.2023 и 12-13.12.2023.г. у Келну. Оба састанка су се бавила избором новог директора Управног одбора (МВ) EASA, усвајањем дневног реда састанка и записника са претходног састанка, прегледом активности у периоду између два састанка EASA МВ са посебним освртом на недостатак квалификованог особља, као и повећаним обимом саобраћаја, информацијама о повратку на нормалне операције, плановима за одлагање регулатива које су биле планиране у одређеном периоду, као и плану стандардизационих инспекција за 2024.г. којима Србија није планирана ни по једној области, EASA буџету, идеји *Partnership strategy* и др. питањима.

Сарадња са EUROCONTROL

- У току извештајног периода, остварене су следеће активности у вези са Eurocontrol-ом:
- Одржан је састанак са АЦВ ЦГ у вези са усаглашавањем пројеката за сарадњу са Eurocontrol кроз *Support to State* пројекат;

⁹ KSA-Knowledge, skills and attitudes

- Израда документа *LSSIP 2023 (Local Single Sky Implementation)*;
- Припрема и држање презентације о раду СКЦ за развојни *LADR*¹⁰ тим *Eurocontrol*;
- Разматрање материјала и израда одговора на *Eurocontrol* захтеве за давање сагласности на материјале *Eurocontrol*-а путем кореспонденције (4);
- Састанак *Eurocontrol Aeronautical Information Management Group (AIMG-05)* одржан је у периоду 21-22.03.2023.г. у Бриселу: Члановима групе су поднети извештаји о раду свих подгрупа, као и о активностима и плановима *ICAO EUR/NAT* у домену управљања ваздухопловним информацијама.
- Састанак Тима за управљање информацијама (*Eurocontrol Information Management Team (IMT-07)*) одржан је 18-19.04.2023.г. у Бриселу. Принципи и опис рада тима су ажурирани, како би се укључили технички аспекти пројекта *INEA*¹¹ *SWIM Governance Implementation*;
- Представник Директората је узео учешће у *Eurocontrol webinar: IMT Information session -SWIM Governance*: У циљу формирања контекста у којем би функционисало руковођење *SWIM-ом (System-wide Information Management)* организована је информативна сесија како би се појаснио домен, циљеви и очекивани резултати.
- Учешће на два састанка РГ за рутне накнаде у организацији *CRCO-Eurocontrol*, и то на: 64. састанку РГ одржаном 31.03.2023.г. у Бриселу, на којем су разматрана оперативна питања у вези са функционисањем система рутних накнада, мултилатералних преговора са представницима корисника услуга у ваздушној пловидби (*IATA*), повратку дугорочне наплате рутних накнада од 99,7 %, након пада наплате условљеном *Covid* пандемијом и ратом у Украјини, функционалностима новог *ETNA* екстранет портала, утицаја ваздушних операција у орбити (лансирање ракета итд.) на ваздушни саобраћај; 65. састанку РГ одржаном у периоду 25-26.09.2023.г. на којем су разматране различите стратегије повећања степена наплате рутних накнада, укључујући и привремену заплону имовине као крајњу меру, разматрана је и могућност увођења нових пореза и накнада које би подстакле бржи развој технологија са нултом емисијом. Представници *Eurocontrol*-а су одржали презентацију у вези са функционалностима новог *ETNA* портала;
- Учешће на два састанка Проширеног одбора за рутне накнаде и то на: 120. састанку одржаном 28-29.06.2023.г. на којем се дискутовало о коначним подацима рутних трошковних основа за 2022.г. и прелиминарним подацима за 2024.г. Начелно су прихваћени прелиминарни подаци за основу којих се утврђује висина јединице рутне накнаде зоне наплате Србија-Црна Гора-КФОР за 2024.г. у износу од 38,41 евра. На 121. састанку одржаном 27-29.11.2023.г. су поред осталог разматрани коначни плански подаци у вези са рутним накнадама за 2024.г. са пројекцијом до 2028.г. На овом састанку је прихваћен коначни обрачун висине јединице рутне накнаде за 2024.г. у висини од 37,00 евра (без административне накнаде *Eurocontrol*). Разлика у односу на јунску пројекцију је преваходно условљена предвиђањем веће реализације броја јединица рутних услуга;
- верификација података за обрачун висине чланарине Републике Србије за *Eurocontrol* (која се плаћа из рутних накнада) за 2024.г. и достава тих података *Eurocontrol*;
- Учешће на 40. састанку Сталног комитета за финансије (*Standing Committee on Finance-SCF*) на коме је представљен Извештај надзорног одбора пензионог фонда (*The Pension Fund Supervisory Board-PFSB*) и развој Предвиђених обавеза за бенефиције (*Projected Benefit Obligation -PBO*), финансијски резултати за 2022.г. и неискоришћени буџетски кредити, иновацијска стратегија, нацрт пословног плана Агенције за 2024-2029.г. и буџет/ трошковну основу за 2024.г., завршни извештај *CAPEX* радне групе и промене у тиму председника *SCF*;

¹⁰ *LADR*- локација авиона у безбедном објекту за случај опасности (*Location of an Aircraft in Distress Repository*)

¹¹ *INEA*-Извршна агенција за иновације и мреже (*Innovation and Networks Executive Agency*)

- Припрема материјала и учешће директора Директората на 59. састанку Привременог савета и Сталне комисије одржаног 15.06.2023.г. У оквиру састанка разматрано укупно 9 тачака које су начелно структурисане за први састанак *PC* у току године. Представљен је програм новог генералног директора под називом „Подизање лествице: Наша визија за нови мандат“ (Програм) који је прожимао све делове састанка. Вођена дискусија о Извештају генералног директора који даље разрађује Програм кроз практичне елементе деловања организације. Усвојени извештаји председавајућих радних група и разматрани предлози будућих активности које су засноване на принципима Програма.
- Учешће на састанку *Eurocontrol AIRI SG-10 (Aeronautical Information Regulations Implementation Sub group)* одржан у периоду 06-07.06.2023.г. у Бриселу. На састанку су чланови подгрупе извештени о напретку постигнутом у погледу: упоређивања *ICAO* и *EU/EASA* регулаторног контекста у домену управљања ваздухопловним информацијама (*AIM*) и анализа одступања; ревизије стандардног формата за формалне споразуме између пружаоца услуга ваздухопловног информисања и извора података који се објављују у ваздухопловним публикацијама; коришћења различитих референтних система (*ETRS89/WGS84*) за приказивање геодетских података; регулаторним активности *EASA*-е у домену *ATM/ANS*. Представници пољског пружаоца услуга ваздухопловног информисања (*PANSA*) и цивилних ваздухопловних власти Грузије у *AIRI SG* су одржали презентације о томе како се примењују прописи из домена управљања ваздухопловним информацијама у њиховом окружењу. Учешће у раду Цивилно-војног комитета заинтересованих страна (*CMSC*) - рад на унапређењу цивилно војне сарадње; Учешће на *Global Civil-Military Workshop* на којем се разматрала употреба војних ваздухоплова у ваздушном простору европских држава и њихов утицај на кашњење цивилних ваздухоплова;
- Присуство на теле-конференцијском састанку на тему фонда помоћи Украјини и Молдавији који је одржан 05.07.2023.г.
- Припрема материјала и учешће директора Директората на 60. састанку Привременог савета (*PC*) и Сталне комисије одржаног 28.11.2023. г. У оквиру састанка разматране су теме у вези са представљањем напретка Програма *Eurocontrol*-а 2030 укључујући премештање ЕИН и модернизација симулатора; буџет Агенције за 2024. годину, избор председника и два потпредседника Привременог савета и одобрење висине јединице рутне накнаде и камате за кашњење у плаћању. Реизабран Јохан Фридрих (Немачка) за *PC* председника за период наредне две године (2024-2025). За два *PC* потпредседника реизабрана Елизабета Ландрихтер (Аустрија) и постављен Томислав Тунтев (Северна Македонија). Усвојена је Одлука о висини јединица рутних накнада где јединица рутне накнаде за зону Србија/Црна Гора/КФОР за 2024.г. износи 37,11 евра (са административном накнадом *Eurocontrol*) и то по курсу од 117,099 динара за евро. Усвојен је нацрт Одлуке о каматној стопи на кашњење у плаћању рутних накнада за период који почиње од 1. јануара 2024.г. и која износи 13,26% на годишњем нивоу.

Остале активности из области сарадње са *Eurocontrol*-ом:

- Састанак директора Директората са генералним директором *Eurocontrol*-а и регионалним директорима цивилних ваздухопловних власти Турске, Црне Горе, Северне Македоније и Републике Албаније у циљу упознавања са будућим пројектима у области ваздушне пловидбе. Састанку који је одржан 03.07.2023.г. са циљем јачања сарадње земаља региона са *Eurocontrol*-ом претходио је брифинг са министром МГСИ, који је разговарао са директором *Eurocontrol*-а о потребним механизмима за даље унапређење сарадње са Републиком Србијом у области цивилног ваздухопловства.
- У оквиру сарадње са *Eurocontrol* и њеног програма *Support to state* за 2023.г., договорено је одржавање *U-space Implementation* радионице у Београду. Пружање *U-space* подразумева услуге које би се пружале беспилотним ваздухопловима у

ваздушном простору до 120м изнад земље у урбаним подручјима, одн. тамо где има потребе за саобраћајем беспилотних летелица. Представници *Eurocontrol* одржали су предавање на коме су поред представника Директората учествовали и представници АЦВ ЦГ, Команде РВиПВО и *SMATSA*.

- Достављање издатих одобрења за коришћење ваздушног простора са смањеним вертикалним раздвајањем (*RVSM*) за ваздухоплове који су уписани у Регистар ваздухоплова РС и повлачење издатих одобрења за ваздухоплове који не испуњавају услове за обављање летова у наведеном делу ваздушног простора.
- Припрема и презентовање рада СКЦ развојном *LADR* тиму *Eurocontrol*-а 28.03.2023.г.
- У марту 2023.г. одржан је (*online*) редован годишњи састанак са надлежнима за тренинге ваздухопловних власти земаља Европске уније на коме су констатоване потребе за обукама Директората, размењена искуства са колегама из Европе, као и представљене нове актуелне обуке тренинг центра у *ALC Eurocontrol*.
- Похађање *Eurocontrol* вебинара *ALC* модула „*Air Ground Communications for Controllers and Pilots (ATC-R-ALCL)*“, „*The Phraseology Database*“ (*ATC-PHRA*), „*Air Ground Communications for Controllers and Pilots*“ (*ATC-R-ALCL*).

Сарадња са Европском комисијом

У току извештајног периода Директорат је реализовао размену информација у вези са тренутним пројектима ЕК за *Galileo SAR* и успостављање сервиса *TWC*.

Извршено је попуњавање упитника ЕК о заштити јавног простора и критичне инфраструктуре.

На иницијативу Генералног директората за мобилност и транспорт (*DG MOVE*) Европске комисије, 07.12.2023.г. одржан је видео-састанак са представницима Директората на коме су разматрана питања везана за завршетак тзв. „прве фазе“ у примени *ECAA* споразума од стране Републике Србије. Представници *DG MOVE* су констатовали да се једино отворено питање односи на примену правила о државној помоћи, те да је Србија испунила све остале захтеве предвиђене за први транзициони период. У том смислу *DG MOVE* је предложио да се, ако је то могуће, у сарадњи са Директоратом посредним путем покрене ово питање и понудио да достави Директорату допис у коме ће прецизно бити наведена поменута отворена питања, са предлогом да Директорат, у својству тела које је у Републици Србији задужено за комуникацију са Европском комисијом у вези са *ECAA* споразумом, проследи надлежном министарству и Комисији за контролу државне помоћи поменути допис. Представници Директората потврдили да, по пријему дописа од *DG MOVE*, могу информисати надлежне органе задужене за област државне помоћи о актуелној ситуацији и замолити за њихов став, али да ни на који начин не могу утицати на одлуку тог тела.

Осим наведеног питања, представници Директората су на састанку упознали *DG MOVE* са жељом и намером Србије да учествује у *ЕУ Програму инспекције на платформи* и закључи са *EASA* тзв. *SAFA* Радни аранжман, као и о свим корацима који су до сада преузети у том циљу, али и са чињеницом да нам на захтев није позитивно одговорено.

Реализована је и сарадња са ЕК кроз учешће на *online* састанцима *NCP (safety oversight, interoperability, FAB, SESAR, Performance Scheme)*.

DG MOVE је послао позив државама чланицама Западног Балкана, да се као посматрачи, укључе у рад *ЕУ/ЕЕА* мреже *NEB*¹² за права путника у ваздушном саобраћају, укључујући редовне састанке подгрупе за права путника у ваздушном саобраћају. Ови састанци се одржавају једном годишње и ово је био први пут да представници Србије присуствују истом, иако је Уредба бр. 261/2004 транспонована у национално законодавство РС и иста се спроводи

¹² *NEB-National Enforcement Body*-тело задужено за спровођење ЕУ регулативе

годинама уназад, а Директорат је *NEB* у Србији. Састанак експертске групе је одржан 12.12.2023.г. на тему регулативе (ЕУ) бр. 261/2004 и 1107/2006.

У току 2023. била је повремена размена информација са *contact point* из *DG MOVE* у вези са статусом *OSS (One Stop Security)*. Такође, у складу са *OSS* Споразумом, *contact point* је информисан о намери закључивања споразума са Црном Гором.

Сарадња са COSPAS-SARSAT

По питању активности у вези са међународним програмом за *SAR* путем сателита (*COSPAS/SARSAT*) су реализоване следеће активности:

1. Припрема и достављање годишњег извештаја активности Србије за 2022.г.

2. Припрема материјала и учешће Србије на *CDDR 2023* састанку у периоду 21-23.03.2023.г. На састанку су презентоване активности Србије. Најважнији закључци са састанка су следећи: донете су важне одлуке у погледу заједничког наступања свих чланица из *CDDR* зоне на наредном састанку *JC-37*; Србија је понудила чланицама из *CDDR* да се наредни састанак *CDDR-2024* организује у Србији у фебруару/марту 2025.г. чиме би Србија била прва и једина земља у статусу Корисник програма (*User State*), која би организовала Европски оперативно/технички састанак из *CDDR* региона; Постигнут је договор, да се за наредни *JC-37*, изради заједнички документ са циљем упућивања захтева за ажурирање приручника произвођача радио предајника (*ELT, PLB, EPIRB*), а самим тим и компанијских приручника за одржавање ваздухоплова, како би се спречило непотребно активирање радио предајника и стварање лажних узбуна током процеса тестирања за *406 MHz* радио предајнике. Представљени су годишњи извештаји активности. Србија је представила своје активности кроз *C/S* систем. Представљене су активности земаља у погледу коришћења извештаја о *self-test* функцији за *406 MHz* радио предајника. Србија је договорила са *FMCC* да добија дневне извештаје о спроведеним само-тестовима за радио предајнике који су кодирани са *279* кодом Србије. Са колегама из Швајцарске, који већ добијају ове дневне извештаје, размењена је процедура и друге информације у вези са обавештењима корисника о успешно спроведеним само-тестовима; Додатно је добијен извештај о статусима космичког дела (*SAR* сателита), земаљских станица, нове базе *IBRD*, лажних узбуна, комуникационих тестова, извештаја са *SAR* операција уз употребу *C/S* података. Србија је позитивно одговорила на званично упућен захтев од стране *C/S* Секретаријата да њен представник на састанку *CDDR 2023*.г председава радом Оперативне радне групе на наредном *37*. састанку Заједничког комитета свих чланова *C/S* програма.

3. Представник Директората узео учешће у припремама и председавању оперативним делом *37*. састанка Заједничког комитета (*JC*) свих чланова *C/S* програма. Састанак је одржан у Монреалу у периоду 30.05-08.06.2023.г. чиме се по први пут догодило да, у раду *C/S* програма који траје већ *40* година, представник неке од чланова програма нивоа *USER STATE* председава једном групом током званичних састанака Заједничког комитета или Савета чланова *C/S* програма. На састанку су разматране следеће теме: статус *C/S* система и извештаја, радио предајника за откривање позиције у случају нужде (бекона) прве и друге генерације радио предајника, питања у вези са функционисањем земаљских сателитских станица за пријем и процесирање сигнала са бекона, система квалитета, развоја *MEOSAR* система и прелазак из *IOC* у *FOC*, функционисања Контролних центара мисије (*MCC*), даље еволуције система у складу са захтевима корисника (*ELT(DT)RLS, TWC*), нове базе *IBRD*, односима са другим међународним институцијама, извештајима са састанка *DDR*, наредним активностима као и другим оперативним и техничким стварима које су разматране на посебним оперативним или техничким радним групама. Резултати састанка су следећи: Република Србија је учествовала и председавала оперативним (*OWG*) делом *37*. састанка Заједничког комитета чланова *C/S* програма, чиме је наставила да испуњава обавезе прописане Стандардним писмом о придруживању, а тиме настављању активнијег доприноса развоју овог

хуманитарног програма; На састанку је знатно препозната улога и активност Републике Србије на унапређењу сарадње са представницима земаља чланица програма, али и представницима других међународних организација (укључујући *ICAO*). Обављен је разговор са представницима *C/S* секретаријата у вези са могућношћу да узму учешће на *ICAO EUR SAR* радионици 2023.г. Током састанка, у радном папиру 2/46, указано је да је потребно да Србија провери малу стопу регистрованих радио предајника (*EPIRB*), који се односе на пловне објекте; договорено је да се састанак *CDDR 2024*, одржи између 20-22.02.2024.г. у Италији или у некој другој земљи. Србија је поново предложила могућност одржавања састанка у Београду, као што је то предложила током *CDDR 2023* у Норвешкој; Имајући у виду да у саобраћају већ постоје инсталирани *ELT(DT)* радио предајници, а да *LADR* сервис (*ICAO/Eurocontrol*) још увек није доступан, договорено је да надлежни *MCC* центри пошаљу ревизију писма према надлежним *RCC* (СКЦ), у вези са ажурирањем процедуре за СКЦ у случају да добију поруке о активаном *ELT(DT)*; Председавајући пленарног дела *JC-37*, представници *C/S* Секретаријата и учесници оперативног дела састанка су се захвалили представнику Србије за добро вођење *OWG-37* састанка. У складу са програмским документом *P.011* предвиђено је да се председавање врши минимум у двогодишњем периоду, уз достављање предлога колеге који би могао да несметано настави рад. Представник Србије, представио је свој извештај о раду *OWG-37*, на *OWG* и пленарној сесији. Коначан извештај прегледан је 14.06.2023.г., путем видео конференције, и по усаглашавању техничких измена, биће публикован на посебном делу интернет презентације *C/S*.

4. Директорат је добио позив за учешће на 69. састанку Савета чланова *Cospas-Sarsat* програма, који је одржан у периоду 24.10-27.10.2023.г, у Монреалу, Канада, и шеф СКЦ, је узео учешће на предметном састанку, као претходно председавајући оперативног дела *JC-37* састанка. На *CSC-69/OPN* састанку су разматране теме у вези: статуса *C/S* програма, извештаја са 37. састанка Заједничког комитета, извештаја са експертских радних група, рада свемирског дела програма, еволуције *MEOSAR*, разних административних извештаја и одлука (финансијски извештаји за претходну годину, планови за 2024.г. и др.), извештаји партнерских међународних организација (*ICAO*), и др. На састанку су од стране *ICAO* представника презентовани даљи кораци у вези примени *ICAO GADSS* пројекта, укључујући прве верзије *LADR* базе.

JAATO

Остварено је учешће директора Директората на седници управног одбора *JAATO Foundation Board Meeting* у Холандији у периоду 20-22.03.2023.г.

4.2 Међународне провере (одити)

У току 2023.г. није било реализованих међународних провера већ се у извештајном периоду радило само на затварању налаза провера које су биле реализоване током 2022.г.

Саобраћајна делатност је затворила (4) од укупно (5) налаза. Последњи налаз је у фази затварања. Тражена документација је послата у *EASA* и чека се повратна информација.

Пловидбеност је у извештајном периоду затворила (8) од укупно (13) налаза. *EASA* је прихватила корективне мере за преосталих (5) налаза који су у статусу примене.

Затворени су сви налази у области *ANS*. Није било додатне сарадње са *EASA* осим на редовним састанцима.

Transport Security Administration TSA провера мера обезбеђивања у ваздухопловству које примењује *Air Serbia* на летовима за САД спроведена у мају 2023.г.

4.3 Регионална сарадња

Из области регионалне сарадње реализоване су следеће активности:

- 1) у вези са учешћем у раду Регионалног комитета за SAR (*RASARAC*), уз подршку *Eurocontrol*-а, остварено је следеће:
- учешће у оперативним радним групама формираних на бази активности Регионалног комитета. Анализа годишњих извештаја рада радних група;
  - Координација са МГСИ и осталим надлежним министарствима и службама у вези са добијањем сагласности за потписивање међудржавног споразума. Влада РС је овластила директора ДЦВ да потпише Споразум о сарадњи и координацији у трагању и спасавању између Републике Србије, Републике Северне Македоније, Републике Црне Горе и Републике Словеније.
  - У организацији АЦВ Републике Северне Македоније, 22.02.2023.г. у Охриду је одржана церемонија Потписивања Споразума о сарадњи и координацији у трагању и спасавању у ваздухопловству. Споразум су потписали генерални директори ваздухопловних власти Републике Србије, Републике Северне Македоније, Црне Горе, као и Словеније. Очекује се потписивање свих уговорних страна Споразума и његова ратификација, као и даље усаглашавање оперативних споразума и процедура у циљу примене крвног мултилатералног споразума са суседним земљама. Србија као депозитор споразума послала је дипломатским путем оверену копију споразума државама које су потписале споразум на Охриду.
  - Припрема материјала и учешће на 16. састанку *RASARAC* који је одржан 25-26.04.2023.г. у Скопљу. На састанку су учествовали представници Србије, Босне и Херцеговине, Црне Горе, Северне Македоније, Хрватске и Бугарске, као и представници *Eurocontrol*а и *JAA TO*. Резултати састанка су следећи: на 16. састанку *RASARAC*-а, Србија, као председавајућа радне групе 3, презентovala је своје активности у раду ове групе; Србија је презентovala датуме за две обуке које ће организовати на Кипру у септембру и новембру 2023.г.; Србија је, кроз свој извештај, представила позиве за две вежбе на Кипру и у Хрватској, на које су позване све чланице *RASARAC*-а; Србија је активно презентovala своје активности на SAR пољу кроз презентацију годишњих активности Србије за 2022.г. и планова за 2023.г.; Са колегама из *JAA TO* разматране су могућности успостављања ближе сарадње између *RASARAC*-а и *JAA TO*, кроз потписивање *MOU* на наредном састанку Координационог одбора; Разматране су опције са *Eurocontrol* и *JAA TO* да се за чланице *RASARAC*-а, организује заједничка обука коју управо развија *JAA TO*, на тему „*Effective SAR System Oversight*“; Представљена је могућност да се крајем ове године или почетком следеће, у Србији организује радионица, уз подршку *Taiex*-а, на тему организације међународних вежби трагања и спасавања; Србија је путем презентације представила рад и тренутне активности *C/S* програма.
  - Дана 02.06.2023.г. послата сагласност на приступање Бугарске *MOU* између *Eurocontrol*-а и *RASARAC*-а.
  - Размена информација у вези регионалних активности са представником *Eurocontrol*-а.
  - Размена информација са Агенцијом за цивилно ваздухопловство Северне Македоније и *JAA TO* у вези са потписивањем *MOU* између *JAA TO* и *RASARAC*.
  - Добијен је позив у својству посматрача за вежбе на Кипру (17.05.2023.г.) и Хрватској (04.06.2023.г.). Представници Директората учествовали као посматрачи националне вежбе у Хрватској у јуну 2023.г. на позив члана *RASARAC* Хрватске.
  - Дана 07.11.2023. године организован је 17. састанак Регионалног саветодавног комитета за трагање и спасавање у цивилном ваздухопловству (*RASARAC*-а) у Скопљу (С.Македонија), који је био експертског нивоа, на коме су разматране теме и извештаји успостављених радних група 1, 2, 3 и 4, као и нацрти Меморандума о разумевању између *RASARAC* и *JAA TO* и годишњег извештаја рада *RASARAC* за 2023.г.

- Дана 08.11.2023. године организован је 18. по реду састанак RASARAC-а, на нивоу чланова Координационог одбора (Управног одбора), на коме су разматрани закључци са претходних састанака ЕТ и СВ нивоа (15, 16 и 17), подељене су информације о активностима држава у вези мултилатералног споразума који је потписан у фебруару 2023. године, статус чланства у Комитету, приступање Бугарске МоУ са *Eurocontrol-ом*, приступање Албаније RASARAC-у, успостављање званичне сарадње између RASARAC и ЈАА ТО по питању обука, годишње активности RASARAC-а и ICAO-а, годишње активности држава чланица RASARAC-а, годишњи извештај RASARAC-а за 2023.г и нацрт плана активности RASARAC-а за 2024. годину, као и предлог активности у вези примопредаје председавања између Северне Македоније и Бугарске.

2) У складу са Протоколом о методологији за утврђивање трошковне основе зоне наплате рутних накнада Србија-Црна Гора-КФОР и обрачун висине јединице рутне накнаде, Директорат је обједињује све података у вези са рутним накнадама ове зоне наплате. У складу са овим протоколом, маја месеца о.г. остварено је учешће на редовном мајском састанку учесника заједничке зоне наплате Србија-Црна Гора-КФОР у циљу припреме за јунску седницу Проширеног одбора за рутне накнаде *Eurocontrol-а*. На састанку су присутни информисани о извршеним изменама и подацима унетим у извештајне табеле заједничке зоне наплате – реализација 2022.г. и пројекција за период 2024-2028.г. Подаци АЦВ ЦГ, *SMATSA*, *HungaroControl* и ДЦВ указују да су сви учесници заједничке зоне наплате рутних накнада реализовали веће рутне приходе од рутних расхода у 2022.г. те да постоји претплаћеност зоне наплате, која се мора вратити у наредном периоду умањењем висине јединице рутне накнаде. Такође, у Будимпешти је одржан и редован октобарски састанак учесника заједничке зоне на којем су разматрани коначни подаци о рутним накнадама као припрема за новембарске мултилатералне преговоре у *Eurocontrol*; у извештајном периоду је започета и активност обраде података о преносима корекције рутних накнада из претходног периода, а на захтев *HungaroControl* због уочене разлике преноса исказане у форинтама; Директорат је у складу са Протоколом о методологији извршио обједињавање података зоне за 2024-2028.г. и доставио их *Eurocontrol-у* путем *ETNA* екстранет портала на даље поступање;

3) Остале активности из области регионалне сарадње:

- У Директорату је дана 16.01.2023.г., уз присуство председника *ECAC-а* и министра МГСИ, потписан Меморандум о разумевању о међусобној сарадњи у ваздухопловству, између Директората, АЦВ ЦГ, Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине, Агенције за цивилно ваздухопловство Републике Северне Македоније, Генералног Директората цивилног ваздухопловства Републике Турске и цивилних ваздухопловних власти Албаније о међусобној сарадњи у ваздухопловству. Меморандум су потписали генерални директори ваздухопловних власти Републике Србије, Републике Северне Македоније, Црне Горе и Републике Турске. Накнадно је у Охриду 22.02.2023.г. Меморандум потписао и директор Цивилних ваздухопловних власти Албаније. По завршетку интерне процедуре у Босни и Херцеговини, Меморандум о разумевању о међусобној сарадњи ће потписати и директор Дирекције за цивилно ваздухопловство БиХ. Закључивањем Меморандума између надлежних органа за ваздушни саобраћај наведених држава додатно се унапређује сарадња по питањима из њихове надлежности, као што су:
  1. евентуално оснивање ICAO регионалног центра за обуку у области обезбеђивања, чије би седиште било у Београду;
  2. стварање услова за међусобно признавање дозвола;
  3. стварање услова за спровођење заједничких инспекција и *On-job Training*;
  4. координација у међународним активностима; и
  5. летење беспилотних ваздухоплова.

- Учешће у припремама за потписивање Споразума о сарадњи и координацији у трагању и спасавању у ваздухопловству;
- Такође, у 2023.г. је одржан и састанак са представницима мађарских ваздухопловних власти у вези са преносом надлежности за ваздухоплове који ће радити у српском АТО.
- Сарадња са ваздухопловним властима Црне Горе на спровођењу заједничког надзора у погледу обука и лиценцирања контролора летења и *ANS* услуга;
- Сарадња са ваздухопловним властима Северне Македоније у циљу спровођења провере над пружаоцем услуга у ваздушној пловидби у Северној Македонији у областима *ASM*¹³ и *ATFCM*¹⁴;
- Сарадња са ваздухопловним властима: Републике Северне Македоније, Босне и Херцеговине, Црне Горе и др. кроз учешће лекара из региона у оквиру основне (27.03-01.04) и обуке освежења знања (13.05.2023.г. гост предавач *medical assessor САА Ireland/ESAM president*) из ваздухопловне медицине у организацији Директората.
- Сарадња са ваздухопловним властима: Републике Северне Македоније, БиХ и ЦГ кроз учешће лекара из региона у оквиру основне (27.03-01.04.2023.г.) и обуке освежења знања (13.05.2023.г.) из ваздухопловне медицине у организацији Директората;
- Сарадња са Северном Македонијом у вршењу надзора над *MNAV*;
- Сарадња са Албанијом у учествовању у заједничкој провери *SMATSA*;
- Организација *U-space Implementation* радионице са АЦВ ЦГ и *Eurocontrol*-ом;
- Анализа коментара АЦВ ЦГ на предлог споразума са Црном Гором о *One Stop Security*;
- Међународна сарадња у области безбедносног надзора са Албанијом;
- Сарадња са земљама *EASA* у окружењу (Хрватске, Словеније, Црне Горе, Северне Македоније и БиХ) по свим питањима везаним за ваздухоплове (регистар пловидбености, ВТО, АТО и сл.).

4.4 Билатерална сарадња

- 1) По питању сарадње са контролним центром мисије *ITMCC*, који је надређен *COSPAS-SARSAT* центар за РС урађено је следеће:
  - Спроведено (10) вежби првог нивоа – вежба комуникације са *ITMCC* центром и 2 комуникационе вежбе са *FMCC*;
  - поднето (48) захтева за тестирање радио-предајника (*ELT/PLB*) из YU регистра и радио-предајника који ће се тестирати у зони одговорности РС;
  - добијено укупно (43) *SIT185* порука узбуне *CC* приоритета од стране *ITMCC*;
  - спроведене (4) вежбе провере радио везе *EMRG* 11 канала ЛАКЦ ВА.
- 2) Припрема материјала и учешће на консултацијама у вези са споразумима о ваздушном саобраћају на евентуални захтев других држава и/или представника домаће индустрије:
  - На иницијативу *Air Serbia*, у фебруару 2023.г. покренута је иницијатива према надлежним органима Етиопије, Малезије, Индонезије, Јапана, ДР Конго, Малдива и Аргентине за закључивање билатералних споразума о ваздушном саобраћају;
  - Започета је комуникација са надлежним органима Малдива у вези са Нацртом споразума и припрема Основе за потписивање;
  - Делегација Директората и Управе цивилног ваздухопловства НР Кине потписале су у Београду 15.05.2023.г. Меморандум о разумевању у циљу унапређења сарадње у цивилном ваздухопловству и промовисању комерцијалне везе између *Air Serbia* и *Hainan Airlines*. МОУ су у име ваздухопловне власти две државе потписали директор Директората и заменик администратора Управе цивилног ваздухопловства НР Кине, који су том приликом разматрали и друга актуелна питања у оквиру билатералних односа Србије и Кине у области ваздушног саобраћаја. Чину потписивања, поред

¹³ *ASM- Airspace Management*

¹⁴ *ATFCM – Air Traffic Flow and Capacity Management*

- представника ваздухопловних власти присуствовао је и министар МГСИ, као и представници авио-превозиоца;
- Спроведене су припреме за потписивање у вези са договором о аранжманима поделе кода са Јапанским бироом за цивилно ваздухопловство;
  - Припреме за потписивање Протокола о измени и допуни Споразума о ваздушном саобраћају са Израелом;
  - Започета комуникација у вези са евентуалним усклађивањем текста Споразума о ваздушном саобраћају са Алжиром, Новим Зеландом, Нигеријом, Анголом, Угандом, Катаром, Колумбијом и Венецуелом.
- 3) Реализоване активности билатералне сарадње са службама трагања и спасавања и спасилачко-координационим центрима земаља које имају развијенији систем трагања и спасавања су следеће:
- одржан је састанак са представницима Норвешког северно заједничког СКЦ у вези са организовањем регионалне SAR радионице преко *TAIEX*-а, као и ангажовање колега из Норвешке да поделе своја искуства у вези са организовањем међународних и штабних вежби;
  - Током трајања *CDDR 2023* - размена информација у вези са могућом посетом представника Директората центрима у Немачкој и Француској;
- 4) Билатерална сарадња са цивилним ваздухопловним властима Италије (ENAC):
- Дана 16.03.2023.г. у организацији цивилних ваздухопловних власти Републике Италије (ENAC), у Риму, потписан је МОУ у ваздухопловству између Директората и ваздухопловних власти Републике Италије. Меморандум су потписали директор Директората и генерални директор ENAC-а у присуству председника ENAC-а и председнице УО Директората. Потписивањем Меморандума омогућено је даље унапређење дугогодишње сарадње између ваздухопловних власти ове две земље, као и стварање флексибилног оквира за остваривање заједничких циљева у области цивилног ваздухопловства. Меморандум између осталог има за циљ да промовише развој ваздухопловства са посебним освртом на безбедност, летачке операције и дозволе летачког особља.
  - Директорат је у периоду 05-06.06.2023.г. био домаћин руководиоцима италијанских ваздухопловних власти (ENAC). Циљ посете је конкретизација неких од елемената дефинисаних МОУ потписаног у марту 2023.г. Том приликом посећене су неке од најзначајнијих ваздухопловних субјеката у Србији, одржане конструктивни састанци са представницима аеродрома Никола Тесла и оператером *Prince Aviation*.
- 5) Билатерална сарадња са АЦВ ЦГ на бази Меморандума о сарадњи ДЦВ - АЦВ ЦГ – планирање заједничке провере;
- 6) Ревизија Билатералних споразума о ваздушном саобраћају у делу који се односи на обезбеђивање у ваздухопловству:
- Дана 28.11.2023.г. потписан је Меморандум о разумевању с циљем међусобног признавања мера обезбеђивања у ваздухопловству за програм „*One Stop Security*“ између Директората и АЦВ Црне Горе;
  - Дана 28.11.2023.г. потписан је Протокол о примени члана 83bis између Директората и АЦВ Црне Горе о надзорним активностима и обавезама.
- 7) Билатерална сарадња са медицинским службама ваздухопловних власти држава чланица EASA у погледу достављања медицинске документације у оквиру трансфера дозвола (13), за продужење лекарских уверења за имаоце EASA дозвола (72) и провере аутентичности (16) лекарских уверења издатих у EASA државама због валидације дозвола у РС; Учешће на *online* састанку Европског савета медицинских оцењивача (*European Medical Assessors Council* - EAMAC) одржаног 26.04.2023.г. на тему регулаторних захтева/медицинске

сертификације и *online* одржаног 26.09.2023.г. на тему: тренинг овлашћених лекара, радне групе за ваздухопловну медицину и психоактивне супстанце.

- 8) Од осталих активности из области билатералне сарадње реализовано је следеће:
- Реализован је састанак са цивилним ваздухопловним властима Северне Македоније и помоћ у надзору из *AIR* области;
  - Учесће на веб састанку са представницима цивилних ваздухопловних власти Северне Македоније у вези са њиховим захтевом за асистенцију поводом *ECAA* посете 2023.г. и израда Информације са састанка;
  - Припрема информације за другу Глобалну конференцију о родној равноправности у цивилном ваздухопловству;
  - Израда Предлога закључка са образложењем о потреби закључивања Протокола о примени члана *83bis* између Директората и АЦВ ЦГ о надзорним активностима и обавезама и корекција текстова протокола на енглеском и српском језику;
  - Припреме за потписивање Протокола између Директората и АЦВ ЦГ о надзорним активностима и обавезама
  - Комуникација са Ваздухопловним властима Алжира у вези иницијативе за одржавање консултација;
  - Израда и ажурирање стања односа у области ваздушног саобраћаја са другим државама (83).

4.5 Послови у вези са управљањем кризним ситуацијама (*ACM – Aviation Crisis Management*)

Послови у вези са управљањем кризним ситуацијама реализовани су кроз:

- учешће на завршном састанку у вези са вежбом *VOLCEX22*, као и састанку за планирање вежбе *VOLCEX23*;
- Учесће на регионалном *EACCC* састанку са представницима *EACC* и АЦВ Црне Горе;
- Сарадња са ваздухопловним субјектима и државним органима у циљу припреме за кризне ситуације (сарадња са АЦВ ЦГ и *SMATSA*), укључујући припрему за планиране вежбе у кризним ситуацијама у организацији *ICAO* и *EACCC* (*EACCC ad-hoc* вежба у јулу 2023.г., *EACCC23* и *VOLCEX23* у новембру 2023.г.).

5. Послови инспекцијског надзора

Директорат врши инспекцијски надзор над пружаоцем услуга у ваздушној пловидби, оператерима ваздухоплова, оператерима аеродрома, инвеститорима аеродрома, ваздухопловно-техничким организацијама, ваздухопловним особљем, као и над другим привредним друштвима, другим правним лицима, предузетницима и физичким лицима која обављају делатности или пружају услуге у ваздухопловству. Инспекцијском надзору подлежу и овлашћени инструктори за транспорт опасне робе. Детаљнији преглед реализованих активности из области инспекцијског надзора је дат даље у тексту по областима инспекцијског надзора.

5.1 *SAFA* инспекције

Директорат има обавезу сходно одредбама *ARO.RAMP.110* Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја да утврди програм надзора над страним ваздухопловима за сваку календарску годину на основу достављених информација у вези са обимом надзора који *EASA* одређује за РС према утврђеној методологији. Такође, *EASA* има обавезу да најмање једном у току календарске године изврши усклађивање програма надзора што доводи до измене у оперативном плану надзора Директората. Инспектори Директората спровode надзор над страним оператерима кроз *SAFA* програм.

У извештајном периоду је над (32) страна оператера реализовано (47) *SAFA* инспекција од стране инспектора ДЦВ, како је дато у следећој табели:

Назив оператора	Бр.инспекција	Назив оператора	Бр.инспекција
KLASJET	3	WIZZ AIR HUNGARY LTD	1
WIND ROSE AVIATION	1	ULS AIRLINES CARGO	1
TURKISH AIRLINES -TURK HAVA	2	TOOMONTENEGRO	3
SWIFT AIR HELLAS N.S.A	1	SIRIO	1
PRIVATE FLIGHT	3	NOUVEL AIR TUNISE	1
NORVEGIAN AIR SWEDEN AOC	1	NOVERGIAN AIR SHUTTLE	2
MARATHON AIRLINES	1	LOT -POLSKIE LINIE LOTNICZE	1
LEAV AVIATION GMBH	1	KLM CITYHOPPER BV	1
2 EXCEL AVIATION LTD	1	JETFLY AIRLINE GMBH	1
JAZEERA AIRWAYS	2	FLY DUBAI	2
FLY 7 FINLAND OY	1	EUROWINGS GMBH	1
EUROWINGS EUROPE LTD	1	DEUTCHE LUFTHANSA, A.G.	2
DAN AIR (AOC) SRL	2	CARGO AIR LTD.	2
AUSTRIAN AIRLINES AG	2	ALFA JET HAVACILIK VE	1
AIRCRAFT MANAGEMENT AND	1	AIR CONNECT	1
AIR CAIRO	1	AEGAN AIRLINES S.A	2

Табела 3: SAFA инспекције

5.2 Инспекцијски надзор у области саобраћајне делатности

У току 2023.г. је из области јавног авио-превоза реализовано укупно **(50)** инспекција над **(9)** оператора (редовних **(45)** / ванредних **(5)**), и то према предмету инспекције:

Ред.бр.	Предмет инспекције	Ваздухопловни субјект	Бр.инспекција	Ваздухопловни субјект	Бр. инспекција
1.	Организација и систем управљања	AIR PINK	1P	BALKAN HELICOPTER	1P
		STAR FLY WINGS	1P	MPC AIR	1P
		AIR EMERALDS	1P	PRINCE AVIATION	1P
2.	Спровођење обука летачког (FC) и кабинског (CC) особља	BALKAN HELICOPTER	1P	AIR PINK	2P
		MPC AIR	1P	STAR FLY WINGS	2P
		AIR SERBIA	1P	PRINCE AVIATION	1P
3.	Записи о извршеним обукама летачког (FC) и кабинског (CC) особља	AIR SERBIA(2FC,2CC)	4P	PRINCE AVIATION	1P
		BALKAN HELICOPTER	1P	AIR PINK	1P
		MILŠPED	1P		
4.	Припреме лета	MPC AIR	1P	AIR PINK	1P
5.	Поступци летачке (FC) и кабинске (CC) посаде у лету	AIR SERBIA(2FC,1CC)	3P	STAR FLY WINGS	1P
		BALKAN HELICOPTER	2P	IPC AIR	1P
		PRINCE AVIATION	2P	AIR EMERALDS	1P
6.	Преглед ваздухоплова на платформи	BALKAN HELICOPTER	1P	MPC AIR	1P
		PRINCE AVIATION	1P	AIR PINK	2P
		STAR FLY WINGS	1P	AIR SERBIA	2P
7.	Записи и документације са лета	MILŠPED	1P	AIR EMERALDS	1P
		TINDAR AVIATION	1P		
8.	Ванредан надзор	AIR SERBIA	2B	MILŠPED	1B
		AIR EMERALDS	1B	BALKAN HELICOPTER	1B
Укупно планирано/реализовано:			(57) / (50) одн. 45P+5B)		

Табела 4: Инспекције из области јавног авио превоза

Број реализованих осталих инспекција из области саобраћајне делатности је **(19)**, од тога **(11)** редовних и **(8)** ванредна. Приказ инспекција је дат у следећој табели:

Ред.бр.	Предмет инспекције	Ваздухопловни субјект	Бр.инспекција	Ваздухопловни субјект	Бр.инспекција
Посебне делатности у ваздушном саобраћају уз накнаду и некомерцијално летење сложеним моторним ваздухопловима					
1.	Инспекција организација и систем управљања	CIKLONIZACIJA	1P	INFOSTRATEG	1P
		SANI EKO VITA	1P	TOP GEO	1P
		STS AVIJACIJA	1P	GEOGIS	1P
2.	Инспекција на платформи	SMATSA	1P	/	/

Ред.бр.	Предмет инспекције	Ваздухопловни субјект	Бр.инспекција	Ваздухопловни субјект	Бр.инспекција
3.	Ванредан надзор	JAT Привредна авијација	2В	/	/
Некомерцијално летење ваздухопловима који нису сложени моторни					
4.	Преглед ваздухоплова на платформи	LYZR	1P	LYPA	1P
		LYBJ	2P		
5.	Ванредан надзор		6В		
Укупно планирано/реализовано:			(31) / (19) одн.(11P + 8В)		

Табела 5: Остале инспекције из области саобраћајне делатности

Инспекцијски надзор из области транспорта опасне робе реализује се кроз инспекцијски надзор над радом овлашћених инструктора за транспорт опасне робе и радом јавног поштанског оператера.

Ред.бр.	Предмет инспекције	Ваздухопловни субјект	Број инспекција P/B
1.	Рад инструктора за транспорт опасне робе	RS.DGRI.004	1P
2.	Рад јавних поштанских оператера	/	/
Укупно планирано/реализовано:		(4) / (1 одн. 1P+0В)	

Табела 6: Инспекције из области транспорта опасне робе

Поднето је (7F) захтева за покретање прекршајног поступка док није било поднетих пријава за покретање кривичног поступка.

5.3 Инспекцијски надзор у области пловидбености

У области пловидбености се за надзор ваздухопловних субјеката примењују међународни прописи (EASA/ICAO), који појам надзора дефинишу као континуирани, а који се састоји од различитих врста провера (редовне, ванредне, зоналне итд), као дела система проактивног праћења усклађености са захтевима регулативе и њене примене у пракси. На основу наведеног се инспекција, сходно одредбама ЗИН, може компатибилно спровести само као ванредна по догађају или као превентивна на основу анализе ризика у вези са ваздухопловним субјектима. У извештајном периоду спроведена су (4) ванредна инспекцијска надзора и то:

Ред.бр.	Предмет инспекције	Ваздухопловни субјект	Бр. инспекција
1.	САМО	Air Pink	2
2.	АМО (PC 145)	JAT Техника	1
3.	АМО (PC 145)	Gas Aviation	1

Табела 7: Инспекције из области пловидбености

У 2023.г. је реализована и (1) ванредна инспекција на основу пријаве догађаја.

5.4 Инспекцијски надзор ваздухопловног особља

Током 2023.г. извршено је укупно (49) инспекција и то: редовних (22), ванредних (20), ванредних по пријави догађаја (4), контролних (2) и допунске (1), како је приказано у табели :

Р.бр.	Предмет инспекције	Ваздухопловни субјект	Бр.инспекц	Ваздухопловни субјект	Бр.инспекц
1.	Редовне инспекције				22
1.1.	ДТО (једрилице)	АК Ваљево (SRB/DTO-008)	1p	АК Иван Сарић (SRB/DTO-006)	1p
1.2.	ДТО авиони / хеликоптери	АК Авијатичар (SRB/DTO-012)	1p	ЦОП Михајло Живић (SRB/DTO-002)	1p
		Нови Сад (SRB/DTO-009)	1p		
		АК Наша Крила (SRB/DTO-005)	1p	AIR LO (SRB/DTO-004)	1p
1.3.	АТО (авиони/хеликоптери)	АК Иван Сарић (SRB/DTO-011)	1p	Марио Хреља (SRB/DTO-010)	1p
		Sani Eco Vita(SRB/DTO-001)	1p		
1.4.	АТО (једрилице)	АК Иван Сарић (SRB/DTO-006)	1p		
1.5.	Рад овлашћених испитивача	SRB/E/0073	1p	SRB/E/0077	1p
		SRB/E/0022	1p	SRB/E/0026	1p
		SRB/E/0063	1p	SRB/E/0051	1p
		SRB/E/0004	1p	SRB/E/0074	1p
		SRB/E/0075	1p	SRB/E/0076	1p
		SRB/E/0050	1p		

Р.бр.	Предмет инспекције	Ваздухопловни субјект	Бр.инспекц	Ваздухопловни субјект	Бр.инспекц
2.	Ванредне инспекције				20
2.1.	ДТО (једрилице)	АК Ваљево (SRB/DTO-008)	1в	Нови Сад (SRB/АТО-009)	1в
2.2.	ДТО (авиони/ хеликоптери)	АК Иван Сарић (SRB/DTO-011)	1в		
2.3.	АТО (авиони/ хеликоптери)	Air Serbia (SRB/АТО-009)	2в	АК Трстеник (SRB/АТО-019)	1в
		Aeromonde (SRB/АТО-021)	1в	Prince Aviation (SRB/АТО-005)	1в
		Ваздухопловна академија (SRB/АТО/006)	1в	Ваздухопловни савез Србије	1в
		Летачке активности а/д Н.Сад	1в	Linx Aviation (SRB/АТО-003)	1в
		Пегаз (SRB/АТО-008)	1в	Aeromonde (SRB/АТО-021)	1в
2.4.	АТО (падобранци)	Arhistartig (SRB/АТО-112)	1в	АК Нови Сад (SRB/АТО-107)	1в
2.5.	АТО (ултралаки)	ЦОП Земун Поље (SRB/АТО-603)	1в		
2.6.	Рад овлашћених испитивача	SRB/АТО-005	1в		
2.7.	ТО (кабинско особље)	Air Serbia (SRB/ТО/СС-701)	2в		
3.	Ванредне инспекције по пријави догађаја				4
3.1.	АТО (авиони/ хеликоптери)	Ваздухопловна академија (SRB/АТО/006)	1в	АК Иван Сарић (SRB/DTO-011)	2в
		Air Serbia (SRB/АТО/009)			
3.2.	АТО (падобранци)	АК Иван Сарић (SRB/АТО-106)	1в		
4.	Контролне инспекције				2
4.1.	АТО (авиони/ хеликоптери)	Ваздухопловна академија (SRB/АТО/006)	1в	АК Иван Сарић (SRB/DTO-011)	1в
5.	Допунске инспекције				1
5.1.	ДТО (авиони/ хеликоптери)	Нови Сад (SRB/АТО-003)	1д		

Табела 8: Инспекције из области ваздухопловног особља

У извештајном периоду поднета је **(1)** прекршајна пријава, док за покретање кривичног поступка није било поднетих пријава.

5.5 Инспекцијски надзор у области ваздухопловне медицине

Из области ваздухопловне медицине, ДЦВ спроводи инспекцијски надзор над радом овлашћених лекара (АМЕs), ваздухопловно медицинског центра (АеМСs), као и медицинског обезбеђења на аеродрому. Спроведено је укупно **(6)** инспекцијских надзора од тога **(5)** редовних и **(1)** ванредан:

Ред.бр.	Предмет инспекције	Ваздухопловни субјект	Бр. инспекција
1.	Ваздухопловно медицински центар	AIR SERBIA (RS/AeMC/002)	1в
2.	Овлашћени лекари	RS/AME/ 001, 013,004	3р
3.	Медицинско обезбеђење на аеродрому	LYNI, LYBE	2р

Табела 9: Инспекције из области ваздухопловне медицине

Спроведен је континуиран надзор над радом овлашћених лекара путем *COMPIC* система.

5.6 Инспекцијски надзор у области заштите права путника

Директорат обавља надзор из области заштите права путника и особа са инвалидитетом и смањеном покретљивошћу код ускраћивања укрцавања, отказивања и кашњења летова, редовности саобраћаја и доступности авио карата. У извештајном периоду, спроведене су укупно **(12)** инспекција, и то редовне **(3)**, ванредне **(1)** и контролне **(8)**:

Ред. бр.	Предмет инспекције	Ваздухопловни субјект	Број инспекција
1.	Редовне инспекције		3
1.1.	Редовност саобраћаја и доступност	TURKISH AIRLINES AIR SERBIA	1 1
1.2.	Заштита права путника и особа са инвалидитетом и смањеном покретљивошћу	АД Константин Велики (Ниш)	1
2.	Ванредне инспекције		1
2.1.	Редовност саобраћаја и доступност	AIR AERBIA	1
3.	Контролене инспекције		8
3.1.	Заштита права путника и особа са инвалидитетом и смањеном покретљивошћу	АД Никола Тесла (Београд) FLY DUBAI NOUVELAIR TUNIS	2 1 1
3.2.	Редовност саобраћаја и доступност	AIR AERBIA AIR CAIRO TURKISH AIRLINES	2 1 1

Табела 10: Инспекције из области заштите права путника

У току вршења инспекцијског надзора уочене су (2) неусклађености и субјектима је дат одређени рок да ускладе своје пословање у складу са Законом. Од (2) наложене мере до дана израде овог извештаја, извршено је усклађивање за (1) меру од стране субјеката, док рок за примену (1) мере истиче у току 2024.г.

Такође, у складу са ЗИН-ом реализовано је (6) саветодавних посета (*Air Serbia* x 3, *Air Cairo*, *Fly Dubai*, *Nouvelar Tunis*).

Није било издатих Решења ни покретања прекршајног поступка.

5.7 Инспекцијски надзор у области ваздушне пловидбе

У области ваздушне пловидбе у току 2023.г, спроведен је инспекцијски надзор у домену: услуга и функција у ваздушном саобраћају (*ATS*-услуге *KL*, *FIS*-услуге информисања ваздухоплова у лету, *ALR*-услуге узбуђивања, *MET*-ваздухопловно метеоролошке услуге, *AIS*-услуге ваздухопловног информисања, као и функција управљања протоком саобраћаја и капацитетом ваздушног простора и управљањем ваздушним простором (*ATFCM* и *ASM*), пружања услуга *COM*-комуникација *NAV*-навигације и *SUR*- надзорних система и уређаја, као и надзора електроенергетских постројења за подршку системима *CNS*. Такође, врши се надзор над процесима лиценцирања и спровођења обуке ваздухопловног особља (*ATCO-KL*, *ATSEP*-ваздухопловно-техничког особља и ваздухопловно-метеоролошко особље), како у центру за обуку *ANS* особља тако и у оперативним јединицама, одн. на 45 локација на којима се налазе надзорни, навигацијски и комуникациони системи и уређаји. Инспекцијски надзор се врши и над *PXM3* у домену ваздухопловно-метеоролошких услуга. У извештајном периоду извршено је (81) инспекција, од тога (75) редовних и (6) ванредних и то:

Ред.бр	Предмет инспекције	Ваздухопловни субјект	Бр.инспекц.
Инспекције из области CNS			
1.	Редовне инспекције		50
1.1.	Спровођење инспекцијског надзора: Предајни центар Београд; Пријемни центар Београд;	Инспекција Предајни центар Београд; Пријемни центар Београд	2р
1.2.	Спровођење инспекцијског надзора: 1) ЗРНС НИШ: ILS-29, DVOR/DME NIS, ТКЦ Вишеград 2) ЗРНС БЕОГРАД: ILS-12, ILS-30, DVOR/DME BGD и Електроенергетски систем.	1) Инспекција ЗРНС Ниш 2) Инспекција ЗРНС Београд	8р
1.3.	Спровођење инспекцијског надзора: 1) ЗРНС ЈУГ-1: VOR/DME Топола, NDB Топола, NDB Пожаревац, NDB Јајинци 2) ЗРНС ЈУГ-2: VOR/DME Ваљево, NDB Ваљево, NDB Обреновац, OM-30 Макиш 3) ЗРНС ЗАПАД: VOR/DME Ср. Митровица, NDB Ср. Митровица, NDB Крњешевци, OM-12 Угриновци	1) Инспекција ЗРНС ЈУГ-1 2) Инспекција ЗРНС ЈУГ-2 3) Инспекција ЗРНС ЗАПАД 4) Инспекција ЗРНС СЕВЕР	15р

Ред.бр	Предмет инспекције	Ваздухопловни субјект	Бр.инспекц.
	4) ЗРНС СЕБЕР: NDB Панчево, NDB Инђија, NDB Петроварадин		
1.4.	Спровођење инспекцијског надзора 1) ТКЦ Копаоник: Предајни центар, Пријемни центар, Радио Релејни линк и Електроенергетски систем. 2) ТКЦ Рудник: Предајни центар, Пријемни центар, Радио-Релејни линкови и Електроенергетски систем.	1) Инспекција ТКЦ Копаоник 2) Инспекција ТКЦ Рудник	6р
1.5.	Спровођење инспекцијског надзора Радарске станице: 1) Кошевац: SSR, Предајни, Пријемни центар, Радио Релејни линк и Електроенергетски систем 2) Мургеница: PSR/SSR 3) Ковиона: PSR/SSR, Радио Релејни линкови и Електроенергетски систем	1) Инспекција РС КОШЕВАЦ 2) Инспекција РС Ковиона 3) Инспекција РС Мургеница	4р
1.6.	Спровођење инспекцијског надзора ЗРНС АКЛ Краљево: Предајни и Пријемни центар, DVOR/DME KRV	1) Инспекција ЗРНС АКЛ Краљево	7р
1.7.	Спровођење инспекцијског надзора АКЛ Батајница: ILS-12, Предајни центар, Пријемни центар и Електроенергетски систем	1) Инспекција АКЛ Батајница	4р
1.8.	Спровођење инспекцијског надзора CNS Центар за обуку: Надзор спровођења испита ВТО КЛ	1) Инспекција процене континуиране стручности ВТО КЛ 2) Инспекција посебан део испита за ВТО КЛ 11.8.2023 3) Инспекција Материјали за обуку ВТО КЛ 25.8.2023.	3р
1.9.	Спровођење инспекцијског надзора пружаоца AFIS услуге на локацији ATZ/RMZ Поникве	1) Инспекција ATZ/RMZ Поникве	1р
2.	Ванредне инспекције		0в
Инспекције из области АТМ			
1.	Редовне инспекције		25р
1.1.	Спровођење инспекцијског надзора Центра за обуку	1) Инспекција ШЦ	1р
1.2.	Спровођење инспекцијског надзора пружаоца AFIS услуге на локацији ATZ/RMZ Поникве	1) Инспекција ATZ/RMZ Поникве	1р
1.3.	Спровођење инспекцијског надзора пружалаца услуга у ваздушној пловидби на локацијама: 1) АКЛ Београд 2) АКЛ Ниш 3) АКЛ Батајница 4) АКЛ Краљево 5) АКЛ Вршац	1) Инспекција Одељења за NOTAM (NOF) 2) Инспекција ЦКЛ Београд 3) Инспекција ТКЛ Београд 4) Инспекција АКЛ Београд 5) Инспекција АКЛ Батајница 6) Инспекција у АКЛ Краљево 7) Инспекција АКЛ Ниш 8) Инспекција АКЛ Вршац 9) Све инспекције су рађене по ATS, AIS, MET и ATCO	23р
2.	Ванредне инспекције		6в
2.1.	Спровођење инспекцијског надзора Центра за обуку	инспекција ШЦ - испит	1в
2.2.	Ванредне инспекције у ЦКЛ поводом пријава о кршењу радног времена КЛ, замора и радног оптерећења	Ванредна инспекција	2в
2.3.	Ванредна инспекција промене у ФС пружаоца услуга у ваздушној пловидби	Ванредна инспекција -промена Уметнута писта на LYBE	1в
2.4.	Ванредна инспекција по догађају	Инспекција по пријави догађаја	2в

Табела 11: Инспекција из области ваздушне пловидбе

У току 2023.г. није било издатих прекршајних налога (мандатних казни), нити поднетих захтева за покретање прекршајног / кривичног поступка у складу са законским одредбама

Извршене су (3) саветодавне посете у домену АТМ и CNS.

5.8 Инспекцијски надзор у области аеродрома

Током 2023.г. извршено је **(103)** инспекцијска надзора у области аеродрома, од тога **(87)** редовних инспекција (р) и **(16)** ванредних инспекција (в) и то:

Ред. бр	Предмет инспекције	Ваздухопловни субјект	Бр.инспекција
1.	Спровођење инспекцијског надзора површина за кретање ваздухоплова на аеродрому са сертификатом: 1) Зимски услови 2) Стање површина 3) ознаке	1) Инспекцијски надзор површина за кретање ваздухоплова на аеродрому Никола Тесла: зимски услови (3), стање површина (3), ознаке (3), 2) Инспекцијски надзор површина за кретање ваздухоплова на аеродрому Константин Велики: зимски услови (1), стање површина (1), ознаке (1) 3) Инспекцијски надзор површина за кретање ваздухоплова на аеродрому Морава: зимски услови (1), стање површина (1), ознаке (1) 4) Ванредни инспекцијски надзор површина за кретање ваздухоплова на аеродрому Никола Тесла: стање површина (2), ознаке (1)	15р + 3в
2.	Спровођење инспекцијског надзора: 1) авиомостова и система за навођење авиона на паркинг позицију 2) над препрекама на подручју и ван подручја аеродрома 3) <i>Emergency</i> поступака и процедура	1) Инспекцијски надзор авиомостова и система за навођење авиона на паркинг позицију на аеродрому Никола Тесла-(1) 2) Инспекција препрека на аеродромима: Морава, Никола Тесла и Константин Велики - (3) 3) Инспекција <i>Emergency</i> поступака и процедура на аеродромима: Никола Тесла и Константин Велики -(2) 4) Ванредни инспекцијски надзор авиомостова и система за навођење авиона на паркинг позицију на аеродрому Никола Тесла	бр+1в
3.	Спровођење инспекцијског надзора: 1) електро-енергетских система и опреме на аеродрому 2) система светлосног обележавања 3) телекомуникационих система и опреме на аеродрому	1) Инспекцијски надзор на аеродрому Никола Тесла: електро-енергетских система и опреме (2), система светлосног обележавања (2), 2) Ванредна инспекција на аеродрому Никола Тесла система светлосног обележавања (1) 3) Инспекцијски надзор на аеродрому Вршац електро-енергетских система и опреме (1), система светлосног обележавања (1) 4) Инспекцијски надзор на аеродрому Морава: електро-енергетских система и опреме (1), система светлосног обележавања (1) 5) Инспекцијски надзор на аеродрому Константин Велики: електро-енергетских система и опреме (2), система светлосног обележавања (2)	12р+1в
4.	Спровођење инспекцијског надзора: 1) рада аеродрома у условима смањене видљивости 2) пружаоца услуга земаљског опслуживања 3) оператера аеродрома и пружаоца услуга земаљског опслуживања у транспорту опасне робе и инструктора за транспорт опасне робе	1) Ванредна инспекција пружања услуга земаљског опслуживања на аеродрому Никола Тесла (3) 2) Ванредна инспекција транспорта опасне робе на аеродрому Никола Тесла (1) 3) Инспекција транспорта опасне робе на аеродромима: Никола Тесла (1) и Константин Велики (1) 4) Инспекција Sky Partner (1), Avio Chem (1), Air Pink (1) 5) Инспекција пружања услуга земаљског опслуживања на аеродромима Морава (1) и Константин велики (1) 6) Инспекција рада аеродрома Никола Тесла у условима смањене видљивости (2)	9р+4в
5.	Спровођење инспекцијског надзора: 1) спасилачко-ватрогасне службе на аеродрому са сертификатом 2) осматрања и растеривања птица и животиња	1) Инспекција спасилачко-ватрогасне службе на аеродромима: Никола Тесла (1), Морава(1) и Константин Велики (1) 2) Инспекција осматрања и растеривања птица и других животиња на аеродрому Константин Велики (1), Никола Тесла (1) и Морава (1) 3) Ванредна инспекција осматрања и растеривања птица на аеродрому Никола Тесла (1)	бр+1в

Ред. бр	Предмет инспекције	Ваздухопловни субјект	Бр.инспекција
б.	Спровођење инспекцијског надзора: 1) На аеродромима / хелидромима са дозволом / сагласношћу за коришћење 2) центара за обуку особља	1) <u>Хелидроми (15):</u> Љубиш (2р), Пожега (2р), Калос (1р), Елгра (2р), Мокра Гора (2р), Горњи Милановац (1р), Вршац (2р), КЦ Ниш (1), Циклонизација (1р), БД Агро (1р) <u>Аеродроми (21р+5в)</u> Пек (1р), Прањани (1р), Костолац (1р), Блаце (1р), Суботица (1р), Раван (1р), Панчево (1р), Ивање (1р), Богатић (1р), Ечка (1р), Забрежје (1р), Верушић (1р), 7. јули (1р), 13. мај (1р), Ваљево (1р), Параћин (1р), Бочар (1р), Поникве (1р), Ћуприја (1р), С.Паланка (1р), Смедерево (1р) Ванредне инспекције аеродрома: Трстеник (1в), С. Митровица (1в), Н.Сад (1в), Бреге (1в), Л.Јарак (2в) 2) Инспекција систем управљања безбедношћу на аеродромима: Константин Велики (1), Морава (1) и Никола Тесла (1)	39р+6в

Табела 12: Инспекција из области аеродрома

5.9 Инспекцијски надзор у области обезбеђивања у ваздухопловству

Током 2023.г. у области обезбеђивања у ваздухопловству извршено је укупно **(96)** инспекција од чега **(54)** редовне инспекције, **(24)** контролне инспекције и **(18)** ванредних:

Ред. бр.	Ваздухопловни субјект	Предмет инспекције	Број инспекција
1.	Редовне инспекције		54
1.1.	Belgrade Airport д.о.о. Београд	Контрола приступа лица и возила	1
1.2.		Надгледање, патроле и остале врсте физичке контроле	1
1.3.		Захтеви при планирању аеродрома	1
1.4.		Преглед возила	1
1.5.		Преглед обезбеђивања путника и ручног пртљага	1
1.6.		Преглед обезбеђивања лица која нису путници и ствари које она носе са собом	1
1.7.		Упаривање путника и пртљага	1
1.8.		Заштита путника и ручног пртљага	1
1.9.		Потенцијално проблематични путници	1
1.10.		Залихе намењене потрошњи на аеродрому	1
1.11.		Преглед обезбеђивања предатог пртљага	1
1.12.		Заштита предатог пртљага	1
1.13.		Контрола и преглед обезбеђивања робе и поште, захтеви у погледу контрола обезбеђивања које примењује регулисани агент и високо ризична роба и пошта	1
1.14.		Заштита робе и поште	1
1.15.	„Аеродроми Србије“ - д.о.о. Ниш/аеродром“ Морава“Краљево	Преглед обезбеђивања путника и ручног пртљага	2
1.16.		Потенцијално проблематични путници	2
1.17.		Заштита путника и ручног пртљага	2
1.18.		Залихе намењене потрошњи на аеродрому	1
1.19.		Електронске претње, обезбеђивање критичних објеката, инфраструктуре и ситема	1
1.20.		Преглед обезбеђивања предатог пртљага	2
1.21.		Заштита предатог пртљага	2
1.22.		Контрола приступа	1
1.23.		Надгледање, патролирање и остале врсте физичке контроле	2
1.24.		Упаривање путника и пртљага	1
1.25.		Преглед возила	1
1.26.		Захтеви при планирању аеродрома	1
1.27.	Air Serbia	Претполетни преглед обезбеђивања ваздухоплова на аеродрому Никола Тесла“ Београд	1
		Заштита ваздухоплова на аеродрому Никола Тесла“ Београд	1
		Мере обезбеђивања на аеродрому Никола Тесла“ Београд	1

Ред. бр.	Ваздухопловни субјект	Предмет инспекције	Број инспекција	
1.28.	Ryanair	Претполетни преглед обезбеђивања ваздухоплова на аеродрому Константин Велики“ у Нишу	1	
1.29.		Заштита ваздухоплова на аеродрому „Константин Велики“ у Нишу	1	
1.30.		Мере обезбеђивања током лета на аеродрому „Константин Велики“ Нишу	1	
1.31.	Wizz Air	Претполетни преглед обезбеђивања ваздухоплова на аеродрому Константин Велики“ у Нишу	1	
1.32.		Заштита ваздухоплова на аеродрому „Константин Велики“ у Нишу	1	
1.33.		Мере обезбеђивања током лета на аеродрому „Константин Велики“ Нишу	1	
1.34.	Fly Dubai	Претполетни преглед обезбеђивања ваздухоплова на АНТ	1	
		Заштита ваздухоплова на АНТ	1	
		Мере обезбеђивања током лета	1	
1.35.	Air Cairo	Претполетни преглед обезбеђивања ваздухоплова на АНТ	1	
		Заштита ваздухоплова на АНТ	1	
		Мере обезбеђивања током лета	1	
1.36.	Pegasus	Претполетни преглед обезбеђивања ваздухоплова на АНТ	1	
1.37.		Заштита ваздухоплова на АНТ	1	
1.38.		Мере обезбеђивања током лета	1	
1.39.	Qatar	Претполетни преглед обезбеђивања ваздухоплова на АНТ	1	
1.40.		Заштита ваздухоплова на АНТ	1	
1.41.		Мере обезбеђивања током лета	1	
1.42.	Air Serbia Catering	Залихе намењене потрошњи током лета	1	
2.	Контролне инспекције		24	
2.1.	Belgrade Airport д.о.о. Београд	Заштита робе и поште	3	
2.2.		Захтев при планирању аеродрома	1	
2.3.		Преглед возила	1	
2.4.		За ванредни инспекцијски надзор у вези исхода теста који се односи на преглед предатог пртљага (07.09, 17.11. и 21.12.)	3	
2.5.		Упаривање путника и пртљага	1	
2.6.		У погледу броја квалификованог и стручно оспособљеног особља обезбеђивања које поседује сертификат са одговарајућим овлашћењима	7	
2.7.		За ванредни инспекцијски надзор БА у погледу граничне линије између јавне зоне и контролисане, односно обезбеђивано-рестриктивне зоне (а по пријавама догађаја који се односе на неовлашћени улазак путника у КДОРЗ)	1	
2.8.		за ванредни инспекцијски надзор БА у погледу потврђивања извршења корективне мере за налаз број 3. утврђеног током испитивања стања обезбеђивања	3	
2.9.		„Аеродроми Србије“ д.о.о. Ниш /аеродром „Константин Велики“ Ниш	Контрола АС Ниш у вези са електронским претњама	1
2.10.		Преглед возила	1	
2.11.		Упаривање путника и пртљага	1	
2.12.		Sky Partner	За ванредни инспекцијски надзор у погледу кретања лица око ваздухоплова на платформи, а по пријави догађаја	1
3.	Ванредне инспекције		18	
3.1.	Спровођење ванредног инспекцијског надзора по представци физичког или правног лица, односно предузетника или по процени ризика	Спровођење ванредног инс. надзора поводом информације о контаминацији КДОРЗ чланова посаде ASL који долазе са летова из NON OSS држава	1	
3.2.	Ванредни инспекцијски надзор	Ванредни инспекцијски надзор ВА у вези исхода теста који се односи на преглед предатог пртљага (15.03.)	1	
3.3.	Ванредни инспекцијски надзор	Ванредни инспекцијски надзор ВА у вези исхода теста који се односи на преглед предатог пртљага (17.03.)	1	
3.4.	ванредан инспекцијски надзор за суспензију сертификата за 4 оператера са негативном безбедносом провером		4	

Ред. бр.	Ваздухопловни субјект	Предмет инспекције	Број инспекција
3.5.		Ванредан инспекцијски надзор Аеродром Кетеринг у вези са новом представком Савеза самосталних синдиката	1
3.6.		Ванредни инспекцијски надзор ВА по пријави заштитника грађана која се односи на преглед обезбеђивања путника са смањеном покретљивошћу	1
3.7.		Ванредни инспекцијски надзор Аеродром Кетеринга по представи синдиката и израда записника	1
3.8.		Ванредни инспекцијски надзор ВА у вези прегледа обезбеђивања путника и пртљага	1
3.9.		Ванредни инспекцијски надзор ВА у погледу потврђивања извршења корективне мере за налаз број 11. Утврђеног током испитивања стања обезбеђивања	1
3.10.		Ванредни инспекцијски надзор ВА у погледу потврђивања извршења корективне мере за налаз број 3. Утврђеног током испитивања стања обезбеђивања	1
3.11.		Ванредни инспекцијски надзор ВА у погледу граничне линије између јавне зоне и контролисане, односно обезбеђивано-рестриktivне зоне (а по пријавама догађаја који се односе на неовлашћени улазак путника у КДОРЗ)	1
3.12.		Ванредни инспекцијски надзор ВА у вези исхода теста који се односи на преглед обезбеђивања ручног пртљага путника (11-15.12.)	1
3.13.		Ванредни инспекцијски надзор ВА у вези исхода теста који се односи на преглед обезбеђивања ствари које лица која нису путници носе са собом (11-15.12.)	1
3.14.		Ванредни инспекцијски надзор ВА у вези исхода теста који се односи на преглед лица која нису путници (11-15.12.)	1
3.15.	<i>Sky Partner</i>	Ванредни инспекцијски надзор у погледу кретања лица око ваздухоплова на платформи, а по пријави догађаја	1
4.	Разно		5
4.1.	Издавање прекршајног налога (мандатних казни)	Издато укупно 5 прекршајних налога, од тога 1 прекршајни налог за правно лице и 4 прекршајна налога физичким лицима, 0 припремних налога за покретање прекршајног поступка	5

Табела 13: Инспекција у области обезбеђивања у ваздухопловству

У поступку горе наведених инспекција издато је:

- 1) (52) налога за отклањање неусаглашености; до дана израде овог извештаја нису затворена (3) налаза; није било продужења рокова за реализацију корективних мера; за (3) налаза није истекао рок за отклањање неусаглашености;
- 2) (7) препорука за побољшање процедура рада;
- 3) (5) мандатних казни.

Урађена је ревизија (25) контролних листа које се користе у инспекцијском надзору AVSEC (нису објављене на интернет презентацији ДЦВ с обзиром да носе степен ознаке поверљивости-ПОВЕРЉИВО).

5.10 Инспекцијски надзор у области трагања и спасавања

У току 2023.г. спроведене су (3) инспекције над ваздухопловним субјектима који учествују у систему трагања и спасавања у складу са овлашћењима из ЗВС и ЗИН и то над:

Ред.бр.	Предмет инспекције	Ваздухопловни субјект	Број инспекција
1.	Надзор над ваздухопловним субјектима који учествују у систему трагања и спасавања у складу са овлашћењима из ЗВС и ЗИН и то над:	<i>Belgrade Airport</i> доо	1
		SMATSA	1
		Аеродроми Србије д.о.о (аеродром Константин Велики Ниш)	1

Табела 14: Инспекција у области трагања и спасавања

6. Тест мера обезбеђивања у ваздухопловству

У складу са захтевима из Националног програма за обезбеђивање у ваздухопловству и Програма за контролу квалитета мера обезбеђивања у ваздухопловству било је планирано да се реализују тестови мера обезбеђивања и испитивања обезбеђивања у току 2023.г. на аеродрому „Никола Тесла“ Београд, аеродрому „Константин Велики“ Ниш и у објекту регулисаног агента *Cargo Agent-Navigator*.

У извештајном периоду реализовано је укупно (20) тестова и то:

Ред. бр	Предмет теста мера обезбеђивања у ваздухопловству на аеродр. „Никола Тесла“ Београд:	Бр. тестова
1.	Заштита објеката и периметра аеродрома (протокол 17)	1
2.	Преглед обезбеђивања предатог пртљага (протокол 14)	3
3.	Контрола приступа лица (протокол 1)	1
4.	Контрола приступа возила (протокол 13)	1
5.	Преглед возила (протокол 13)	1
6.	Преглед обезбеђивања ручног пртљага путника (протокол 6)	2
7.	Преглед обезбеђивања ствари које лица која нису путници носе са собом (протокол 7)	1
8.	Заштита прегледаног предатог пртљага (протокол 4)	1
9.	Заштита ваздухоплова (протокол 2)	1
10.	Ручни преглед лица која нису путници (протокол 9)	1
11.	Преглед обезбеђивања залиха намењених потрошњи на аеродрому (протокол 15)	1
12.	Преглед обезбеђивања залиха намењених потрошњи током лета (протокол 15)	1
13.	Заштита путника и ручног пртљага (протокол 16)	1
14.	Преглед обезбеђивања ваздухоплова (протокол 3)	1
15.	Ручни преглед путника (протокол 8)	1
Ред. бр	Предмет теста мера обезбеђивања у ваздухопловству на аеродр. „Константин Велики“ Ниш:	Бр. тестова
1.	Преглед обезбеђивања робе и поште (протокол 11)	1
Ред. бр	Предмет теста мера обезбеђивања у ваздухоп. у објекту „Cargo Agent Navigator“ Београд:	Бр. тестова
1.	Заштита робе и поште (протокол 10)	1

Табела 15: Тест мера обезбеђивања

7. Основне провере

Основном провером испитује се, у складу са чланом 244. став 3. ЗВС, испитује да ли објекат провере испуњава услове за стицање дозволе или другог појединачног правног акта. Даље у тексту је дат преглед основних провера извршених у току извештајног периода, по областима пословања.

7.1 Основне провере у области саобраћајне делатности

У 2023.г. извршене су (3) основне провере у вези са издавањем оперативне дозволе, а (2) у вези са издавањем сертификата ваздухопловног оператера¹⁵ су у току.

Ред. бр.	Основна провера испуњености услова за:	Ваздухопловни субјект	Број провера
1.	Издавање сертификата ваздухопловног оператера	<i>Pegaz Aviation</i>	у току
		<i>Gas Aviation</i>	у току
2.	Издавање оперативне дозволе	<i>Milšped Sky</i> доо	1
		<i>Tinadar Aviation</i>	1
		<i>Air Emeralds</i>	1

7.2 Основне провере у области пловидбености

Реализовано је (88) основних провера из области пловидбености и то:

Ред.бр.	Основна провера испуњености услова за:	Ваздухопловни субјект	Бр. провера
1.	Основни преглед беспилотних ваздухоплова	YU-D0544, YU-D0545, YU-D0552, YU-D0548, YU-D0549, YU-D0550, YU-D0551, YU-D0552, YU-D0553; YU-D0554; YU-D0555; YU-D0556; YU-D0558; YU-D0560; YU-D0561, YU-D0566,	40

¹⁵ Основне провере које су у току су започете 2019.г. али због потешкоћа у доказивању испуњавања стандарда потребних за обављање јавног авио превоза од стране оператера ваздухоплова и даље имају статус у току.

Ред.бр.	Основна провера испуњености услова за:	Ваздухопловни субјект	Бр. провера
		YU-D0567, YU-D0568, YU-D0569, YU-D0570; YU-D0571, YU-D0575, YU-D0577, YU-D0578, YU-D0579, YU-D0580, YU-D0581, YU-D0582, YU-D0583, YU-D0596, YU-D0601, YU-D0602, YU-D0603, YU-D0604, YU-D0605, YU-D0606, YU-D0607, YU-D0608, YU-D0609, YU-D0610,	
2.	Основни преглед хеликоптера	YU-OPS, YU-HBX	2
3.	Основни преглед ултралакних ваздухоплова	YU-A052, YU-A051, YU-A037, YU-A303, YU-A054, YU-A053, YU-A047, YU-A021, YU-T028 YU-T047, YU-T099, YU-a056	12
4.	Основни преглед авиона	YU-ASA, YU-WET, YU-DTG, YU-DRY, YU- ALY, YU-VBB, YU-VOM, YU-APS, YU-DPY, YU- TEA, YU-JAG, YU-ASB, YU-JAG, YU-DCO, YU- DCU, YU-BTB, YU-AS, YU-FAB, YU-LOK, YU- MAE, YU-FAB, YU-WIN, YU-LLI,	23
5.	Основи преглед једрилице	Yu-6018, YU-4470	2
6.	Основи преглед змаја	/	/
7.	Основни преглед жирокоптера	YU-G321	1
8.	Утврђивање типа ваздухопловног производа	Утва, UTVА (HAWL жирокоптер)	2
9.	АМО организација	МТУ Србија, Ваздухопловна академија, Avio Chem	3
10.	САМО организација	Tindar Aviation, Ваздухопловна академија, AIR EMERALDS	3
11.	DOА организација	AIR EMERALDS	1
12.	POА организација	/	/
13.	МТО организација	/	/
14.	Рад уређаја за симулирање летења (FSTD)	/	/

Табела 16: Основне провере у области пловидбености

7.3 Основне провере у вези са ваздухопловним особљем

У току 2023.г. извршена је (1) основна провера АТО центра за обуку пилота параглајдера:

Ред.бр.	Основна провера испуњености услова за:	Ваздухопловни субјект	Број провера
1.	АТО (параглајдери)	Параглајдинг Златибор	1

Табела 17: Основна провера у области ваздухопловног особља

7.4 Основне провере у области ваздухопловне медицине

У 2023.г. извршено је (5) основних провера у области ваздухопловне медицине:

Ред.бр.	Основна провера испуњености услова за	Ваздухопловни субјекат	Број провера
1.	Стицање сертификата овлашћеног лекара (АМЕ)	Д.Б.;Ј.Р.; Н.Б.; Н.Б.; Д.Р.	5

Табела 18: Основна провера у области ваздухопловне медицине

7.5 Основне провере у области аеродрома

У извештајном периоду извршене су (4) основне провере у области аеродрома и то:

Ред.бр.	Основна провера испуњености услова за:	Ваздухопловни субјект	Број провера
1.	Издавање дозволе центру за обуку особља	Sky Partner	1
2.	Издавање сертификата/дозволе за коришћење аеродрома	- Издавање сертификата Mind Крагујевац, - измена сертификата на аеродрома: Никола Тесла и Константин Велики	3

Табела 19: Основна провера у области аеродрома

У извештајном периоду није било издавања сертификата/дозвола за коришћење хелидрома, ни дозвола за пружање услуга земаљског самоопслуживања.

7.6 Основне провере у области обезбеђивања у ваздухопловству

У току 2023.г. реализовано је (6) основних провера и то како је приказано у следећој табели:

Ред. бр.	Основна провера испуњености услова за:	Ваздухопловни субјект	Број провера
1.	Продужење важења статуса регулисани агент	<i>DHL International</i>	1
2.	Продужење рока важења дозволе за обављање контроле приступа, прегледа обезбеђивања, надгледање и патролирање	„Аеродроми Србије“-д.о.о. Ниш /аеродром „Константин Велики“ Ниш	1
3.	издавање потврде о праву на обучавање из области обезбеђивања у ваздухопловству	„Аеродроми Србије“-д.о.о. Ниш /аеродром „Константин Велики“ Ниш	1
4.	Продужење рока важења дозволе за обављање контроле приступа, прегледа обезбеђивања, надгледање и патролирање	„Аеродроми Србије“-д.о.о. Ниш/аеродром“ Морава“ Краљево	1
5.	Продужење рока важења дозволе за обављање контроле приступа, прегледа обезбеђивања, надгледање и патролирање	<i>Belgrade Airport</i> д.о.о. Београд	1
6.	Продужење важења статуса регулисани агент	<i>Belgrade Airport</i> д.о.о. Београд	1

Табела 20: Основна провера у области обезбеђивања у ваздухопловству

8. Периодичне провере

Периодична провера се, у складу са чланом 244. став 4. ЗВС, обавља док дозвола или други појединачни правни акт важи. У току 2023.г. спроведене су следеће периодичне провере:

8.1 Периодичне провере у области саобраћајне делатности

У области саобраћајне делатности реализовано је укупно (19) периодичних провера, и то:

Ваздухопловни субјект	Број провера	Ваздухопловни субјект	Број провера
Јавни авио-превоз			
<i>AIR EMERALDS</i>	2	<i>TINDAR AVIATION</i>	2
<i>STAR FLY WINGS</i>	1	<i>AIR SERBIA</i>	2
<i>AIR PINK</i>	1	<i>BALCAN HELICOPTERS</i>	1
<i>MPC AIR</i>	1	<i>PRINCE AVIATION</i>	1
Некомерцијално летење сложеним моторним ваздухопловима и посебне делатности у ваздушном саобраћају			
<i>МУП Хеликоптерска јединица</i>	2		
Провера услова за стално важење оперативне дозволе			
<i>AIR SERBIA</i>	1	<i>BALCAN HELICOPTERS</i>	1
<i>PRINCE AVIATION</i>	1	<i>MPC AIR</i>	1
<i>AIR PINK</i>	1	<i>STAR FLY WINGS</i>	1

Табела 21: Периодичне провере у области саобраћајне делатности

8.2 Периодичне провере у области пловидбености

У току 2023.г. реализовано је (248) периодичних провера из области пловидбености и то:

Ред.бр.	Предмет провере	Број провера
1.	Периодични преглед ултраликих ваздухоплова ради утврђивања пловидбености	18
2.	Периодични преглед авиона ради утврђивања пловидбености	102
3.	Периодични преглед хеликоптера ради утврђивања пловидбености	16
4.	Периодични преглед једрилица ради утврђивања пловидбености	9
5.	Периодични преглед змајева ради утврђивања пловидбености	12
6.	Периодични преглед балона ради утврђивања пловидбености	1
7.	Периодични преглед жироплана ради утврђивања пловидбености	2
8.	Провера програма за праћење континуалне пловидбености ваздухоплова (ACAM)	13
9.	Уређаји за симулирање летења (FSTD)	3
10.	Организација за одржавање ваздухоплова по Делу 145 (AMO)	25
11.	Организација за одржавање ваздухоплова по Делу М, Одељак Ф (AMO)	3
12.	Организација за производњу ваздухоплова (POA)	1
13.	Организација за пројектовање ваздухоплова (DOA)	1
14.	Организација за одржавање ваздухоплова по EASA Делу 145 (EASA ACCR) – (	/
15.	Организација за обуку ваздухопловног особља-механичари по Делу 147 (MTO)	3
16.	Организација за обезбеђивање континуиране пловидбености ваздухоплова по Делу М, Одељак Г (CAMO)	39

Табела 22: Периодичне провере у области пловидбености

8.3 Периодичне провере у области ваздухопловног особља

Током 2023.г. извршено је (13) периодичних провера центара за обуку и то:

Ред. бр	Предмет провере	Ваздухопловни субјект	Број провера
1.	АТО Центри за обуку(падобранци)	Arhistratig, Sky	2
2.	АТО Центри за обуку (авиони/хеликоптери)	Ваздухопловна академија, Aeromonde, Prince Aviation, XJ МУП РС, Linx Aviation, Pegaz, Helimaster	7
3.	Уређај за симулирање летења FSTD II	Linx Aviation, Prince Aviation, Ваздухопловна академија	3
4.	ТО кабинско особље	Air Serbia	1

Табела 23: Периодичне провере у области ваздухопловног особља

8.4 Периодичне провере у области ваздушне пловидбе

У току 2023.г. спроведено је (15) периодичних провера и то:

Ред.бр.	Предмет провере	Број провера
Периодичне провере у домену: АТМ, АТСО, МЕТ и АИС		
1.	Периодичне провере пружаоца АТМ, МЕТ и АИС услуга (SMATSA доо) на следећим локацијама: 1. АКЛ Ниш 2. АКЛ Београд 3. ЦКЛ Београд 4. АКЛ Краљево 5. АКЛ Батајница	1. (1) 2. (1) 3. (2) 4. (1) 5. (1)
6.	Периодична провера АСМ и АТФМ	1
7.	Периодична провера јединице КЛ (АТСО): 1. ЦКЛ Београд (АСС/ТЕР) 2. АКЛ Батајница 3. АКЛ Вршац 4. АКЛ Вршац 5. АКЛ Београд 6. АКЛ Ниш	1. (1) 5. (1) 6. (1)
8.	Периодична провера центра за обуку АНС особља (1 АТСО и 1 МЕТ)	/
9.	Провера симулатора	/
Периодичне провере из области CNS		
10.	Периодичне провере пружалаца услуга: 1. ЦКЛ Београд (АСС/ТЕР) 2. АКЛ Батајница 3. АКЛ Вршац 4. АКЛ Вршац 5. АКЛ Београд 6. АКЛ Ниш	1. (2) 3. (1) 6. (1)
11.	Периодична провера центра за обуку CNS (основна провера)	1

Табела 24: Периодичне провере из области ваздушне пловидбе

8.5 Периодичне провере у области аеродрома

У извештајном периоду реализовано је (15) периодичних провера из области аеродрома:

Ред.бр.	Предмет провере	Објекат провере	Број провера
1.	Периодична провера оператера аеродрома са сертификатом/дозволом за коришћење аеродрома	Периодичне провере аеродрома: Ечка, Параћин, 13. мај, Л.Јарак, Трстеник, Ченеј, Бреге и В.Радинци	8
2.	Периодична провера пружалаца услуга земаљског опслуживања	Interoup Аеродром Кетеринг ASGS Gold Air Air Serbia Katering Oki Air Cargo Agent Navigator	7

Табела 25: Периодичне провере из области аеродрома

8.6 Периодичне провере у области обезбеђивања у ваздухопловству

У извештајном периоду реализоване су (3) периодичне провере из области обезбеђивања у ваздухопловству:

Ред. бр.	Предмет провере	Објекат провере	Број провера
1.	Периодична провера испуњености услова за измену потврде о праву на обучавање центра за развој и управљање талентима	Belgrade Airport д.о.о. Београд	1
2.	Допуна дозволе за обављање контроле приступа, прегледа обезбеђивања, надгледање и патролирање	Securitas Services д.о.о., аеродром „Никола Тесла“ Београд	1
3.	Измена потврде о праву на обучавање ваздухопловног особља у области обезбеђивања у ваздухопловству које мора да испуни центар за обуку	Cargo Agent Navigator	1

Табела 26: Периодичне провере из области обезбеђивања у ваздухопловству

8.7 Периодичне провере у области трагања и спасавања

У току извештајног периода реализовано је (6) периодичних провера у области САР и то:

Ред.бр.	Предмет провере	Објекат провере	Број провера
1.	Периодична провера пружаоца услуга трагања за ваздухопловом и спасавања лица у цивилном ваздухопловству РС	ХЈ МУП РС	1
		ЦКС	1
		Војска Србије (у Нишу)	1
		ВМА-Војно медицинска академија	1
		Војска Србије (у Краљеву)	1
		ГСС	1

Табела 27: Периодичне провере из области трагања и спасавања

9. Остали управни послови на основу поверених јавних овлашћења

Преглед послова надзора и провера, даље у тексту су дати и остали управни послови реализовани у току 2023.г. према областима пословања Директората:

9.1 Послови надзора над спровођењем корективних мера

У току 2023. г. спроведене су следеће провере у циљу провере испуњености примене корективних мера по претходно спроведеним поступцима код редовног или ванредног инспекцијског надзора одн. основних / периодичних провера:

Ред.бр.	Предмет надзора	Објекат надзора	Број провера
1.	MED		1
1.1.	MED мере	Надзор над спровођењем корективних мера на основу претходно спроведене периодичне провере	1
2.	PEL		25
2.1.	Мере DTO	Надзор над спровођењем корективних мера на основу претходно спроведених инспекција	8
2.2.	Мере АТО	Надзор над спровођењем корективних мера на основу претходно спроведених провера и инспекција	17
3.	ANS		5
3.1.	налази код периодичних провера SMATSA CO ANS особља	SMATSA доо	/
3.2.	налази код периодичних провера SMATSA -OJ	SMATSA доо	5
4.	ADR		8
4.1.	АДР Мере	Надзор над спровођењем корективних мера по претходно спроведеним поступцима код редовног или ванредног инспекцијског надзора одн. основних/ периодичних провера	8
5.	AVSEC		28
5.1.	Мере код контролних инспекција	Надзор над спровођењем корективних мера по претходно спроведеним поступцима код редовног или ванредног инспекцијског надзора, основних/ периодичних провера, теста мера обезбеђивања у ваздухопловству и испитивања обезбеђивања	28
6.	SAR		6
6.1.	SAR мере	У извештајном периоду спроведене су мере код 6 контролних провера над пружаоцима услуга трагања и спасавања код ВС, ХЈ МУП-а, ЦКС и ГСС.	6

Табела 28: Надзор над спровођењем корективних мера

9.2 Промене у функционалном систему

У току 2023. г. реализоване су следеће промене у функционалном систему:

Ред.бр.	Предмет надзора	Објекат надзора	Број провера
1	OPS		340
1.1	Промене у функционалном систему оператора које подлежу одобрењу <ul style="list-style-type: none"> Промене које се не уносе у сертификат ваздухопловног оператора 	Оператери ваздухоплова	130

Ред.бр.	Предмет надзора	Објекат надзора	Број провера
	<ul style="list-style-type: none"> Одобрење у вези оперативне дотзvole Одобрења страним оператерима у вези транспорта опсне робе Промене у сертификату ваздухопловног оператера 		15 26 15
1.2	Промене у функционалном систему оператера које не подлежу одобравању	Оператери ваздухоплова	154
2	PEL		85
2.1	Промене које захтевају претходно одобрење	ATO/DTO	67
2.2	Промене које не захтевају претходно одобрење	ATO/DTO	18
3	ANS /ATCO		142
3.1	Надзор промена у функционалном систему пружалаца услуга у ваздушној пловидби, који захтевају преглед или одобрење (ANS)	SMATSA	11
3.2	Обрађене учестале (рутинске) промене у функционалном систему пружаоца услуга у ваздушној пловидби (ANS)	SMATSA	95
3.3	Надзор над променама у функционалном систему пружаоца услуга у ваздушној пловидби које захтевају одобрење (ATCO)	SMATSA	18
3.4	Надзор над променама у функционалном систему пружаоца услуга у ваздушној пловидби које не захтевају одобрење (ATCO)	SMATSA	18

Табела 29: Промене у функционалном систему

9.3 Послови у вези са пријављивањем догађаја

Директорату је током 2023.г. пријављено укупно **(748)** догађаја.

Спроведено је **(6)** ванредних инспекцијских надзора по пријавама догађаја и анонимним пријавама за област обезбеђивања у ваздухопловству.

9.4 Заштита права путника

У току 2023.г. обрађено је и одговорено на **(1.219)** рекламација упућених против домаћих и страних авио-превозилаца. Од тога, **(894)** рекламације се односе на кршење одредаба Закона у делу у којем је преузета Уредба бр. 261/2004, што је више од 73% од укупног броја обрађених рекламација. Број рекламација у односу на претходну годину је драстично повећан а све услед сплета околности на које првенствено национални превозилац није могао да утиче.

Бројне рекламације су настале услед великог повећања броја путника за шта оператор аеродрома није био спреман и долази до енормног заостатка у отпреми пртљага, његовог кашњења као и трајног губитка. Компанија *Air Serbia* је у септембру 2022.г. послала оперативни план за летњу сезону 2023 где је навела број ваздухоплова, повећање броја линија као и повећање броја операција на већ постојећим линијама. Ваздухоплови које је национални превозник уговорио у оквиру *wet lease* аранжмана су каснили са укључивањем у флоту тако да је превозилац у жеку летње сезоне имао мањак ваздухоплова и био принуђен да изврши редукацију плана летења чиме је успоставио саобраћај у складу са својим могућностима. Међутим, до момента редукације велики број летова је отказан те је на саму службу која се бави рекламацијама путника – *guest support Air Serbia* притисак повећан и у једном моменту почели су да добијају огроман број рекламација на дневном нивоу. Како је капацитет службе далеко мањи од броја пристиглих рекламација, ствара се огроман *back log* а што је примећено након пар месеци када је велики број путника почео да се обраћа Директорату због пробијања препорученог рока за одговор превозиоца. Како је рок наведен у Закону, а транспонован из ЕУ регулативе препоручен, не постоје казнене одредбе и могућност за покретање прекршајног поступка против превозиоца.

Ванредним и редовним надзором, компанији *Air Serbia* је предочено да су у обавези да смање рок за решавање рекламација а као решење проблема сугерисано је да се служба кадровски ојача. Компанија *Air Serbia* је из тог разлога примила 10 нових оператера који су обучени за рад са рекламацијама путника. Данас, компанија има капацитет да решава у року

све приспеле рекламације, као и да заостатак смањује и процена је да ће до средине 2024.г. све рекламације бити обрађене у законом препорученом року од 60 дана.

У неколико наврата је долазило до обуставе саобраћаја или отежаног саобраћаја са аеродрома Никола Тесла (МЕТЕО разлози, дефекти на писти, проблеми са струјом као и софтвером на АНТ, суперћелијске олује које су утицале како на сам саобраћај тако и на рад служби земаљског опслуживања) што је довело до значајнијег поремећаја у реду летења и доста отказаних или преусмерених летова. Из наведених разлога, велики број рекламација које су приспеле у Директорат се односе на пробијање препорученог рока за одговор од 60 дана. Одсек за заштиту права путника је у свакодневной комуникацији са колегама из *Guest support* компаније *Air Serbia* насталу ситуацију покушао заједнички да реши. У току III квартала 2023.г. већи број запослених је прошао обуку тако да се са повећаним капацитетима очекује да се тренд кашњења у одговорима путницима доведе у препоручене рокове у наредних неколико месеци. Како у казним одредбама Закона о облигационим односима не постоје санкције за прекорачење рока за одговор, једини начин за деловање по овом питању су свакодневне консултације као и саветодавне посете којих је било доста у 2023.години.

Детаљнији преглед примљених и обрађених рекламација путника у 2023.г. према врсти рекламације је дат у следећој табели:

Врста рекламације	Број	Врста рекламације	Број
Кашњење лета	483	Отказан лет	286
Пртљаг	126	Остало	176
Ускраћено укрцавање	125	Тумачење закона	23
Рок за одговор			

Табела 30: Врсте рекламација у 2023.г.

Рекламације у вези са пртљагом се односе на кршење одредаба Закона у делу у којем је преузета Уредба 2027/97 која прописује одговорност авио превозиоца за транспорт путника и њихов пртљаг што чини мање од 10% од укупног броја примљених и обрађених рекламација за 2022.г. у тако да је број рекламација које се тичу претходно поменути категорије у односу на претходне године у опадању.

Категорији „Остало“ обухвата 20% од укупног броја рекламација, а које се тичу заштите права лица са инвалидитетом, лица са смањеном покретљивошћу у авио-превозу, упита у вези са правима путника, надокнади трошкова, ценама авио карата као и информацијама о начину и процедури подношења рекламација како авио превозиоцу тако и Директорату, као и прописаним роковима за одговор. Укупан број рекламација у категорији „Остало“ за 2023.г. је бројчано повећан, а као последица несвакидашњих дешавања проузрокованих пандемијом, ратним дејствима, затварањем ваздушног простора и обуставима саобраћаја на АНТ.

Број примљених и обрађених рекламација у 2023.г. у односу на претходну године је у порасту. Ипак, када се узме у обзир број операција авио превозилаца на оба аеродрома (Београд и Ниш), самим тим и постепена нормализација саобраћаја, као и повећање броја путника – повећање броја рекламација је предвиђено мада бројчано излази из пројектованих параметара. Саме рекламације су доста различите, а производ су ситуација које нису предвиђене нити једним документом, као ни ЕУ регулативама. Решавање рекламација које су проузроковале непријатности путницима у време ратних дејстава, пандемије је далеко комплексније и теже јер се ради о сплету околности на које превозиоци нису могли да утичу, а произвеле су их одлуке одређених држава према својим као и путницима других националности.

У 2023г. је било (5) рекламација путника која се тиче смештаја у вишу/нижу класу, што је пропорционално исти случај као и у претходне две године. Такође, обрађене су (3) рекламације које се односе на кршење одредби Закона у делу у којем је преузета Уредба ЕУ бр. 1107/2006 која прописује заштиту права лица са инвалидитетом, као и лица са смањеном покретљивошћу у авио-превозу.

Надлежна служба Директората први пут од 2023.г. врши свакодневно праћење саобраћаја са аеродрома Никола Тесла. Од IV квартала 2023.г. и Аеродром Константин Велики Ниш се налази у систему праћења редовности саобраћаја кроз недељне/месечне извештаје. Редовност саобраћаја је током 2023.г. била на очекиваном нивоу осим у пар ситуација на које превозиоци углавном нису могли да утичу. Редовност се прати према следећим параметрима: Укупан број планираних операција са процентом отказаних летова. У неколико наврата је долазило до обуставе саобраћаја или отежаног саобраћаја са аеродрома Никола Тесла што је довело до значајнијег поремећаја у реду летења и доста отказаних или преусмерених летова те се из овог разлога могу оправдати одређена отказивања. Отказивања летова (оперативни разлози, пробијање времена лета посаде, технички кварови, недостатак посаде...) су отказивања која је превозилац могао да избегне тј. ово су отказивања која не ослобађају превозиоца од исплате компензације путницима. Оваква отказивања су уочена код две компаније *Air Serbia* и *Wizz Air* и то у шпицу летње сезоне где су скоро свакодневно због пренапетог реда летања испадале одређене линије. Такође, уочено је да компанија *Wizz Air* Абу Даби учестало редукује број полазака на линији *AUH BEG AUH*, а да при том не води рачуна о правима путника и то ни у случају обавезе обавештавања, као ни касније у процесу остваривања права путем подношења рекламација.

Укупан број операција на Аеродрому Никола Тесла Београд у 2023.г. је био **(70.498)**. Број отказаних летова је **(558)** што је 0,79% а што спада у ниске проценте у поређењу са аеродромима сличног капацитета и фреквенције. У периоду 01.01-31. 12. 2023.г. број путника на београдском аеродрому је био **7.948.202** што представља повећање од 42% у поређењу са 2022.г. Када се бројеви упореде са рекордном 2019. г. раст износи 29%.

9.5 Послови вођења евиденција, база, регистра и сл. прописаних ЗВС

У 2023.г. су реализоване активности вођења следећих евиденција, база, регистра и сл.:

Ред.бр.	Област	Назив евиденције, базе, регистра и сл.	Реализоване активности
1.	Саобраћајна делатност	Листа аката о издавању, суспензији или стављању ван снаге оперативних дозвола	Листа аката о издавању, суспензији или стављању ван снаге оперативних дозвола („Сл. гласник РС“ 1/23)
2.	Пловидбеност	Регистар ваздухоплова	Издавање уверења о регистрацији ваздухоплова, упис/промена власника и замена образаца (43) ; брисање из регистра (16) ; извод из регистра (62) ;
3.		Евиденција беспилотних ваздухоплова	Упис у Евиденцију беспилотних ваздухоплова и издавање Потврде о евиденцији (40)
4.		Регистар и евиденција организација и центара за обуку	Унапређење електронског регистра ваздухоплова и евиденције организација из домена <i>AIR</i>
5.	Ваздухопловно особље	Евиденција Декларисаних организација за обуку <i>(DTO)</i>	Редовно ажурирање Евиденција
6.		Евиденција центара за обуку ваздухопловног особља <i>(ATO)</i>	
7.		Листа овлашћених испитивача ДЦВ	
8.	Ваздухопловне дозволе	Евиденција о имаоцима потврде за управљање беспилотим ваздухопловима	Редовно ажурирање Евиденције
9.		Вођење Уписника ваздухопловног особља	Редовно ажурирање Уписника
10.	Ваздухопловна медицина	Евиденција ваздухопловног особља-база података и архива	Редовно ажурирање Евиденције: 1) Ажурирање и одржавање <i>COMPIC softwer-a</i> 2) Примена нове верзије <i>COMPIC softwer-a</i>
11.	Заштита права путника	База података по рекламацијама путника	Број обрађених рекламација (1219)
12.		Евиденција обављених инспекција	Редовно ажурирање евиденције

Ред.бр.	Област	Назив евиденције, базе, регистра и сл.	Реализоване активности
13.	Ваздушна пловидба	База података о спроведеним инспекцијама, проверама, безбедносним мерама, променама у функционалном систему	Редовно ажурирање и унапређење евиденције
14.		База података о дозволама и овлашћењима КЛ, признатим дозволама и обукама, дозволама за коришћење симулатора	Редовно ажурирање евиденције
15.	Аеродроми	Евиденција аеродрома	Редовно ажурирање евиденције
16.	Обезбеђивање у ваздухопловству	Евиденција издатих сертификата особља обезбеђивања	Редовно ажурирање евиденција и листа
17.		Евиденција издатих потврда о праву на обучавање центара за обуку ваздухопловног особља у области обезбеђивања у ваздухопловству	
18.		Евиденција издатих овлашћења за одговорног руководиоца за обезбеђивање у ваздухопловству	
19.		Евиденција издатих овлашћења за инструкторе за обезбеђивање у ваздухопловству	
20.		Евиденција регулисаних агената за робу и пошту	
21.		Евиденција регулисаних снабдевача залиха намењених потрошњи током лета	
22.		Листа забрањених предмета	
23.		Листа испитивача за стицање сертификата особља обезбеђивања	
24.	Трагање и спасавање	Евиденција регистрованих радио-предајника за случај нужде	Редовно ажурирање евиденције/базе
25.		IBRD база (међународна база регистрованих радио предајника)	
26.	Разно-ваздушни саобраћај	База података о догађајима	(748)

Табела 31: Евиденције, базе, регистри и сл. прописано ЗВС

9.6 Послови издавања, измене, стављања ван снаге и суспензије дозвола, одобрења, потврда и др. који не произилазе из поступка надзора/одита

Преглед реализованих активности у вези са издавањем, изменама, стављањем ван снаге и суспензијом дозвола, одобрења, потврда и др. који не произилазе из поступка надзора/одита су дати даље у тексту према областима пословања.

9.6.1 Саобраћајна делатност

Ред.бр	Назив активности	Број
1.	Привремено стављање ван снаге оперативне дозволе	1
2.	Привремено стављање ван снаге сертификата ваздухопловног оператера	1

Табела 32: Област саобраћајне делатности – издавање, измена и др. дозвола, одобрења и сл.

9.6.2 Пловидбеност

Ред.бр	Назив активности	Број
1.	Издавање Дозволе за лет	4
2.	Издавање дозвола за одржавање ваздухоплова	182
3.	Издавање Потврда о буци	28
4.	Издавање Потврде о пловидбенисти ваздухоплова за извоз (<i>Export Certificate of Airworthiness</i>)	4
5.	Издавање Потврде о прегледу пловидбености (ARC)	105
6.	Одобрење ПОВ-а	65
7.	Одобрење <i>POH</i> -а, <i>AFM</i> -а и <i>CDL</i> -а	18
8.	Одобрење кода за ELT	30
9.	Одобрења кода за <i>Mode S Transponder</i>	28
10.	Одобравање Техничке књиге ваздухоплова	2
11.	Рад на одобрењу MEL-а	8
12.	Рад на одобрењу за <i>Specific Approvals (Part-SPA)</i>	
13.	Остало- решења	73

Ред.бр	Назив активности	Број
14.	Пријем захтева од суда и издавање потврда о поседовању ваздухоплова у складу са Законом о извршењу и обезбеђењу	486

Табела 33: Област пловидбености – издавање, измена и др. дозвола, одобрења и сл.

9.6.3 Ваздухопловно особље

Назив	Број	Назив	Број
Решења за издавање, продужење и обнову рока важења дозвола / овлашћења:	2.883	Решења у вези са полагањем испита:	1.354
летачко особље	2.146	летачког особља	847
контролори летења	391	беспилотни ваздухоплови	479
механичари	181	механичари	1
диспечери	35	диспечери	12
ВТО КЛ - ваздухопловно-техничко особље	130	ауторизација пакер падобрана	0
контроле летења		ВТО-КЛ	15
Решења за издавање, проширење или продужење рока важења ауторизација:			600
пилота ученика	212	Потврде	328
Остали послови	60		
Измена, стављање ван снаге и суспензија дозвола, одобрења, потврда и др.			2
Измена дозвола	0	Измена потврда	0
Измена одобрења	0	Измена-друго	0
Стављање ван снаге дозвола	0	Стављање ван снаге потврда	2
Стављање ван снаге одобрења	0	Стављање ван снаге- друго	0
Суспензије дозвола	0	Суспензија потврда	0
Суспензија одобрења	0	Суспензија - друго	0

Табела 34: Област ваздухопловних дозвола – издавање, измена и др. дозвола, одобрења и сл.

Ред.бр.	Одобрење/измена приручника	Ваздухопловни субјект		Број
1.	О раду центра за обуку ваздухопловног особља (ОМ)	ATO Air Serbia (15) ATO Linx Aviation (7) ATO Vazduhoplovna akademija (2) ATO Aero Monde (2) ATO Prince Aviation(2)	TO/CC Air Serbia (7) ATO Helimaster (1) ATO Fenix (1) ATO АК Нови Сад (1) ATO Arhistratig (1) ATO АК трстеник (1)	40
2.	О обуци центра за обуку (ТМ)	ATO Air Serbia (3) ATO Linx Aviation (1) ATO Ваздухопловна академија (2)	ATO Aero Monde (1) ATO Helimaster (1) ATO Fenix (1) TO/CC Air Serbia (3)	12
3.	За управљање организацијом (ОММ)	ATO Air Serbia (1) ATO Linx Aviation (1) ATO Aero Monde (3) TO/CC Air Serbia (4)	ATO Helimaster (1) ATO Vazduhoplovna akademija (3) ATO Prince Aviation (2)	15
4.	За спровођење тестирања енглеског језика (ELP)	Ваздухопловна академија (2)	SMATSA (1)	3

Табела 35: Одобравање /измена приручника у PEL

9.6.4 Ваздухопловна медицина

У 2023.г. су спроведени здравствени прегледи ваздухопловног особља и издата лекарска уверења како је дато у следећој табели:

Назив	Број	Назив	Број
Иницијални здравствени прегледи и лекарска уверења	443	Здравствени прегледи за продужење/обнову лекарских уверења	1.467
Класа 1	99	Класа 1	853
Класа 2	128	Класа 2	242
Класа 3	26	Класа 3	289
СС	190	СС	83
Класа LAPL	0	Класа LAPL	0
Одбијено издавање лекарских уверења	10	Руководилац AMS допунско разматрање и оцена здравствене способности одложених или оглашених неспособним од стране AMEs	37

Назив	Број	Назив	Број
Класа 1	4	Класа 1	26
Класа 2	0	Класа 2	1
Класа 3	4	Класа 3	10
СС	2	СС	0
Класа LAPL	0	Класа LAPL	0
Руководилац AMS: суспензија (9) и повлачење суспензије лекарског уверења (1)	10	Руководилац AMS: трансфер медицинских података на захтев имаоца дозвола за AMS ваздухопловних власти других држава	/

Табела 36: Област ваздухопловне медицине – издавање, измена и др. дозвола,

9.6.5 Ваздушна пловидба

Ред.бр	Назив активности	Број
1.	Одобравање програма обуке за ваздухопловно-техничко особље контроле летења (ВТО КЛ)	20
2.	Издавање дозволе и овлашћења за ваздухопловно-техничко особље контроле летења (ВТО КЛ)	60
3.	Издавање решења којима се одобравају програми и планови обуке и методе процене КЛ	48

Табела 37: Област ваздушне пловидбе – издавање, измена и др. дозвола, одобрења и сл.

9.6.6 Аеродроми

Ред.бр	Назив активности	Број
1.	Издавање сагласности за коришћење аеродрома	1
2.	Издавање сагласности за коришћење хелидрома	1
3.	Издавање мишљења на нацрт планског документа за аеродромски комплекс и простор који се граничи са аеродромским комплексом	55
4.	Издавање потврде за техничку документацију која се односи на изградњу, доградњу и реконструкцију аеродрома	15
5.	Издавање одобрења на аеродромске приручнике и упутства за коришћење аеродрома	8
6.	Издавање одобрења на Приручнике о раду и наставне планове и програме обуке школских центара	6
7.	Издавање овлашћења инструкторима за транспорт опасног терета	5
8.	Издавање сагласности за постављање објеката, инсталација и уређаја на и изван подручја аеродрома	цца 200
9.	Издавање сагласности за организацију организацију ваздухопловних манифестација	цца 60
10.	Издавање потврда за извођење радова на аеродрому који не подлежу издавању грађевинске дозволе, а који могу да утичу на безбедност и обезбеђивање у ваздухопловству	40

Табела 38: Област аеродрома – издавање, измена и др. дозвола, одобрења и сл.

9.6.7 Обезбеђивање у ваздухопловству

Ред.бр.	Назив одобрења/решења о одобрењу	Број
1.	Наставни програми обуке у области обезбеђивања у ваздухопловству 1. Sky Bridge 2. Prince Aviation 3. Tinadar Air 4. ASGS 5. ASL	23
2.	Програми за обезбеђивање у ваздухопловству	
	Аеродрома: 1. Лисичији јарак 2. Mind Крагујевац 3. Поникве – Ужице 4. Ечка-Зрењанин	4
	Оператера аеродрома: 1. Belgrade Airport 2. „Константин Велики“ Ниш 3. „Морава“ Краљево	3
	Пружаоца услуга у ваздушној пловидби: SMATSA	2
	Регулисаних снабдевача залиха намењених потрошњи током лета: 1. ПД „Аеродром Кетеринг“ д.о.о. Београд 2. „Air Serbia Catering“ д.о.о. Београд	2
	Регулисаних агената: 1. „Belgrade Airport“ д.о.о. Београд 2. „Аеродроми Србије“ д.о.о. Ниш 3. CARGO AGENT -NAVIGATOR“ д.о.о.Београд 4. DHL International Beograd“ д.о.о.	8
Познатих пошиљалаца /	/	

Ред.бр.	Назив одобрења/решења о одобрењу		Број
		Познатих снабдевача залиха намењених потрошњи на аеродрому: 1. <i>Dufry</i> 2. <i>Evgeniou Grains</i> 3. <i>Lilly Drogerie</i> 4. <i>Medigroup Dr. Ristic</i> 5. <i>NIS Petrol</i> 6. <i>Sky Partner</i>	6
		Авиопревозиоци: 1) <i>Aegean</i> 2) <i>Air Cairo</i> 3) <i>Arkia</i> 4) <i>Air Pink</i> 5) <i>Air Serbia</i> 6) <i>Austrian Airlines</i> 7) <i>Air Posh/ Star fly wings</i> 8) <i>British Airways</i> 9) <i>Air Emeralds</i> 10) <i>Gas Aviation</i> 11) <i>Easy Jet</i> 12) <i>Easy Jet Switzarland</i> 13) <i>Fly Dubai</i> 14) <i>Eurowings</i> 15) <i>Qatar Airways</i> 16) <i>Hainan Air</i> 17) <i>Lufthansa</i> 18) <i>Lot</i> 19) <i>KLM</i> 20) <i>Luxair</i> 21) <i>Wizz Air Malta</i> 22) <i>MPC</i> 23) <i>Norwegian Sweeden</i> 24) <i>Norwegian Air Shuttle</i> 25) <i>Prince Aviation</i> 26) <i>Pegasus</i> 27) <i>Swiss International Airlines</i> 28) <i>Ryan Air</i> 29) <i>Sprint Air</i> 30) <i>Sky Bridge</i> 31) <i>Tarom</i> 32) <i>Tinadar Aviation</i> 33) <i>Turkish Airlines</i> 34) <i>Air Montenegro</i> 35) <i>Swift Air</i> 36) <i>Wizz Air Hungary</i> 37) <i>Wizz Air Abu Dhabi</i> 38) <i>Swift air hellas</i> 39) <i>Wizz Air UK</i> 40) <i>Jazeera</i> 41) <i>Nouvel Air</i> 42) <i>Balkan Helicopters</i> 43) <i>Maham Air</i> 44) <i>Air Baltic</i> 45) <i>European Air Transportation (DHL)</i>	75
3.	Одобрење приручника / измене приручника за обављање контроле приступа, прегледа обезбеђивања, надгледање и патролирање оператора аеродрома или правног лица са којим оператор аеродрома закључи уговор о обављању тих послова	1. „ <i>Securitas Services</i> ” д.о.о. Београд	1
4.	Одобравање приручника/измене приручника о:	раду центра за обуку ваздухопловног особља: 1. Центар за стручно оспособљавање „ <i>Belgrade Airport</i> ” д.о.о. Београд 2. Центар за обуку „ <i>Аеродроми Србије</i> ” д.о.о. Ниш 3. Центар за обуку „ <i>CARGO AGENT - NAVIGATOR</i> ” д.о.о. Београд 4. Центар за обуку „ <i>Securitas Services</i> ” д.о.о. Београд обуци центра за обуку: 1. Центар за стручно оспособљавање „ <i>Belgrade Airport</i> ” д.о.о. Београд 2. Центар за обуку „ <i>Аеродроми Србије</i> ” д.о.о. Ниш 3. Центар за обуку „ <i>Cargo Agent - Navigator</i> ” д.о.о. Београд 4. Центар за обуку „ <i>Securitas Services</i> ” д.о.о. Београд	4
5.	Сертификација (иницијална/периодична) особља обезбеђивања у ваздухопловству	418	
6.	Сертификација (иницијална/периодична) одговорних руководиоца за обезбеђивање у ваздухопловству (<i>Security manager</i>)	4	
7.	Издавање овлашћења за инструктора за обављање обуке у области обезбеђивања у ваздухопловству (иницијално)	24	
8.	Издавање овлашћења за инструктора за обављање обуке у области обезбеђивања у ваздухопловству (обнављање овлашћења)	1	
9.	Издавање одобрења за коришћење опреме за обављање прегледа обезбеђивања	6	

Ред. бр.	Врста захтева	Број
11.	Редован и чартер авио-превоз за сезону Лето 2023 (примљено захтева 147), издато дозвола (143), дато негативних одговора (4))	143
12.	Редован и чартер авио-превоз за сезону Зима 2023/2024 (примљено захтева 79), издато дозвола (78), дато негативних одговора (1))	78
13.	Редован и чартер авио-превоз за сезону Лето 2024 (примљено захтева 1), издато дозвола (0), дато негативних одговора (0))	/
14.	Летење беспилотним ваздухопловом (примљено захтева 392, издато 386 решења)	386
15.	Летови обављени без одобрења ДЦВ	1

Табела 41: Област одобравања летова – издавање, измена и др. дозвола, одобрења и сл.

10.3 Ваздухопловно особље

У току 2023.г. извршено је (**1.447**) утврђивања услова за теоријску и практичну обуку и процену оспособљености испитивача.

Провера услова и спровођење теоријских и практичних испита:

Ред.бр.	Опис	Број
1.	Организација рокова за полагање теоријских испита за стицање дозвола пилота авиона, хеликоптера, једрилица, кабинског особља, падобранаца, ултралакких ваздухоплова, параглајдера, ваздухопловних диспечера и инструкторских овлашћења ¹⁷	
1.1.	редовни рокови	10
1.2.	ванредни рокови	7
2.	Провера услова за издавање, ауторизације/сертификата испитивачима за вршење провере стручне оспособљености летачког особља	
2.1.	Ауторизација/сертификата испитивача	36
3.	Провера услова и спровођење теоријских и практичних испита и процена оспособљености	
3.1.	Провера услова за излазак на теоријске испите- беспилотни	467
3.2.	Провера услова за излазак на теоријске испите- остало	384
3.3.	Провера услова за излазак на практичне испите, провере и процене оспособљености	424

Табела 42: Провера услова и спровођење теоријских и практичних испита

Укупан број теоријских испита за ваздухопловно особље по предмету који је спроведен у 2023.г. износи (**4.489**) у (**1.614**) изласка на испит.

Број кандидата који је изашао на теоријске испите износи (**1.091**).

Поред горе наведеног, у току извештајног периода реализовано је и следеће:

1) утврђивање услова за:

- валидацију ICAO иностраних дозвола и овлашћења (**16**);
- аутоматску валидацију EASA иностраних дозвола и овлашћења (**34**);
- конверзију ICAO иностраних дозвола и овлашћења (**3**);
- упис права инструктора (**14**);

2) анализа и издавање (**4**) решења којима се овлашћују администратори, испитивачи и оцењивачи за спровођење тестирање нивоа знања енглеског језика који се користи у ваздухопловној комуникацији;

3) преглед, анализа и издавање (**3**) решења којима се одобравају тестови за тестирање нивоа знања енглеског језика који се користи у ваздухопловној комуникацији;

4) издато је (**6**) решења за прелазак у други центар;

5) додатне провере испуњености услова за предмете (**62**);

6) стављене су ван снаге (**2**) потврде.

10.4 Обезбеђивање у ваздухопловству

У току 2023.г. реализовани су следећи послови на основу поверених овлашћења из области обезбеђивања у ваздухопловству – учешће у раду:

1) Националног комитета за олакшице у ваздушном саобраћају (1 састанак);

¹⁷ Испити се полажу сходно Годишњем плану теоријских испита

- 2) Тима за процену ризика (1 састанак), усвајање регистра ризика по цивилно ваздухопловство;
- 3) Аеродромског комитета за обезбеђивање у ваздухопловству:
  - Аеродром „Никола Тесла” Београд (4 састанка);
  - Аеродром „Константин Велики” Ниш (4 састанка);
  - Аеродром „Морава” Краљево (4 састанка).
- 4) Аеродромски комитет за олакшице у ваздушном саобраћају
  - Аеродром „Никола Тесла” Београд (2 састанка);
- 5) Остало:
  - *Belgrade Airport* (4 састанка)
  - *Pegaz Aviation* (1 састанак)
  - МУП (5 састанака)
  - *Gold air Hellas* (1 састанак)
  - Повереник за заштиту родне равноправности (1 састанак)
  - *Securitas* (1 састанак)
  - *Belgrade Airport*, МУП и Царина (1 састанак)

10.5 Трагање и спасавање

У извештајном периоду у СТС/СКЦ је несметано организована 24-часовна покривеност пружања услуге трагања за ваздухопловом и спасавања лица у цивилном ваздухопловству Републике Србије.

Спроведено је укупно (12) комуникацијских тестова са *ITMCC* у Барију, Италија и (2) годишња са *FMCC* у Тулузу.

У 2023.г. Спасилачко-координациони центар је примио 48 *SIT* 185 порука узбуне највишег *SS* приоритета од стране „*COSPAS-SARSAT MCC*“ центрима из Барија и Тулуза. Укупно је било (16) порука узбуне са активираних радио предајника за откривање позиције у случају нужде са кодом наше земље, и све узбуне су имале статус лажни карактер.

Поднето је (69) захтева за тестирање радио предајника за откривање позиције у случају нужде (*ELT, PLB*) из *YU* регистра и радио предајника који ће се тестирати у зони одговорности РС.

Спроведено је укупно (300) вежби комуникационог нивоа са ангажованим учесницима ЦКС и ГСС, као и (140) комуникацијске вежбе са ОЦ РВ и ПВО и МУП и ХЈ МУП.

Спроведено (7) вежби провере радио везе *EMRG* 11 канала са ЛАКЦ ВА.

Спроведене су (2) координационе вежбе током 2023. године.

У 2023. г. СКЦ је учествовао у (59) догађају/операцији САР. Укупно (15) догађаја се односило на активности СКЦ у надлежној области САР РС, при чему су (2) догађаја били удеси ваздухоплова, док је (13) догађаја било лажног карактера. У (6) догађаја СКЦ учествовао у координацији операције САР и/или пружања помоћи другим системима, укључујући ванредне ваздухопловне догађаје (пожари, принудна слетања и др., најаву бомбе). Преосталих (38) догађаја нису била у надлежности области трагања и спасавања Републике Србије.

Током марта 2023.г. спроведена је обука у вези са дуалним образовањем за учеснике средње школе Драпшин за "рад" у СКЦ.

Током маја 2023.г. организована је уживо презентација Талес-Сесам решења за комуникацију и координацију са спасилачким ваздухопловима за представнике Директората, МУП и МО, када је спроведена и вежба на којој се тесирала функционалност Талесовог решења.

Представник Директората, шеф СКЦ, узео је учешће у Радној групи Тела за координацију служби безбедности за спровођење Стратегије безбедности саобраћаја РС за период 2023-2030.г.

У циљу обезбеђења пружања услуга трагања за ваздухопловом и спасавању лица у цивилном ваздухопловству у току 2023.г. закључени су финансијски адендуми са МО, МУП, ГСС и ЦКС.

11. Остали послови

11.1 Обуке запослених и други послови у вези са људским ресурсима

У току 2023.г. реализовано је (426) обука запослених у Директорату, од чега се на појединачно стручно усавршавање односи (367) обука, а на групне обуке одржане у просторијама Директората (59) обука (*In-house* обуке). Преглед реализованих обука по ОЈ ДЦВ је дат у следећој табели:

Р.бр.	ОЈ ДЦВ	Предмет обуке	Број
1.	IR	XIV семинар ИТИРС са међународним учешћем, Етика и интегритет	2
2.	CAD	Етика и интегритет	3
3.	СТС / СКЦ	Обука за управљање возилом по платформи аеродрома, <i>ATPL(A), SMS Basic Training, Обука о значају обезбеђивања у ваздухопловству, Етика и интегритет, Извршавање налета на класи једномоторних клипних авиона</i>	21
4.	OPS	Обука за обнову овлашћења <i>A320 Cabin Crew, NAA Inspector - Flight Operations Initial, EASA Air Operations Management Team Seminar- Accountable Manager, EASA Aircrew Licensing Training Course (EU) 1178/2011 and Amending Regulations, Occurrence Reporting in Aviation, Root Cause Analysis</i> , Специјалистичка обука за инспекторе/провериваче Одељења ваздухопловног особља, <i>Performance Based Navigation, Night Vision Imaging System, Electronic Flight Bag, MEL Training, SMS for Small Organisations</i> , Обука о значају обезбеђивања у ваздухопловству, <i>Performance Based Navigation OPS</i> , Обука за управљање возилом по платформи аеродрома, <i>Flight Data Monitoring and Flight Data Analysis Programme, Flight Time Limitation</i> , Обнова овлашћења на типу хеликоптера <i>R – 44</i> , Провера стручности за продужење важења овлашћења на типу авиона <i>B737, TRI A320 – теоријска обука, ELP Preparations, Introduction to Fatigue Risk Management: managing Fatigue, sleepness and reduced alertness</i> , Етика и интегритет, Продужење/обнова <i>MEP, TRI A320</i> практична обука	44
5.	AIR	<i>Auditing Techniques</i> , Почетна обука за ваздухопловне инспекторе/провериваче, <i>Elite Simulator Training, Root Cause Analysis, CS-25 Large Aeroplane Certification, Auditing Techniques in a Maintenance Environment, EASA Basic Anex Part 21, Training Instructors Course (TIC) Part 2</i> , Етика и интегритет, <i>EASA Part 66/147, Special Initial Package for CAMO Mandatory Training Courses (HF,SMS,EWIS,FS), Aircraft Technical Leasing - EASA Learning Path Diploma, CAMO Learning Path Diploma</i>	51
6.	PEL	<i>Auditing Techniques</i> , Почетна обука за ваздухопловне инспекторе/провериваче <i>Elite Simulator Training, EASA Aircrew Licensing Training Course (EU) 1178/2011 and Amending Regulations, Root Cause Analysis</i> , Специјалистичка обука за инспекторе/провериваче Одељења ваздухопловног особља, Обука у разликама за тип авиона <i>ATR72-600</i> , Провера стручности за продужење важења овлашћења за летење на типу авиона <i>C560XLS OPC</i> , Продужење важења сертификата инструктора летења на типу Обука за продужење овлашћења за летење на авиону типа <i>A320, EU Ramp Inspection Programme (SAFA) initial, theoretical, practical</i> , Провера стручности за продужење важења овлашћења за летење на типу авиона <i>C560XLS LPC, NAA Inspector - Aircrew FSTD</i> Етика и интегритет, Обнова овлашћења за тип <i>A330 - Cabin Crew – практични део</i> , Провера стручности код оператора за летење на типу авиона <i>ATR42/72 – OPC, LVO</i> , Обнова сертификата <i>FI(A)</i> , Продужење обнова <i>SEP</i> , Продужење обнова <i>MEP</i> , Извршавање налета на класи једномоторних клипних авиона	54
7.	OVDA	<i>Compliance Audit Management, EASA Aircrew Licensing Training Course (EU) 1178/2011 and Amending Regulations</i> , Етика и интегритет	11
8.	MED	Континуирана медицинска едукација (за лекарску лиценцу) (15), <i>AME refresher course - Загреб (1), JAA TO Recurrent Training for Auditors on 25 - 26 May 2023 (1)</i> , Национална академија за јавну управу (12), <i>ICASM 27.10.- 29.10.2023. (1)</i> , <i>EASA Medical Assessors training 25.09.2023 (1), EAAP Selection Symposium 27- 28.09.2023</i>	32

Р.бр.	ОЈ ДЦВ	Предмет обуке	Број
9.	ZPP	Почетна обука за ваздухопловне инспекторе/провериваче, <i>World Passenger Symposium</i> , Етика и интегритет	4
10.	АТМ	<i>IMT information session - SWIM Governance</i> , Почетна обука за ваздухопловне инспекторе/провериваче, Освежење знања за Одељење <i>ATM/ATCO/MET/AIS u CNS</i> , <i>Audit Techniques and Practice Stage 1 [LEX-AUDIT-1]</i> , <i>Post Implementation Webinar on Global Reporting Format for Runway Surface Conditions</i> , <i>Requirements for Competent Authorities - Part-AR of Regulation 2017/373 [LEX-373-AR]</i> <i>Energy Management [HUM-EM]</i> <i>Human Factors for ATM Safety Actors [HUM-HFA]</i> , <i>Праћење усаглашености система управљања</i> , <i>Management and Oversight of Changes [SAF-CHG-INTRO]</i> , <i>SWIM – From Concept To Applications [IM-SWIM]</i> , Основи радног законодавства, <i>ICAO Civil Aviation Master Planning</i> , <i>Network Capacity Planning [ASM-CAP]</i> , <i>Audit Techniques and Practice Stage 3 [LEX-AUDIT-3]</i> , <i>European Airspace Strategy [ASM-STRAT]</i> , <i>U space Workshop</i> , Инспекцијски надзор – вештине комуникације и професионалног понашања инспектора, Развој вештине приповедања (Storytelling), <i>Oversight of Changes in ATM/ANS Part 1 [LEX-CHG-OC-1]</i> , <i>Functions of a National Supervisory Authority [LEX-ORG]</i> , <i>ATM Occurrence Investigation and Analysis [SAF-INV]</i> , <i>Advanced NAV Evolution</i> , Инспекцијски надзор, <i>Sustainable Aviation Fuels</i> , <i>Introduction to ATM Safety Management System [SAF-SMS-A]</i> , Управни поступак, Етика и интегритет, Радионица за оператере и пилоте беспилотних ваздухоплова на тему новог Правилника о условима за сигурну употребу система беспилотних ваздухоплова ЕК 2019/948, Обука за ноћно летење и извршење полета за одржавање <i>PPL</i> дозволе, Обука за стицање овлашћења за вишеспоторни (<i>ME</i>) ваздухоплов	63
11.	CNS	<i>Implementation of Automatic Dependent Surveillance - Broadcast/Multilateration [SUR-ADS-B-MLAT]</i> , Обука о значају обезбеђивања у ваздухопловству, Етика и интегритет	5
12.	ADR	Почетна обука за ваздухопловне инспекторе/провериваче, <i>Aerodrome Resource Management - Runway Safety [APT-ARM]</i> , <i>Airport Capacity and Performance [APT-ACAP]</i> , <i>Veliports Planning and Design</i> , <i>Human Factor for Regulators</i> , <i>Aerodrome Oversight Visit</i> , <i>Management of Change at Aerodromes</i> , <i>Sustainable Aviation Fuels Workshop</i> , <i>Safety Assessment at Aerodromes</i> , <i>SMS at Aerodromes</i> , Обука о значају обезбеђивања у ваздухопловству, Етика и интегритет, <i>Regulatory Requirements for Providers of Ground Handling Services</i> , <i>Overview of Aerodrome Operational Management (OAOM)</i> , <i>Monitoring Implementation of the National Aviation Safety Plan (NASP)</i>	36
13.	AVSEC	<i>Auditing Techniques</i> , Почетна обука за ваздухопловне инспекторе/провериваче, <i>Basic Aviation Security Training</i> , <i>Best Practice for Cargo Inspectors</i> , <i>ICAO Webinar on States implementation of the HLC COVID</i> , Управни поступак, Обука за управљање возилом по платформи аеродрома, <i>Fifth Behaviour Detection Research and Development Workshop</i> , Радно законодавство, <i>ECAC Best Practice on Cover Testing</i> , Етика и интегритет, <i>ATM Security</i>	20
14.	OMS	<i>Introduction to Aviation Regulation</i> , Етика и интегритет	3
15.	QMS	Обука за интерне провериваче, Обука за интерне провериваче за систем менаџмента безбедношћу информација, Етика и интегритет	3
16.	ONP	Практична примена Закона о родној равноправности, Етика и интегритет, Дисциплинска одговорност, Практична примена Закона о родној равноправности	8
17.	OOP	Етика и интегритет	7
18.	PS	Електронско архивирање, Практичан рад на новом порталу <i>CROSO</i> , Етика и интегритет	8
19.	IT	<i>Cisco Live</i> , <i>Front End Developer</i> , <i>APEX Connect</i> , <i>Tomorrow Conference 2023</i> , <i>Check Point Super Admin Days</i> , Етика и интегритет, <i>Safary e-learning</i>	11
20.	FRP	Етика и интегритет	7
21.	PLN	Припрема и писање пословних извештаја, Меница из угла привреде у домаћем и спољнотрговинском промету, Методологија израде прописа, Етика и интегритет	8

Табела 39: Преглед обука по ОЈ ДЦВ

У извештајном периоду је (11) запослених у Директорату прошло обуку за одржавање дозволе пилота за потребе рада Директората.

По питању других послова из области људских ресурса реализоване су следеће активности и току извештајног периода:

- Израда решења запосленима по свим основама у вези са радно-правним односима (630);
- Израда уверења и потврда запосленима по свим основама из радно-правних односа (50);
- Израда уговора, анекса и споразума о продужењу радног века (30);

- Израда одлука из области људских ресурса (8);
- Израда циркуларних обавештења (5);
- Израда и предаја захтева за граничне дозволе и аеродр. пропуснице-Београд и Ниш (40);
- Издавање службених легитимација (15);
- Давање мишљења из радно правног односа и безбедности и здравља на раду (35);
- Припрема документације и пријава запослених за полагање испита за инспекторе (6);
- Стално ажурирање кадровске и других евиденција у вези са запосленима; вођење евиденције стручних усавршавања и оцене завршних стручних усавршавања;
- Спровођење интерног и екстерног конкурса-спроведена (2) конкурса;
- Послови са Омладинском задругом у вези са ангажовањем задругара;
- Координација и сарадња са Канцеларијом савета за националну безбедност и заштиту тајних података. У извештајном периоду Директорат је имао (19) строго поверљивих безбедносних сертификата за запослене и поднео је још (6) захтева;
- израда визит картица (35) и др. послови из области Закона о раду.

11.2 *Интерне провере из области ваздухопловства (compliance monitoring), провере система менаџмента, финансијско управљање и контрола и интерна ревизија*

У току 2023.г. реализоване су следеће активности из области интерне провере, контроле и ревизије:

- 1) интерне провере из области ваздухопловства (*compliance monitoring*):
  - У Сектору ААА извршене су интерне провере према годишњем плану.
- 2) активности интерне ревизије:
  - Израда Плана интегритета ДЦВ- трећи циклус;
  - Спроведене три интерне ревизије у складу са Годишњим планом ИР за 2023.г.;
  - Израда Годишњег извештаја о обављеним ревизијама и активностима интерне ревизије за 2022.г. и достава МФ-ЦЈХ.;
  - Израда Стратешког плана за период 2024-2026.г. и Годишњег плана за 2024.г.;
  - Спровођење провере испуњености препорука ДРИ;
  - Пружање савета у вези са функционалношћу апликације Тарифа такси, финансијским проверама, годишњим пописом и сл.
- 3) провере система менаџмента:
  - Редовна интерна провера система менаџмента у свим ОЈ ДЦВ спроведена је у периоду од 12.10-19.10.2023.г. На интерној провери нису утврђене неусаглашености.
  - Екстерна провера од стране сертификационог тела *JUQS*-а обављена је 26.10.2023.г. и састојала се од следећих провера: друга надзорна провера система менаџмента квалитетом, ресертификациона провера система менаџмента животном средином и прва надзорна провера система менаџмента безбедношћу и здрављем на раду. У процесу спровођења екстерне провере нису утврђене неусаглашености. На основу резултата екстерне провере интегрисаног система менаџмента Директорату су уручени *JUQS* и *IQNET* сертификати за систем менаџмента животном средином према захтевима стандарда *SRPS ISO 14001:2015* и на основу резултата надзорних провера сертификати за систем менаџмента квалитетом према захтевима стандарда *SRPS ISO 9001:2015* и систем менаџмента безбедношћу и здрављем на раду према захтевима стандарда *SRPS ISO 45001:2018* остају и даље важећи.
- 4) активности у вези са финансијским управљањем и контролом:
  - Израда Годишњег извештаја о систему финансијског управљања и контроле (ФУК) за 2022.г. и достава МФ-ЦЈХ.;
- 5) остале активности у вези са интерним проверама, контролама и ревизијом:
  - обрада података анкета (6) о раду ДЦВ који се достављају путем интернет странце ДЦВ; просечна оцена Анкетних листова је 4,26 (од максималних 5) па се може закључити да

су корисници услуга ДЦВ у великом проценту задовољни радом Директората. У прилог овоме иде и чињеница да није било примедби/приговора на рад ДЦВ.

- израда и достављање ДРИ одазивног извештаја 17.07.2023.г.;
- израда и достављање интерном ревизору плана препорука (*follow up*) за ревизију ФУКа.

11.3 Израда приручника, процедура, упутстава и других интерних аката ДЦВ

Израђена су следећа документа усаглашена са стандардом *SRPS ISO 9001:2015*

Ред. бр.	Назив документа	Ознака	Бр. изд./изм.
1. ПРОЦЕДУРЕ			
1.1. Израда нових процедура и нових издања постојећих процедура			
1.1.1.	Процедура набавки	ДЦВ-ЈН-ПР-001	06/00
1.1.2.	Процедура о управљању људским ресурсима	ДЦВ-ХР-ПР-001	03/00
1.1.3.	Процедура за праћење, обраду и вођење евиденције о <i>ICAO</i> државним писмима	ДЦВ-ААС-ПР-006	03/00
1.1.4.	Процедура за поступање са државним писмима Међународне организације цивилног ваздухопловства (<i>ICAO</i>)	ДЦВ-ДИР-ПР-026	01/00
1.1.5.	Процедура праћења усаглашености система управљања/руковођења	ДЦВ-ААС-ПР-002	03/00
1.1.6.	Процедура за одређивање учесталости активности надзора у области обезбеђивања у ваздухопловству	ДЦВ-АВСЕК-ПР-003	01/00
1.2. Измена процедура			
1.2.1.	Процедура о заштити права путника	ДЦВ-ЗПП-ПР-001	02/03
1.2.2.	Процедура о планирању потреба за кадровима и начину заснивања радног односа у Директорату цивилног ваздухопловства Републике Србије	ДЦВ-ХР-ПР-011	01/02
1.2.3.	Процедура за издавање/продужење/обнову дозволе/овлашћења, ауторизације испитивача ваздухопловно-техничког особља контроле летења и полагање испита	ДЦВ-СНС-ПР-001	04/01
1.2.4.	Процедура о управљању људским ресурсима	ДЦВ-ХР-ПР-001	03/01
1.2.5.	Процедура набавки	ДЦВ-ЈН-ПР-001	06/01; 06/02
1.2.6.	Процедура пословног планирања и извештавања	ДЦВ-ПЛН-ПР-001	05/01
1.2.7.	Процедура организације службених путовања у иностранство	ДЦВ-ПЛН-ПР-002	02/03
2. УПУТСТВА			
2.1. Израда нових упутстава и нових издања постојећих упутстава			
2.1.1.	Финансијска провера ваздухопловних субјеката	ДЦВ-ПЛН-УП-004	01/00
2.1.2.	Упутство за рад Писарнице	ДЦВ-ПС-УП-001	04
2.1.3.	Упутство о попису имовине и обавеза у Директорату цивилног ваздухопловства Републике Србије и усклађивању књиговодственог стања са стварним стањем	ДЦВ-ДИР-УП-004	01/00
2.1.4.	Инструкција о начину вршења пописа основних средстава, нематеријалних улагања и инвентара	ДЦВ-ДИР-УП-005	01/00
2.1.5.	Упутство о утврђивању критеријума техничке и технолошке дотрајалости средстава	ДЦВ-ДИР-УП-006	01/00
2.1.6.	Инструкција о начину вршења пописа потраживања и обавеза	ДЦВ-ДИР-УП-007	01/00
2.2. Измена упутстава			
2.2.1.	Упутство за попуну планских образаца	ДЦВ-ПЛН-УП-001	03/03
3. ПРИРУЧНИЦИ			
3.1. Израда нових приручника и нових издања постојећих приручника			
3.1.1.	Појмовник ваздухопловних термина	ДЦВ-ДИР-001	11; 12
3.2. Измена приручника			
3.2.1.	Приручник за рад Сектора за ваздушну пловидбу, аеродроме и обезбеђивање у ваздухопловству	ДЦВ-ААС-001	05/05; 05/06
3.2.2.	Приручник за рад Одељења аеродрома	ДЦВ-АДР-001	05/02; 05/03
3.2.3.	Приручник за рад Одељења саобраћајне делатности	ДЦВ-ОПС-001	02/29
3.2.4.	Приручник за рад Одељења пловидбености	ДЦВ-А/Р-001	10/01
3.2.5.	Приручник Групе за ваздухопловну медицину	ДЦВ-МЕД-001	05/12; 05/13
3.2.6.	Приручник за рад Одељења за ваздухопловне дозволе и архиву	ДЦВ-ОВДА-001	08/04
3.2.7.	Приручник за рад Одељења за обезбеђивање у ваздухопловству	ДЦВ-АВСЕК-001	06/01
4. ПРОГРАМИ			
4.1. Израда нових програма и нових издања постојећих програма			

Ред. бр.	Назив документа	Ознака	Бр. изд./изм.
4.1.1.	Програм и план провера над Контролом летења Србије и Црне Горе SMATSA доо Београд за 2023. годину	ДЦВ-ААС-ПРН-001	05/00
5. ПЛАНОВИ			
5.1. Израда нових планова			
5.1.1.	План инспекција Одељења за комуникацијске, навигацијске и надзорне системе и уређаје (CNS)	ДЦВ-CNS-ПЛ-001	04/00
5.1.2.	План инспекција Одељења аеродрома за 2024. годину	ДЦВ-АДР-ПЛ-001	08/00
5.1.3.	План периодичних провера Одељења аеродрома за 2024. годину	ДЦВ-АДР-ПЛ-002	08/00
5.1.4.	План инспекција Одељења за АТМ/АТСО/АИС/МЕТ	ДЦВ-АТМ/АТСО/ АИС/МЕТ-ПЛ-001	04/00

Табела 43: Израда интерних аката у складу са SRPS ISO

Сprovedено је управљање дељеним директоријумом: [\fshare\Public\IMS](#), као и ажурирање наведених документованих информација.

Поред горе наведених, израђени су и следећи интерни акти Директората:

- 1) акти у вези са Стратегијом управљања ризицима и то, израда израда Регистра ризика бр 6/0-03-0002/2023-0001 од 06.06.2023. године, Регистра прилика бр. 6/0-03-0001/2023-0001 од 06.06.2023. године и Регистра неусаглашености/корективних мера на нивоу Директората бр. 6/0-03-0005/2023-0001 од 20.10.2023. године.
- 2) Решење о давању сагласности за рад у апликацији МФ (Број: 1/0-06-0002/2023-0001 од 09.03.2023.г.);
- 3) Директива о начину обрачуна и исплати накнаде трошкова превоза за долазак на рад и одлазак с рада у Директорату цивилног ваздухопловства Републике Србије (Број:6/2-03-0017/2023-0001 од 07.06.2023.г.);
- 4) Одлука о спровођењу пописа и образовању комисија за попис са стањем на дан 31. децембар 2023. године (Број:7/2-01-0003/2023-0001 од 17.11.2023.г.);
- 5) Решење о формирању комисија за попис (Број:7/2-01-0003/2023-0002 од 17.11.2023.г.);
- 6) План рада комисија за редован попис имовине и обавеза са стањем на дан 31.12.2023.г. (Број:7/2-01-0003/2023-0003 од 27.11.2023.г.);

У току 2023.г. су реализоване и активности на изради следећих интерних аката Директората, чија је израда и даље у току:

- 1) Правилник о рачуноводству и рачуноводствене политике – израда предлога за образложењем, а у циљу усаглашавања са Законом о рачуноводству и подзаконским актима;
- 2) Нацрт процедуре о реализацији захтева за пружање услуга по Тарифи такси у Директорату цивилног ваздухопловства Републике Србије (издање 02);
- 3) Нацрт упутства о условима и начину пријема, обраде и евидентирања рачуна у Директорату цивилног ваздухопловства Републике Србије (издање 02);
- 4) Измена Процедуре набавки ДЦВ-ЈН-ПР-01;
- 5) израда Процедуре ДЦВ путничке и ДЦВ робне накнаде ДЦВ-ПЛН-ПР-05 и Инструкција за обрачун ДЦВ путничке и ДЦВ робне накнаде ДЦВ-ПЛН-УП-005 којима би се заменила Процедура обрачуна ДЦВ путничке и ДЦВ робне накнаде ДЦВ-ЈН-ПР-002.

11.4 Послови у вези са информационо-комуникационим технологијама

Из области информационо-комуникационих послова реализоване су следеће активности:

- 1) Одржавање информационо-комуникационе инфраструктуре (десктоп платформе, серверске платформе, мрежна инфраструктура, периферијски уређаји):
  - Склопљени су следећи уговори о одржавању:
    - Система за унапређење сигурносне инфраструктуре, контрола приступа мрежи и апликацијама и заштита мрежног саобраћаја, као и претплата за заштиту садржаја интернет претраживања и *e-mail* комуникације
    - *Oracle* инфраструктуре

- Апликације Писарница и *OpenText* платформе
  - Софтвера за резервне копије
  - Лиценца за антимаљвер решење
  - решено је (410) инцидента;
  - Набављене лиценце за организовање телеконференцијских састанака (*Webex*)
- 2) Унапређење информационо-комуникационе инфраструктуре:
- Надоградња *Microsoft* серверске инфраструктуре на актуелне верзије системског софтвера
  - Примена система за надзор рачунарске и мрежне инфраструктуре
  - Набавка и имплементација мрежног рутера
  - Набавка и имплементација система обједињених комуникација
  - Набавка персоналних рачунара
  - Набавка периферијских уређаја
- 3) Унапређење сигурности информационог система:
- Набавка и имплементација мрежне баријере следеће генерације (*NGFW*)
  - Израда административних контрола
  - Примена контроле мрежног приступа путем аутентификације (802.1x)
  - Набавка и организовање обуке – Провера и подизање свести запослених о информационој безбедности (*Security Awareness*)
- 4) Техничка подршка запосленима у коришћењу информационо комуникационих технологија: решено је (319) захтева запослених;
- 5) Увођење нових софтверских алата и апликација и продужетак лиценци постојећег софтвера:
- Набавка и инсталација (3) *Adobe Acrobat Professional*
- 6) Развој апликативног софтвера неопходног за подршку процесима ДЦВ:
- Унапређење Апликације АТОС – модул за планирање надзора;
  - Израда апликације ДГР;
  - Израда *Online* формулара за пријаву рекламација путника;
  - Измене на апликацији ДЦВ накнаде;
  - Унапређење интерне базе за надзор у области обезбеђивања у ваздухопловству;
- 7) Учешће у развоју *Safety Management System (SMS)*.
- 8) Остале активности из области информационо-комуникационих технологија:
- Учешће на више конференција и радионица из ове области;
  - Ажурирање интернет презентације ДЦВ-а.

11.5 Општи послови

У току 2023.г. реализоване су следеће активности из области правних послова, општих послова одржавања пословног простора, канцеларијског пословања, финансијама и рачуноводственим пословима, планирањем и извештавањем и другим општим пословима Директората.

11.6 Правни и општи послови

Правни послови

У извештајном периоду су реализоване активности у сарадњи са ангажованим адвокатима који заступају Директорат пред надлежним судовима, извршним и управним органима, као и пред трећим лицима у (7) судских спорова.

Општи послови

Послови техничког и текућег одржавања објекта, земљишта, инсталација уређаја и опреме, исправност постојећих техничких система инсталација, уређаја и опреме у објекту;

планирање активности у вези са функционисањем, одржавањем и њиховим иновирањем, израда планова за техничко и текуће одржавање и планирање потребних средстава за њихову реализацију; одржавање и контрола инсталације из домена заштите од пожара (система за детекцију и гашење пожара, мобилне опреме за гашење пожара), система видео надзора и контроле приступа, инсталације водовода, електро инсталација, столарије и опреме у објекту; одржавање и контрола клима система, система вентилације, грејања, набавка енергента за рад котларнице у објекту Директората; праћење прописа из области заштите од пожара, Закона о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванреним ситуацијама у склопу кога је израђен Елаборат процене ризика од катастрофа и израђен План заштите и спасавања, физичко техничког обезбеђења, безбедности и здравља на раду;

Реализовани су редовни послови портирске службе (пријем странака, контролу кретања странака, вођење евиденција улаза и излаза из објекта, мониторинг система видео надзора) организовање и асистенција у објекту полагање испита, као и послови редовног сервисирања и одржавање возила, издавање возила за службена путовања, праћење и унапређење безбедности у складу са Законом којим се уређује безбедност саобраћаја на путевима; спровођење мера за техничку исправност возила; контрола примене важећих уговора са сервисерима, праћење наручених са извршеним сервисним радовима; контрола пријаве и реализације аутоштета по основу каско осигурања и ауто одговорности.

Реализовани су послови превођења иностране кореспонденције, вести са интернет страница и интерних аката ДЦВ на енглески језик, послови консекутивног превођења као и редовни текући послови из библиотечко-информационе делатности (библиографска обрада, инвентарисање, индексирање, поручивање, циркулација, дисеминација информација, претрага) у складу са поглављем 9. Закона о библиотечко-информационој делатности („Сл. гласник РС“, број 52/11).

Послови Писарнице

Заведено и разведено је (цпа **49.000**) предмета; (**140**) експедованих предмета за иностранство и (**3.514.**) за земљу; достављено (**108**) предмета ка републичким органима и организацијама, ка *SMATSA* доо (**847**), ка физичким лицима и привредним друштвима (**896**) предмета преко доставне књиге; пријаве/одјаве/промене запослених и других радно ангажованих лица преко *CROSO* портала (**101**). Излучивање безвредног документарног материјала одобрено Решењем Државног архива Србије бр. 02 бр. 462/2 од 05.06.2023.г., излучивање безвредног документарног материјала по решењу Државног архива Србије 02 бр. 975/2 у количини 49м2. Решење о утврђивању архивских знакова за 2024.г.

11.6.1 Послови финансијске оперативе, платног промета и рачуноводствени послови

У извештајном периоду ОЈ надлежна за финансије и рачуноводство је реализовала следеће активности:

- 1) платни промет и ликвидатура: обрађено (**715**) извода текућег рачуна Директората, урађено (**187**) спецификација обавеза за плаћање, састављено (**204**) дневних извештаја о стању и промету по рачуну, девизно плаћање – (**45**) ставки. У књизи улазних рачуна обрађено је (**3.745**) документа за плаћање;
- 2) послови благајне: издато (**54**) налога за наплату и (**20**) налога за исплату, сачињено (**74**) благајничких извештаја;
- 3) обрачун зарада, накнада зарада и осталих личних примања: примљено и обрађено (**580**) листа присутности, контрола (**27.144**) сати података из листа присутности и унос података у АОП – обрачун зарада и накнада зарада, обрађено (**1.200**) докумената годишње за обрачун зараде, обрађено (**5.320**) вирманских налога за исплату зарада, формирана и предата документација за рефундацију накнада за 12 месеци боловања преко 30 дана и породилско одсуство, обрачун и исплата других примања запослених (превоз, солидарна помоћ, отпремнине, пакетићи, службена путовања у земљи и иностранству, коришћење

сопственог возила у службене сврхе), превоз (12) месечних обрачуна по (156) запослених са обрађеним прилозима (месечне карте за превоз, рачун за гориво), службена путовања у земљи – спецификација цца (50) ставки, службена путовања у иностранство налога цца (30) ставки, пакетићи (1) спецификација за (103) деце (деца запослених у ДЦВ), јубиларна награда (9) запослених, отпремнине (12) обрачуна, солидарна помоћ (3) спецификација за обрачун и исплату осталих личних примања за испитиваче (325), спецификације (49) за обрачун и исплату осталих личних примања ангажованих лица, (60) обрачуна и исплата осталих личних примања (УО), израда и предаја (109) пореских пријава по врстама исплата;

- 4) рачуноводство: контирање (6.854) ставки за књижење, израда (2.988.) налога за књижење, унос цца (1.900) улазних рачуна у главну књигу, унос (1.830) излазних рачуна у главну књигу финансијског књиговодства, обрада (74) благајничке документације, обрада (2.000) ставки основних средстава/амортизација, пореска амортизација и обрачун садашње вредности, попис и усаглашавање пословних књига-сет докумената (Одлуке извештаји пописне листе, достављено преко (260) образаца ИОС-извод отворених ставки), затварање пословних књига и израда завршних финансијских извештаја у складу са Законом о рачуноводству; унос обрачуна зарада у гл. Књигу-рекапитулација зарада за 12 месеци, уговори накнаде и остала лична примања унос у главну књигу, месечни извештаји о раду-достављено (12) извештаја, сарадња са ревизорском кућом (припрема за израду извештаја о ревизији попуњено (22) упитника);
- 5) Пријава у регистар запослених – месечно се креира и шаље за све запослене по елементима за обрачун зараде;

11.6.2 Послови планирања, извештавања и накнада које се плаћају Директорату

У току извештајног периода реализоване су следеће активности пословно-финансијског планирања и извештавања:

Пословно-финансијско планирање – израда следећих планова:

- 1) Планови набавки ДЦВ за 2023.г. (План јавних набавки и План набавки на које се не примењује ЗЈН) усвојени Одлуком директора ДЦВ од 31.01.2023.г. као и (2) измене Плана јавних набавки и (1) измена Плана набавки на које се не примењује ЗЈН.
- 2) Стратешке смернице за период 2024-2028.г. на основу којих је израђен Стратешко пословни план ДЦВ за исти период;
- 3) Програм рада ДЦВ за 2024.г. усвојен на седници УО ДЦВ 04.12.2023.г. (документ усаглашен са Стратешко пословним планом ДЦВ за период 2024-2028); Извод из Програма рада за 2024.г. који се односи на родну равноправност је достављен Министарству за људска и мањинска права и друштвени дијалог;
- 4) Финансијски план за 2024.г. усвојен на седници УО ДЦВ 4.12.2023.г. (документ усаглашен са Стратешким пословним планом ДЦВ за период 2024-2028.г.);
- 5) пројекције новчаног тока, план ликвидности и пословног резултата и др.

Пословно-финансијско извештавање:

- 1) Месечни извештаји о контроли надзираних субјеката и достава истих Министарству државне управе и локалне самоуправе;
- 2) Годишњи извештај о контроли квалитета (упућује се Националном комитету за обезбеђивање у ваздухопловству);
- 3) Извештај о правима путника за 2023.г. (ЕК се обавештава о спровођењу овлашћења Директората у виду достављеног годишњег извештаја);
- 4) Информације о наменском трошењу финансијских средстава по финансијским адендумима за SAR споразумима са МУП, МО, ЦКС и ГСС за услуге у 2021. и 2022.г.
- 5) Извештај о пословању Директората за 2022.г. у складу са Законом о рачуноводству (елементи Извештаја о раду и Финансијских извештаја);
- 6) Пословно извештавање:

- Годишњи извештај о контроли квалитета (упућује се Националном комитету за обезбеђивање у ваздухопловству)
- Извештај о реализацији параметара 2022.г.из СПП за период 2022-2026.г.;
- Извештај о раду ДЦВ за 2022.г. усвојен од стране УО ДЦВ 01.03.2023.г. и достављен МГСИ на даље поступање; израда упоредног приказа Програма рада и Извештаја о раду ДЦВ за 2022.г. за УО ДЦВ;
- Израда (3) квартална Извештаја о међународним активностима ДЦВ у 2023.г. за потребе УО ДЦВ.
- Израда месечног, полугодишњег и годишњег извештаја о спроведеним проверама и инспекцијском надзору;
- Месечно извештавање директора ДЦВ путем периодичних извештаја о реализацији активности утврђених Програмом рада за 2023.г. (секторски извештаји);
- Месечно извештавање директора ДЦВ о реализованим активностима запослених (појединачни извештаји запослених).

7) Финансијско извештавање:

- Израда (3) квартална извештаја о реализацији Финансијског плана ДЦВ за 2023.г.;
- Месечно извештавање о реализацији пројектованог новчаног тока;
- Дневно извештавање руководства о току новца и стању на рачунима ДЦВ;
- Израда редовних годишњих финансијских извештаја и Статистичког извештаја за 2022.г. у складу са Законом о рачуноводству и достава истих Агенцији за привредне регистре; послови са екстерном ревизијом; Израда Одлуке о расподели добити за 2022.г.; достава финансијских извештаја МГСИ ради информисања Владе, као и Одлуке о расподели добити ради добијања сагласности Владе на исту; Измена Одлуке о расподели добити према примедбама МФ.

8) Извештавање о набавкама:

- евиденција трошкова набавки на које се не примењује ЗЈН и израда годишњег извештаја о набавкама на које се не примењује ЗЈН за 2022.г. и објављивање истог на Порталу јавних набавки јануара 2023.г.; евиденција трошкова за извештавање за 2023.г.;
- месечно извештавање руководства о реализацији планова набавки за 2023.г. и извештавање руководиоца ОЈ ДЦВ о планираним и реализованим набавкама у 2023.г.

Терминалне накнаде:

Обрада кварталних извештаја *SMATSA* доо о фактурисаним и наплаћеним терминалним накнадама за 4. квартал 2022.г. и 1-3. квартал 2023.г. Израда и закључење са *SMATSA* доо Споразума о исплати потраживања Директората по основу терминалних накнада за 2023.г. као и (40) анекса анекса споразума закључених за године од 2008. до 2023.г. по извештајима о фактурисаним и наплаћеним терминалним накнадама за ове године. Израда и издавање (4) рачуна за део терминалних накнада који припада ДЦВ (рачуни за 4. квартал 2022.г. и 1-3. квартал 2023.г.) као и (7) књижних одобрења ((6) за 2022.г. и (1) за 2023.г.) путем СЕФ-а.

У току 2023.г. је извршена анализа Правилника о мерилима за обрачун и одређивање висине накнада за пружање услуга у ваздушној пловидби („Сл. гласник РС“, бр. 98/11, 71/13, 16/15, 114/17 и 55/19) на основу које је започета израда новог правилника. Заузет је став да је за наставак рада на овом правилнику потребна измена појединих одредби ЗВС.

Рутне накнаде:

У 2023.г. реализоване су следеће активности у вези са рутним накнадама:

- фебруара месеца 2023.г је извршен прелиминарни обрачун стварних рутних трошкова ДЦВ за 2022.г. и прелиминарна корекција рутних накнада, док је маја месеца израђен коначан обрачун за 2022.г. и коначна корекција рутних накнада, заједно са прелиминарном пројекција трошкова ДЦВ за период 2024-2028.г.; октобра 2022.г. је извршена коначна пројекција рутних трошкова за период 2024-2028.г.;

- израђен је Протокол о инструкцијама за расподелу рутних накнада за 2024.г. у оквиру заједничке СМК зоне наплате рутних накнада и достављен на потписивање другим учесницима зоне;

- вршена је редовна обрада података о рутним накнадама са *ETNA-Eurocontrol* екстранет портала, на основу чега су израђиване рачуноводствене исправе за рутне накнаде;

Накнаде за унапређење ваздушног саобраћаја (ДЦВ путничка/робна накнада):

Реализоване су следеће активности у вези са накнадама за унапређење ваздушног саобраћаја:

- обрада и провера података из извештаја оператера аеродрома, усаглашавање са оператерима аеродрома и издавање месечних рачуна за ДЦВ путничку / робну накнаду;
- евиденција плаћања ових накнада у апликацији ДЦВ накнаде;
- месечно извештавање руководства о 10 највећих дужника за ДЦВ путничку / робну накнаду, као и о 5 авио-превозиоца/оператера аеродрома са највећим учешћем у приходу од ових накнада;
- достава обавештења о дугу по издатим рачунима за ДЦВ путничку / робну накнаду;
- обрада жалби авио-превозиоца, комуникација са оператером аеродрома у циљу провере података по добијеним жалбама и издавање књижних одобрења и задужења (17), као и нових рачуна (3) за претходни период путем СЕФ-а;
- учешће на састанку са представницима АДР БЕГ, Карго Агент Навигатора и Скај Партнера на тему доставе исправних података о пошти и роби у одласку; учешће на састанку са АДР БЕГ на тему координације доставе података о путницима и пошти и роби у одласку применом новог софтвера развијеног од стране АДР БЕГ.

Набавке

У току 2023.г. покренуто је (26) поступка јавних набавки предвиђених плановима за 2023.г. а закључено је (23) уговора, како је дато у следећој табели

Бр.наб.	Назив јавне набавке	Статус
Поступци ЈН који су покренути у 2022.г.		
1.	Мрежна баријера нове генерације (NGFW)	Закључен уговор
2.	Системска подршка и одржавање целокупног серверског и диск storage система	Обушављен поступак
3.	Одржавање рачунарске мреже	Закључен уговор
Поступци ЈН који су покренути у 2023.г.		
1.	Специјалистичке обуке за инспекторе и провериваче	Закључен уговор
2.	Осигурање, зграде, опреме, возила и запослених	Закључен уговор
3.	Електрична енергија	Закључен уговор
4.	Добровољно здравствено осигурање	Закључен уговор
5.	Одржавање система за унапређење сигурносне инфраструктуре	Закључен уговор
6.	Обука у разликама на типу авиона АТР-72 600	Закључен уговор
7.	Одржавање обједињених комуникација	Закључен уговор
8.	Унапређење софтверског програма OTS	Закључен уговор
9.	Канцеларијски материјал	Закључен уговор
10.	Чишћење радног простора	Обушављен поступак
11.	Чишћење радног простора	Закључен уговор
12.	Мрежни рутер	Закључен уговор
13.	Лиценца за антимаљвер решење	Закључен уговор
14.	Авио карте и хотелски смештај	Закључен уговор
15.	Одржавање Ogasle инфраструктуре	Закључен уговор
16.	Изнајмљивање паркинг простора	Закључен уговор
17.	Нафтни деривати	Закључен уговор
18.	Одржавање постојећег софтвера за рачуноводство и књиговодство - Next	Закључен уговор
19.	Набавка и уградња опреме за систем видео надзора	Закључен уговор
20.	Адаптација великог таванског простора са инфраструктуром	Обушављен поступак
21.	Персонални рачунари	Закључен уговор
22.	ДМС и БПМ уз израду апликације писарница	У току

Бр. наб.	Назив јавне набавке	Статус
23.	Замена крова	Закључен уговор
24.	Обука за стицање МСС и TR (МРА)	У току
25.	Унапређење и одржавање апликације догађаја	Закључен уговор
26.	Систем за контролу приступа	У току

Табела 44: Јавне набавке

У 2023.г. је обрађено и реализовано (228) захтева који се односе на поступке набавки на које се не примењује Закон о јавним набавкама, према плану за ову годину.

У оквиру закљученог уговора за набавку авио-превоза и хотелског смештаја, у току 2023.г. је реализовано (246) захтева за службено путовање у земљи и иностранство.

11.6.3 Остали општи послови

Поред свега претходно наведеног, у току 2023.г. реализоване су и следеће активности:

- активности у вези са Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја: редовна комуникација са канцеларијом Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Заштитником грађана и сл.; израда и достава (17) обавештења тражиоцу информација сходно овом закону; израда Информатора о раду који је објављен у Јединственом информационом систему информатора о раду;
- управљање интернет страницом ДЦВ и уређивање и вођење друштвених мрежа;
- организација 66-69. седнице УО ДЦВ;
- Попис, креирање и ажурирање административних поступака за привредне субјекте и физичка лица у Регистру административних поступака који води Републички секретаријат за јавне политике.

Број

1/0-01-000 2/2024-0009

У Београду,

28 FEB 2024

УПРАВНИ ОДБОР

Председник

Проф. др Оља Чокорило, дипл. инж.

ПРИЛОГ: СКРАЋЕНИЦЕ

ААА	Сектор за саобраћајну делатност, пловидбеност и ваздухопловно особље
АКЛ	Аеродромска контрола летења
АЦВ ЦГ	Агенција цивилног ваздухопловства Црне Горе
АКВ	ЈП за аеродромске услуге Аеродром Ниш, Ниш
АНТ	АД Аеродром Никола Тесла Београд
ААС	Сектор за ваздушну пловидбу, аеродроме и обезбеђивање
ВС	Војска Србије
ГСС	Горска служба спасавања
ДРИ	Државна ревизорска институција
ДЦВ/Директорат	Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије
Евроконтрол	Европска организација за безбедност ваздушне пловидбе- <i>Eurocontrol</i>
ЕЗ	Европска заједница
ЕК	Европска комисија
ЕУ	Европска унија
Закон/ЗВС	Закон о ваздушном саобраћају
ЗИН	Закон о инспекцијском надзору
ЗЈН	Закон о јавним набавкама
ЈН	јавна набавка
КЛ	Контролори летења
МО	Министарство одбране Републике Србије
МГСИ	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Републике Србије
МУП	Министарство унутрашњих послова Републике Србије
НПАА	Национални програм за усвајање правних тековина Европске уније (<i>National Programme for the Adoption of the Acquis</i>)
ОЈ ДЦВ	Организација јединица Директората
РХМЗ	Републички хидрометеоролошки завод Републике Србије
СКЦ	Спасилачко координациони центар
СТС	Сектор трагања и спасавања
ТКЛ	Терминална контрола летења
УО ДЦВ	Управни одбор Директората
	***
АСАМ	Програм за праћење континуалне пловидбености ваздухоплова (<i>Aircraft Continuous Airworthiness Monitoring Programme</i>)
АДР	Одељење аеродрома
АИР	Пловидбеност
АМЕ	Овлашћени лекар
АНС	Услуге ваздушне пловидбе (<i>Air Navigation Services</i>)
АОС	Потврда о оспособљености за обављање јавног авио-превоза
АРР	Прилазна контрола летења
АТСО	Контролор летења (<i>Air Traffic Controller</i>)
АТФСМ	Управљање протоком и капацитетом ваздушног саобраћаја (<i>Air Traffic Flow and Capacity Management</i>)
АТМ	Управљање ваздушним саобраћајем (<i>Air Traffic Management</i>)
АВСЕС	Одељење за обезбеђивање у ваздухопловству
СКЛ / ЦКЛ	Центар контроле летења
СДДР	Централна зона за прикупљање информација путем COSPAS-SARSAT (<i>Central Data Distribution Region</i>)
СНС	Услуге комуникације, навигације и надзора (<i>Communication, Navigation and Surveillance</i>)
ЕСАА	Заједничко европско ваздухопловно подручје
ЕСАС	Европска конференција цивилног ваздухопловства
ФАА	Ваздухопловна власт САД (<i>Federal Aviation Authority</i>)
ФРП	Одељење за финансије и рачуноводство
ФСТД	Симулатор (<i>Flight Simulation Training Device</i>)
ИБРД	Међународна база регистрованих радио предајника (<i>IBRD – International 406 MHz Beacon Registration Database</i>)
ИКАО	Међународна организација цивилног ваздухопловства
ИКАО SARP	ИКАО стандарди и препоручена пракса
ИМО	Међународна поморска организација

IR	Интерна ревизија
ITU	Међународна телекомуникациона унија
QMS	Систем управљања квалитетом
JAATO	Центар за обуку заједничких ваздухопловних власти (<i>Joint Aviation Authorities Training Organisation</i>)
LAPL	Дозвола пилота лаких ваздухоплова (<i>Light Aircraft Pilot licence</i>)
LSSIP / ESSIP	Локални план примене јединственог неба (<i>Local Single Sky Implementation Plan</i>) / Европска примена јединственог неба
MED	Ваздухопловна медицина
MEL	Листа минималне опреме (<i>Minimum Equipment List</i>)
MET	Услуге ваздухопловне метеорологије
NAT	Регион северног Атлантика (<i>Nort Atlantic Region</i>)
NOF	NOTAM биро (<i>NOTAM Office</i>)
NOTAM	Хитно ваздухопловно обавештење (<i>Notice to Airmen</i>)
OMS	Одељење за међународну сарадњу
ONP	Одељење за правне и опште послове и људске ресурсе
OOP	Одсек за опште послове
OPS	Саобраћајна делатност (<i>Operations</i>)
OVDA	Одељење за ваздухопловне дозволе и архиву у ДЦВ
PART	Део ваздухопловних прописа ЕАСА
PEL	Лиценцирање ваздухопловног особља (<i>Personal licensing</i>)
PLN	Одељење за планирање, анализу и извештавање
PS	Писарница
RASARAC	Регионални саветодавни комитет за трагање и спасавање у цивилном ваздухопловству
RASP	Радна група за регионални план безбедности ваздухопловства (<i>Regional Aviation Safety Plan</i>)
RVSM	(<i>Runway Visual Separation Minima</i>)
SAFA	Процена безбедности страних ваздухоплова на платформи (<i>Safety Assesment of Foreign Aircraft</i>)
SAR	Трагање и спасавање
SMATSA доо	Контрола летења Србије и Црне Горе SMATSA д.о.о. Београд
SMS	Систем управљања безбедношћу
TSA	Агенција за обезбеђивање ваздушног саобраћаја САД
ZPP	Одсек за заштиту права путника